ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК

БРОЈ 1446

8 динара

14.9.1979. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XL

КОМПЛЕТАН СТРИП
СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

Рипли

Веровали или не!

БО БРИМЕЛ

(1778–1840)

ЧУВЕНИ ЕНГЛЕСКИ КИЦОШ, НИКАД ПРЕД ДАМАМА НИЈЕ ПОДИЗАО ШЕШИР ЈЕР МУ ЈЕ БИО ПОТРЕБАН ЧИТАВ ЧАС ДА БИ ГА СТАВИО НА ГЛАВУ ПОД „ИДЕАЛНИМ" УГЛОМ.

ЈУЖЊАЧКИ ГЕНЕРАЛ ЏОРЏ ПИКЕТ

КОЈИ ЈЕ ПОСТАО ОТАЦ УБРЗО ПОСЛЕ БИТКЕ КОД ГЕТИСБУРГА, 1836, У КОЈОЈ СЕ ПРОСЛАВИО НАПАДОМ НА СНАГЕ СЕВЕРА, ДОБИО ЈЕ ОД НЕПРИЈАТЕЉСКИХ ОФИЦИРА ДЕЧЈИ СРЕБРНИ СЕРВИС ПОСЛАН ПОД БЕЛОМ ЗАСТАВОМ ПРИМИРЈА.

МАЧКЕ

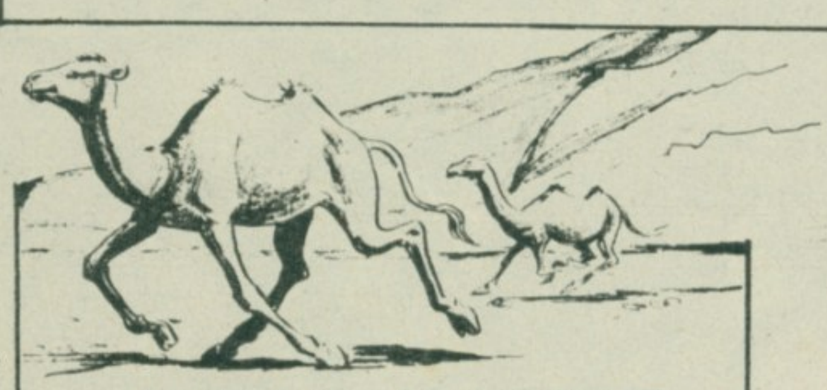
СУ У СТАРОМ ЕГИПТУ СМАТРАНЕ ЗА СВЕТЕ ЖИВОТИЊЕ И ЗБОГ ТОГА СУ ИХ, ПОШТО БИ УГИНУЛЕ, МУМИФИЦИРАЛИ.

КОКОСОВИ ОРАСИ

НА ОСТРВИМА АРХИПЕЛАГА ТОНГА У ТИХОМ ОКЕАНУ ЧЕСТО ИМАЈУ У ОБИМУ И ПО 60 САНТИМЕТАРА.

ДИВЉЕ ДВОГРБЕ АЗИЈСКЕ КАМИЛЕ

(CAMELUS BACTRIANUS) СРЕЋУ СЕ САМО У ПУСТИЊИ ГОБИ.

СТРУК ПАРАДАЈЗА

ИЗНИКЛО ИЗ СЕМЕНА КОЈЕ ЈЕ ЈЕДНА ПТИЦА ИСПУСТИЛА У ВРТ ПОРОДИЦЕ ФРЕНК ИЗ ИНГЛВУДА (САД) ДОСТИГАО ЈЕ ВИСИНУ ОД 7 МЕТАРА.

5-10 ©1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● мачка има веома велики дијапазон гласа. Њене гласне жице могу да произведу до шездесет различитих нота.

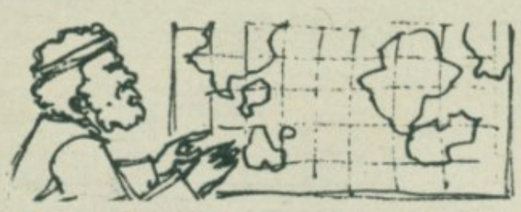

● један Швајцарац изумео је нови спортски реквизит којим лако може да савлађује и најстрмије падине покривене снегом и назвао га Трнски. То је нека врста возила које има кормило као на бициклу, два ослонца за ноге и три кратке скије повезане сплетом опруга и амортизера. Кормилом се усмерава предња скија, а ослонцем за ноге две задње. Овај начин смучања је, тврди конструктор, много безбеднији и лакши захваљујући кормилу и амортизерима.

● на једној аукцији у Лондону недавно је продата чинија за 572 000 фунте (око 22 милиона динара). То је посуда изузетне уметничке вредности и мада је у каталогу била назначена као римска, није још утврђено из којег је века и где је израђена. Име купца ове, вероватно најскупље чиније на свету, остало је непознато.

● Ератостен (276—194. године пре н. е), географ и астроном, библиотекар чувене Александријске библиотеке, израдио је карту света на којој су се први пут појавили меридијани и паралеле.

● питоми твор пацоловац може тако да се дресира да служи за лов на зечеве. Ову врсту твора Кубанци су увезли из Шпаније да би им потаманио пацове, али се испоставило да је „лек гори од болести" јер је твор почео да напада живину.

● плод једне врсте палме са Сејшелских острва може да достигне обим од једног метра, дужину од 50 см, а тежину од 25 килограма. Да би сазрео, потребно му је пуних десет година.

● торнадо је веома снажан ваздушни вртлог у облику левка у коме се ваздух креће огромном брзином од 160 до 800 километара на час. Тај левак, висок од 1000 до 1500 метара, обухвата површину од свега неколико стотина метара и креће се брзином од 40 до 160 километара на час. Када дува, над водом се ствара прави водени стуб који може да достигне висину и од 300 метара.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

ПАЈО, ДОЂИ ЧАСКОМ У МОЈУ КАНЦЕЛАРИЈУ !

ТИ СВАКО ЈУТРО ЗАКАСНИШ НА ПОСАО !

ПАУЗУ ЗА РУЧАК ОТЕГНЕШ ДВА ДЕБЕЛА САТА !

ИМАШ НЕВЕРОВАТАН ТАЛЕНАТ ДА **ИЗГЛЕДАШ** ЗАУЗЕТ ПОСЛОМ... А ДА У СТВАРИ НИШТА НЕ УРАДИШ !

ПА... ЗБОГОМ, СТРИЧЕ БАЈО !

ХЕЈ! КУДА ЋЕШ ?!

КУЋИ! ЈАСНО МИ ЈЕ, СТРИЧЕ, ДА САМ ОТПУШТЕН !

ОТПУШТЕН ?! ЗБОГ ТИХ ТВОЈИХ ОСОБИНА УНАПРЕЂУЈЕМ ТЕ У ШЕФА !

3-4

НАЈВЕЋА БИТКА НА СРЕДОЗЕМЉУ

ПОБЕДА КОД МАТАПАНА

Овај окршај остао је забележен у историји као прва поморска битка у којој су једну флоту помагале ваздушне снаге смештене на носачу авиона.

Небо над Средоземљем било је покривено густим облацима дима кроз које би повремено блеснула јаркоцрвена светлост. Посада италијанских бродова покушавала је да још једанпут одбије ваздушни напад Британаца. Било је касно поподне 28. марта 1941. године. Велики поморски сукоб између италијанске и британске флоте јужно од рта Матапан, све жешће се распламсаваo.

У првим чаркама, до којих је дошло већ у раним јутарњим часовима, ниједан брод није озбиљније оштећен. Три италијанске крстарице, иако савременије и боље наоружане од енглеских, нису хтеле да се упуштају у жешћу борбу, већ су кренуле да се придруже остатку своје флоте у којој се налазио и велики ратни брод „Виторио Венето“. Британски бродови наставили су да их прате, али пошто су били знатно спорији, раздаљина између њих и Италијана стално се повећавала...

ОСМАТРАЧ ЗВОНИ НА УЗБУНУ

Матапан је прва поморска битка у којој су једну флоту помагале ваздушне снаге смештене на носачу авиона. Велики носач „Формидабл“ био је једина предност британских бродова над много савременијом италијанском флотом. Основна тактика адмирала Канингама била је да пре одлучујуће битке ваздушним нападима оштети и тиме успори брзе италијанске бродове.

Око три сата по подне истог дана Британци су предузели одлучан авионски напад. Бомбе су уз гласно фијукање падале око италијанских бродова. Главни циљ британских бомбардера био је матични брод „Виторио Венето“.

Италијани су спремно дочекали непријатељску авијацију. Сва противавионска артиљерија великог бојног брода управљена је у правцу одакле је наишао први налет британских бомбардера и медитеранско небо се зацрнело од димних завеса. Одједном, осматрач са бродског торња зазвонио је на узбуну. Из сасвим другог правца броду се у ниском и бришућем лету приближавало пет авиона — носилаца торпеда. Потпуно збуњени, Италијани су схватили да немају довољно времена да цеви артиљеријског оружја крену у правцу изненадног напада. Без могућности да се брани, „Виторио Венето“ опасно се нагнуо на страну, променивши смер кретања за пуних 180 степени. Горња палуба брода трештала је под ватреном кишом рафала са британских авиона.

Брзи маневар спасао је брод првог налета торпеда, али је одмах за њим следио други. Два авиона су се поново приближавала броду, али је италијанска артиљерија овога пута била приправна. Топовске цеви су биле спуштене и спремне да дочекају ниски авионски напад. Па ипак, ни то није било довољно.

Храбри пилот једног британског авиона опасно се приближио броду, испустио своја торпеда, али није успео да избегне противавионску ватру. Погођен, немоћно се окренуо у ваздуху и срушио у море.

НАСУМЦЕ ИСПАЉЕН ТОРПЕДО

Неколико секунди затим један торпедо погодио је циљ. „Виторио Венето“ се затресао и стао, а тоне воде покуљале су кроз широки отвор који је торпедо направио на крми. Италијани су брзо реаговали. За свега пола часа брод је поправљен тако да је могао да настави пловидбу, али се сада кретао знатно спорије.

Повлачећи се италијански бродови формирали су заштитнички круг око оштећеног „Виторија Венета“. С обе стране брода ишле су по три крстарице у линијском поретку, а још једанаест разарача пратило је овај необични конвој.

У међувремену, Канингам је припремио нови напад из ваздуха. У згуснутој формацији италијанских бродова „Виторио Венето“ више није био погодна мета за торпеда. Штавише, поучени лошим искуством првог ваздушног напада, Италијани су овог пута били више него спремни за одбрану.

Напад је почео у 18 часова и 30 минута. Италијанска флота одмах је променила курс кретања за 30 степени, правећи густу димну завесу. Разарачи са самог краја конвоја укључили су своје рефлекторе и уперили их у небо, вешто заслепљујући пилоте британске авијације. Њихова противавионска ватра засипала је непријатељске авионе гранатама, а митраљези су разнобојним рафалима шарали небо да би онемогућили Енглезима да тачно одреде положај италијанске флоте.

Ваздушни напад је одбијен. Британски пилоти су без икаквог реда покушавали да побегну изван домашаја смртоносне паљбе. Па ипак, један од насумце испаљених авионских торпеда тешко је оштетио велику италијанску крстарицу „Полу“.

За кратко време све је опет било мирно. Енглески пилоти су се вратили на носач „Формидабл“, а италијанска флота наставила је повлачење и не приметивши да је оштећена „Пола“ остала на месту окршаја.

ЕНГЛЕЗИ СУ БИЛИ БРЖИ

Ван свих правила поморског ратовања адмирал Канингам одлучио је да настави праћење италијанске флоте и по ноћи. Овакав подухват био је изузетно опасан јер је ноћу флота лако могла да буде изненађена торпедним нападом, али је британском адмиралу било јасно да ће се до јутра италијански бродови докопати Сицилије и добити појачање с копна.

У међувремену, сазнавши да је погођена „Пола“ остала беспомоћна на пучини, италијански адмирал Јакино послао јој је у помоћ четири разарача и две крстарице „Зару“ и „Фјуму“.

Британски бродови су стигли до „Поле“ и управо кад су се спремали да нападну оштећену крстарицу, приметили су још две италијанске крстарице како се приближавају.

Даљи догађаји су се одиграли мућевитом брзином. Вешто маневришући борбеним бродовима, као да су у питању разарачи, Канингам се приближио „Зари“ и „Фјуми“ у линијском поретку.

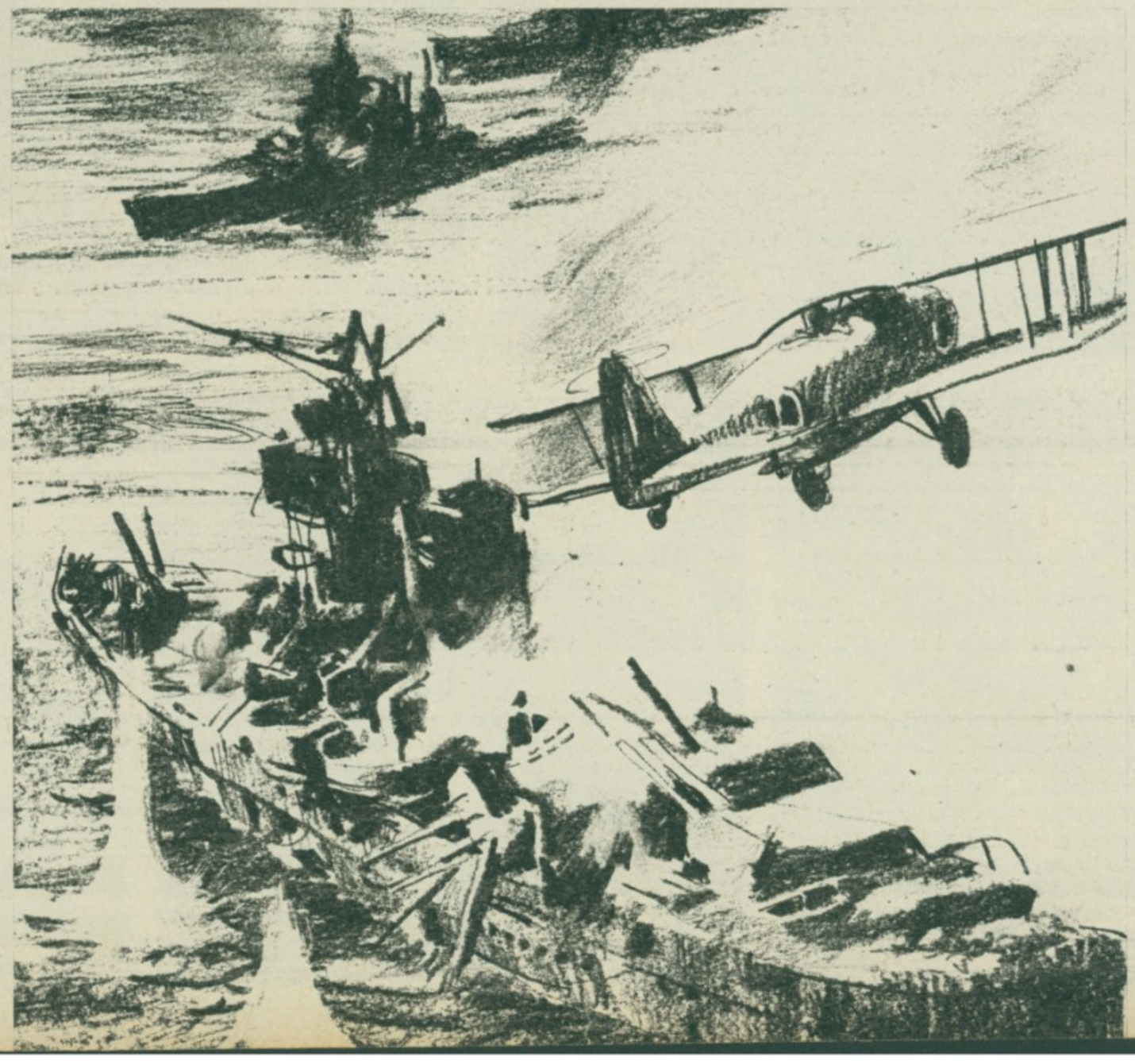
Тачно у 22 часа и 30 минута отпочела је жестока ватра са британских бродова. Посада италијанских крстарица спремала је ужад за теглење оштећене „Поле“, а топови нису ни били спремљени за паљбу. За само осам минута обе крстарице су биле претворене у велике буктиње, а да нису стигле да испале ни једну једину гранату. Убрзо затим нестале су са површине мора.

Од четири преостала разарача италијанске флоте два су успела да побегну, а два су потопљена за петнаестак минута. Након овог мућевитог окршаја потопљена је и „Пола“, пошто се њена посада предала, немоћна да пружи и најмањи отпор.

Резултат ове најчувеније поморске битке у Средоземљу био је поразан за Италијане. Изгубили су три крстарице и два разарача, док су Британци за читаво време битке изгубили само један авион. Ниједан њихов брод није био чак ни оштећен.

Победа код Матапана омогућила је Британцима доминацију у источном делу Средоземља, а италијанска флота, која је дотле сматрана за највећу поморску силу у овом делу света, никада се није потпуно опоравила од свог првог тешког пораза.

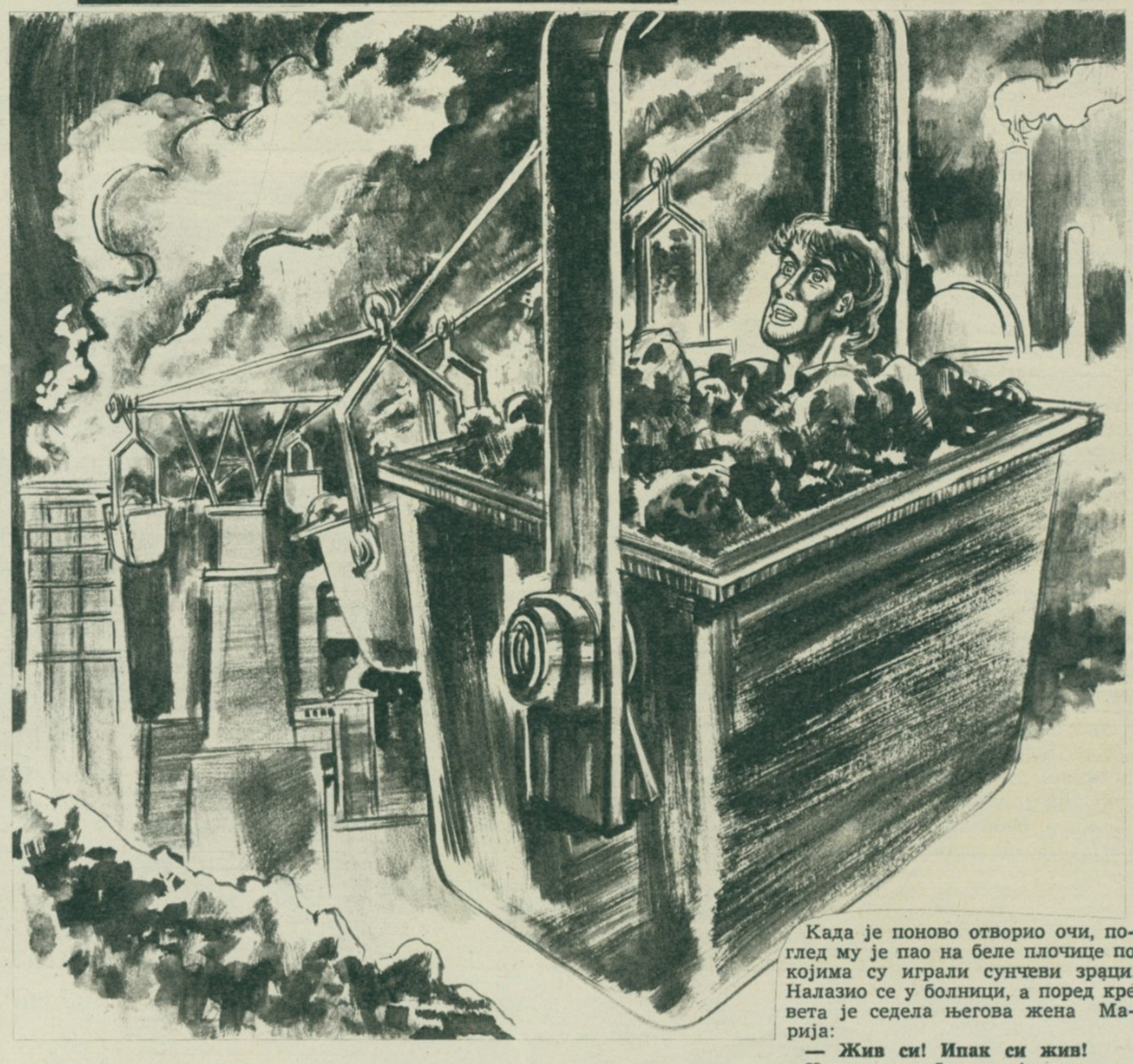
М. Ш.

ПРИЧА ИЗ ЖИВОТА

ВОЖЊА У ВИСОКУ ПЕЋ

ЗАТРПАН УГЉЕМ И ПРЕСАМИЋЕН, ФРАНЦИСКО БАРИГА ЈЕ ОСЛУШКИВАО ТАНДРКАЊЕ МЕТАЛНИХ КОРПИ ПРЕД СОБОМ И РАЧУНАО КОЛИКО МУ ЈОШ ВРЕМЕНА ПРЕОСТАЈЕ ДО СМРТИ У ОГЊУ.

Педесет осмогодишњи Франциско Барига погрешио је што је 10. јануара 1963. ипак одлучио да оде на посао. Имао је већ неколико дана грип, али је добро знао да би га изостајање стајало једнодневне зараде. Од плате из железаре издржавала се његова петочлана породица, која је ионако једва састављала крај с крајем. Осим тога, у Авилесу, граду на северозападу Шпаније, до посла се тешко долазило.

ЈОШ ОСАМ СЕКУНДИ

У тренутку када је пролазио поред гомиле угља којим се ложила висока пећ, Бариги се одједном завртело у глави. Свет око њега се замаглио, пред очима су му заиграле боје, све се претворило у бол и буку.

Било му је потребно неколико минута да схвати шта се догодило. Лежао је згрчен на гомили угља тако да су му колена готово додиривала браду — налазио се у једном од вагонета топионичке жичаре који га је захватио с угљем и сада га носио према горњем отвору високе пећи. Глава му је извиривала неколико сантиметара изнад ивице вагона и под собом је могао да види кровове железаре.

А онда је Барига одједном постао свестан продорног бола. Од повреда задобијених при паду лице и груди били су му крвави, а читаво тело потпуно изнемогло тако да није могао ни да се покрене. Све теже је дисао од угљене прашине која му је пунила плућа при сваком покушају да некако дође до ваздуха.

— Не сећам се колико сам дуго тако лежао. Знао сам да ме чека сигурна смрт, па ипак, чинило ми се као да све то што се дешава нема са мном никакве везе.

Лежао је потпуно беспомоћан док га је жичара носила све ближе отвору пећи. Покушао је да израчуна колико му још времена преостаје док корпа у којој се налазио не стигне до пећи. Отприлике осам секунди, помислио је Барига. На своју срећу — преварио се.

Од врата пећи и смрти у огњу делило га је још неколико минута. Кроз маглу је гледао како му у сусрет из супротног правца долазе већ испражњене корпе, док му је у ушима одзвањало звецкање жице изнад главе.

Покушао је да издигне главу мало више како би видео колико га вагона дели од краја, али је после неколико безуспешних покушаја морао да одустане. Пажљиво је ослушкивао тандркање и звекет који су га у почетку збуњивали — сада је већ знао да су то звуци корпи које се пошто стигну до краја жице, изврћу како би у пламен сасуле свој терет угља. Са једном таквом гомилом, мислио је, и он ће бити убачен у пламен.

ГЛАВА У ПЛАМЕНУ

Барига се толико унео у ослушкивање звука корпи да у првим тренуцима није ни осетио да му гори коса. Што се његова корпа више приближавала отвору пећи, топлота је постајала несноснија.

На око три метра од краја жичаре врео ваздух опрљио му је косу, метар ближе — коса му је већ била спржена, а у часу када је постао свестан продорног бола, глава му се претворила у буктињу.

Као из даљине могао је да чује како му власи уз пуцкетање догоревају до самог корена, али није имао снаге да било шта предузме.

— Значи ово је крај — помислио је.

Није вредело ни да покушава да дозива у помоћ — гласа више није имао. Из грла му је надирало само шиштање.

— Престао сам да мислим о ономе што ми се дешава. Поново сам преживљавао своје школске дане, младост, дан када сам упознао своју жену... неким чудом кроз главу су ми пролетеле само пријатне успомене.

Франциско Барига није био у стању да примети да око њега нешто почиње да се догађа. До његове свести нису допирали ни узбуђени узвици, ни нагли трзај корпе у којој је лежао. Последње чега се сећао био је глас неког човека.

Када је поново отворио очи, поглед му је пао на беле плочице по којима су играли сунчеви зраци. Налазио се у болници, а поред кревета је седела његова жена Марија:

— Жив си! Ипак си жив!

Читаво тело било му је у тешким опекотинама. При паду је сломио ногу, руку и три ребра, али се за Баригу заиста морало признати да је имао среће.

ОТКОТРЉАЛА СЕ ЛОПТА

Десети јануар би за Баригу био последњи дан живота да тог преподнева два дечака нису играла фудбал на падинама брда на којем се налазила топионичка жичара. И да им се, опет чудном игром случаја, лопта није откотрљала.

Дечаци су кренули да је траже, али су неколико тренутака касније потпуно заборавили на лопту — у једној од металних корпи угледали су човека. Обојица су потрчала према подножју брда, дозивајући што су гласније могли радника који је управљао жичаром.

Избезумљен изглед дечака натерао је радника да заустави жичару још пре него што су они стигли до њега и успели да му било шта кажу. Повукао је полугу и корпе су лагано почеле да се враћају. У једној од њих, пресамићен и унакажен тешким опекотинама, лежао је без свести Франциско Барига.

Касније су му рекли да га је, у часу када је жичара заустављена, од отвора високе пећи делила још само једна корпа. Избегао је смрт за неколико секунди.

М. И.

ЗЕЛЕНО

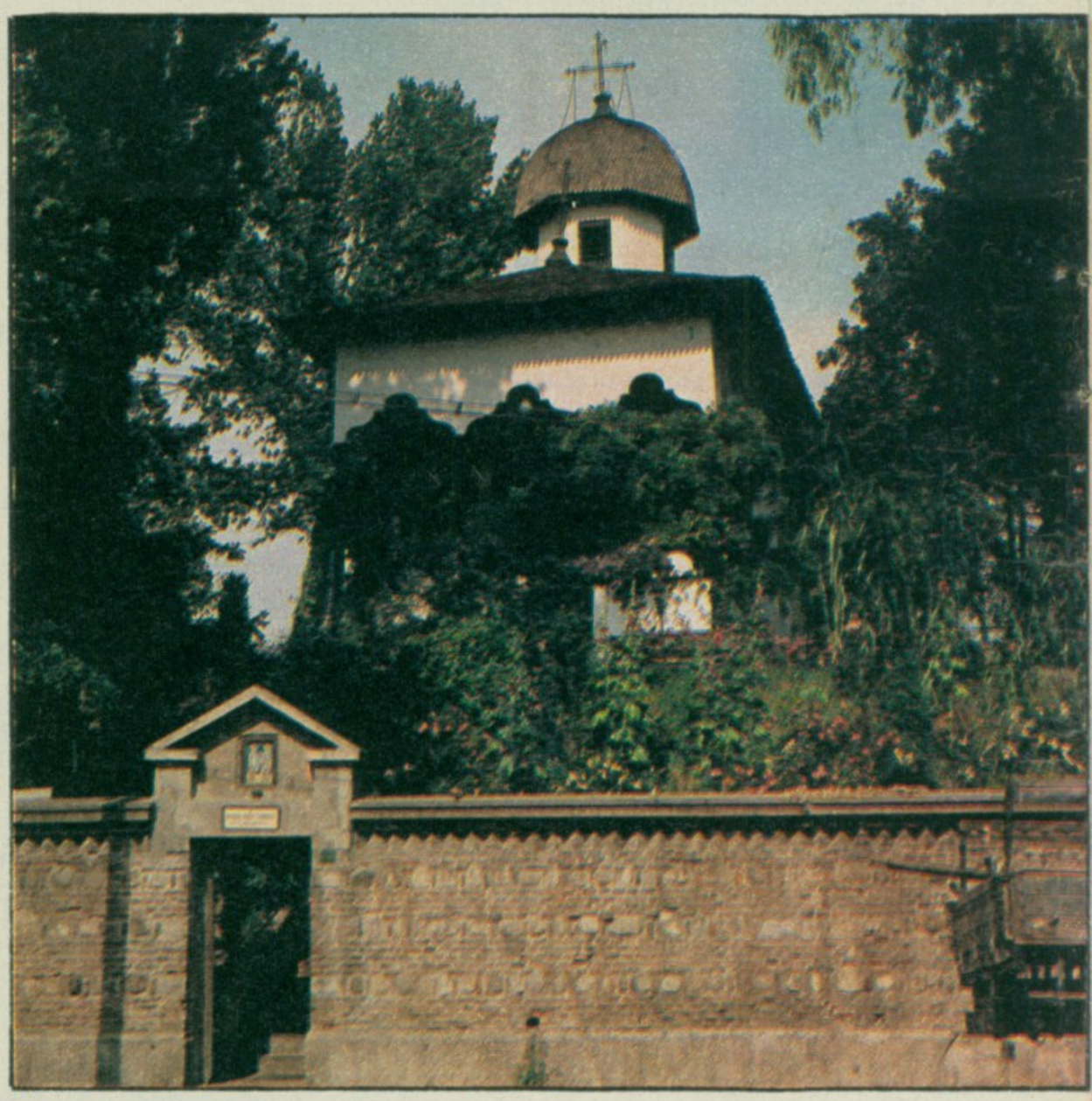
ПРИЧА О БУКУРЕШТУ

Букурешт, главни град суседне Румуније, може да се похвали широким булеварима, пространим трговима, бројним парковима, монументалним зданима и — младошћу. Његово име први пут се спомиње тек у 15. веку, у Хрисовуљи, писаном документу који је 20. септембра 1459. године издао Влад Цепеш. Ко га је и када основао, питање је око којег се још ломе копља. По једнима, као насеље је постојао почетком 14. века, по другима, чак и раније али не прецизирају када. Свој успон дугује принцу Владу Цепешу који је одлучио да свој двор из Трговишта пренесе у Букурешт. На то га нису навели искључиво стратешки већ и економски разлози: са овог места могао је лакше да контролише Дунав и кретање Турака, а сем тога нови двор се више налазио на главним трговачким и караванским путевима. Заједно са принцом пошли су и сви дворани, виши и нижи официри, обични војници и њихове породице. За овима, стигли су трговци и занатлије. Тако је до тада мало насеље почело нагло да се увећава.

За примером Влада повео се и његов брат и смртни непријатељ Раду Лепи. И он је за своје седиште изабрао Букурешт али из разлога који су били супротни онима које је имао Влад: одавде је много брже и лакше могао да стигне до Турака који су му и помогли да седне на влашки престо.

Од тада је прошло пет векова. Букурешт се у међувремену развио у велики и леп град који држи до свог изгледа. То је посетиоцу јасно чим стигне у двомилионску престоницу и крене улицама начичканим зданима за која је очигледно да их није градила шкрта рука. Јасно му је и још нешто да су, срећом, безмало сва остала поштеђена у земљотресу који је 1977. године задесио Букурешт.

Текст: **О. Вукадиновић**
Снимци: **Љ. Патрногић**

ДРАКУЛА ИЛИ ЊЕГОВ ТАТА? — У самом срцу града налази се Стари двор, један од најстаријих, ако не и најстарији споменик у Букурешту. Пет векова старом здању враћен је изглед и распоред просторија које је имало у време кад је служило као резиденција влашких војвода. Сматра се да је Стари двор почео да зида Мирче Стари и да је изградњу наставио Влад Цепеш, нама познатији као Дракула. Међутим, постоји и мишљење да су завршни радови изведени у време владавине Дракулиног оца Влада Цепеша.

ПРВИ ГРАЂАНИН — ПАСТИР — Први грађанин и оснивач Букурешта био је, по легенди, пастир по имену Букур. Напасајући стада у долини Дмбовице, одлучио је да на брежуљку изнад реке сагради бачију. Временом, каже даље легенда, око ње се развило село а онда и град који ће бити назван именом оснивача. На месту на којем је некад била бачија данас се налази мала, у бршљан заросла црква подигнута, вероватно, око 1743. године у знак сећања на пастира.

МАЛИ ПАРИЗ! — Букурешт је, кажу, мали Париз. И он, то смо видели, има хотел који се зове Атина Палас. А има и своју Тријумфалну капију верну али нешто умањену копију оне којом се поноси Париз. Подигнута је 1918. године да би кроз њу прошле јединице румунске војске славећи победу над Аустро-Угарском и Немачком.

СРЦЕ РУМУНИЈЕ

КАО У РИМСКОМ СЕНАТУ — У бисере букурештанске архитектуре спада и концертна дворана Атенеул Роман, сграђена 1888. године. Њена главна сала, може да прими 900 посетилаца, представља — верну копију римског сената! Занимљиво је да је ова зграда, рађена у стилу класицизма са елементима румунске ренесансе, подигнута новцем прикупљеним добровољним прилозима. „Дај један леј за Атенеум", гласио је позив који је, нема сумње, био општеприхваћен.

6 МИЛИОНА У ЗЛАТУ — Крајем 19. века становнике Букурешта захватила је права „грађевинска грозница": град је добијао ново рухо. И то не баш скромно. Зграде које су се подизале биле су импозантне не само по својој величини већ и по изгледу на којем се осећао француски утицај. Једна из те „серије" је и раскошна Палата поште коју је пројектовао архитекта Александру Савулеску. Њена изградња, завршена 1900. године, коштала је преко шест милиона златних леја! Данас је у Палати поште смештен Историјски музеј СР Румуније.

ВОЛЕО ЈЕ СВЕ ДА ПРОБА — У непосредној близини језера Херестрау налазе се виле браће Миновићи. Кућу (на слици а) саградио је 1905. године лекар Николај, познат по човекољубивости и спремности да помогне, али и још понечем. Живог и необично радозналог духа, Николај је волео да експериментише: то не би било ништа необично да све своје огледе није изводио прво на себи. Тако се једном приликом, желећи да сазна шта све осећа човек са омчом око врата, обесио! Срећом, у помоћ су му на време притекли пријатељи позвани да присуствују експерименту. Данас се у његовој вили (поклонио је 1936. године румунском народу) налази Музеј народне уметности. Кућа Николајевог брата (слика б) сграђена је 1940. године и у њој се налази богата збирка предмета из средњег века. Највећи део експоната Димитру Миновић је сакупио за време свог двадесетогодишњег боравка у Бечу.

АКТИВИРАЋУ АТОМСКУ БОМБУ!

ОФИЦИРИ СЕ НИСУ УСУЂИВАЛИ НИ ДА МРДНУ. ЗНАЛИ СУ ДА ЈЕ ДОВОЉНО ДА СТАРИЈИ ВОДНИК ПОВУЧЕ ОКИДАЧ, ПА ДА СЕ ДЕО ВЕЛИКЕ БРИТАНИЈЕ У ТРЕНУ ПРЕТВОРИ У РАДИОАКТИВНУ ПУСТОШ.

Лиендер Канингем је већ дуго осећао да га сви официри америчке ваздухопловне базе у Скалторпу, у енглеској покрајини Хорфок, мрзе.

Питао се ко то од његових колега из официрског клуба трује његову тринаестогодишњу кћерку Кристину. Да је неко трује, у то старији водник није сумњао. Па девојчица је непрекидно болесна!

У подне 30. октобра 1958. године Лиендер Канингем је решио да се освети.

Одлучио је да једном за свагда читавом свету докаже ко је он. Најбољи начин да то учини је — да дигне у ваздух Земљину куглу! „Овога пута задовољићу се Норфоком", одлучио је старији водник мучен паранојом. То бар није требало да му представља тешкоћу — као стручњак за атомско оружје Канингем је имао слободан приступ „Великој А", како су сви у бази називали добро чувану атомску бомбу.

ЗНАК ЗА УЗБУНУ

Војници који су се у том тренутку налазили на стражи поред бомбе нису имали разлога да ишта посумњају када им се Канингем обратио потпуно мирним гласом:

— **У реду момци, ја ћу вас сменити. Поједите нешто на брзину, а онда се вратите.**

Пошто је остао сам у том делу базе, четрдесет једногодишњег старијег водника више нико није могао да омете у извршењу страшног плана. Ушао је у просторију у којој се налазила бомба и без журбе вешто припремио механизам за детонацију. Затим је из футроле опасача извадио пиштољ калибра 45 и проверио да ли у њему има метака.

На лицу му се појавио задовољан смешак — све је, до тада, текло по плану. Подигао је слушалицу и затражио од централе да га споји са командантом базе:

— **Добро ме слушајте** — рекао је пуковнику — **ви ме, момци, већ дуго малтретирате. Хоћу да ми сместа пошаљете овамо шест официра. Активираћу атомску бомбу и не намеравам да у ваздух одлетим сам. Хоћу да ми они праве друштво.**

Пуковник је знао да мора да послуша. Остало му је само да се нада да ће неко од те шесторице успети да одврати суманутог човека од намере која би изазвала катастрофу.

Ако је некоме од шесторице добровољаца и падало на памет да покуша да савлада полуделог старијег водника, у тренутку када су ушли у бараку постало је јасно да то не долази у обзир — Канингем се налазио изван њиховог домашаја. Чучао је на једној од високих скела и држао пиштољ уперен право на окидачки механизам бомбе. Нису се усуђивали ни да се помере. Један нагли покрет и — пиштољ је могао да опали, и читав Норфок у трену да претвори у гомилу радиоактивних отпадака.

У оближњем насељу у коме су живеле породице особља запосленог у бази дат је знак за узбуну. Тамо где је за то било времена људима је речено да напусте своје домове, а некима је наређено само да отворе прозоре и легну на под. Путеви који воде од базе блокирани су.

У суседном Фејкнему дугогодишњи дописник „Истерн дејли преса" држао је слушалицу на уву још неколико мунута пошто је веза прекинута. Човек чије име у узбуђењу није успео да запамти, пренео је новинару невероватну вест.

„Можда ћу стићи да је напишем. А ко зна да ли ћу још бити жив и да је прочитам", помислио је Фреси Флечер.

ОЧИ ЛУДАКА

Дописник је затим погледао на велики зидни часовник, било је тачно 18 часова и 5 минута. Одмах је сео за машину и почео да куца највећу вест своје тридесетогодишње новинарске каријере: „Амерички официр из ваздухопловне базе у Скалторпу прети да ће активирати атомску бомбу..."

Од тренутка када је Канингем телефоном обавестио пуковника о својој намери прошао читав сат, а он је још чучао на скели не скидајући поглед с бомбе. Неко се досетио да би његова жена Ненси могла да покуша да учини нешто. Жена се тресла од узбуђења када су је увели, али је смогла снаге да викне:

— **Душо, молим те сиђи. Сви желе да ти помогну. Овде је и Фреди. Хоће с тобом да разговара.**

Први пут за тих шездесет минута Канингем је одвратио поглед са бомбе и пиштоља и погледао на групицу која се окупила у подножју скеле. Свима је застао дах — иза дебелих стакла наочара гледале су их очи лудака. Није изговорио ни реч.

Тада је и његов једини пријатељ Фред одлучио да покуша:

— **Лини** — довикнуо му је употребљавајући надимак којим му се обраћало његово двоје деце — **сви се бринемо за тебе. Добар човек као ти не би требало да се упушта у овако нешто. Потребан си Ненси, а и Кристина и Глен те траже и питају где си. Молим те, сиђи. Заједно ћемо све решити. Нико те више неће гњавити, обећавам ти!**

Није добио никакав одговор. Спустила се и ноћ, а у просторији са атомском бомбом обасјаном јарком светлошћу рефлектора и даље је владала ужасна неизвесност.

Отприлике у то време, у седишту „Истерн дејли преса" у Норвичу, уредник Теренс Хатсон буљио је с неверицом у текст који је примио. Да га није послао Фреди Флечер, дугогодишњи поуздан новинар, Теренс Хатсон не би поверовао да је вест истинита. Овако је ипак одлучио да је штампа.

— **Ево наслова за прву страну... под условом да стигнемо и да је одштампамо** — рекао је својим запрепашћеним сарадницима.

БОЉА КОНТРОЛА

Зашто је после осам часова упорног ћутања и решености да не послуша наговарање најближих Лиендер Канингем одједном бацио пиштољ и сишао, нико од оних који су били присутни није могао да објасни.

Док му се читаво тело тресло од неконтролисаних јецаја, спровели су га до амбулантних кола која су већ одавно била у приправности. Лекарима из болнице у бази није било тешко да поставе дијагнозу — Лиендер Канингем из Вудрича у Пенсилванији патио је од параноје.

Од часа када је тешки болесник авионом отпремљен кући у САД, случај је почео да се заташкава. На питања која су се тих дана могла чути у британском Парламенту влада је упорно одбијала да да јасан одговор. Функционери у Вашингтону признали су да је један од официра полудео и пиштољем претио својим колегама, али су одлучно порицали да се он у било ком тренутку нашао у близини атомске бомбе.

Тек након четири године шира јавност обавештена је о догађају у америчкој ваздухопловној бази у Скалторпу. Али, у одговарајућим војним круговима већ дан после „случаја Канингем" предузете су озбиљне мере да се ниједна ментално лабилна особа — а у ту категорију уврштени су алкохоличари, људи са новчаним проблемима, па чак и они који имају несрећене породичне прилике — више никада не нађе у близини атомске бомбе.

М. И.

DIK BROWNE ХОГАР СТРАШНИ

© 1979 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

ПРОНАЛАЗАЧ МЕЂУ ВОЋКАМА

ШЉИВИНЕ БАБЕ ДЕДА

Док сам следио великог руског научника Мичурина, нисам ништа урадио — каже угледни стручњак др Пауновић. — Он је стварао за друге климатске услове...

Чачански Мичурин: Др Станиша Пауновић

Пре извесног времена у село Коњевиће код Чачка дошао је средовечан стамен човек и запутио се кући сељака кога је добро познавао. Пошто се срдачно поздравио са домаћином и мало поседео, кренуо је у његов воћњак.

Иду упоредо, домаћин ћути, а гост као на жеравици. Хтео би да упита како напредују кајсије, има ли проблема, али је одустао. Видеће их за који час.

И видео их је: свих 18 младих стабала које је засадио на сељаковој земљи била су ту, па опет је застао пренеражен. Готово је јекнуо:

— Вуле, шта то учини?!

Сељак слегну раменима:

— Ништа, брате, земља између воћака беше празна, па рекох да је искористим! Засадио сам кромпир и нађубрио га као што је ред!

Гост га је погледао. Шта да му каже? Од тих 18 стабала очекивао је нових 18 врста кајсија, свету и њему самом непознатих. Рад на њима започео је још пре 20 година као део југословенско-америчког научног програма. Сада је процес селекције био при крају, фантастичан успех био би да од тих 18 хибрида „испадну“ и 3 нове врсте, али Вуле је јаким ђубривом готово „сахранио“ воћке. Сав труд оде у неповрат.

МУКА ЈЕ ТО!

Није ово прва, а вероватно ни последња невоља у раду на селекцији сорти воћа угледног стручњака др Станише Пауновића, човека чија биографија са списком научних радова и чланства у разним светским удружењима износи 41 густо куцану страну! Откако је 1949. дипломирао на воћарско-виноградарском групи Пољопривредног факултета у Београду и запослио се у Воћарском институту у Чачку, све време је провео трагајући за новим сортама воћа.

На прсте једне руке могу у нашој земљи да се изброје људи којима је пошло за руком да добију нову сорту: Пера Мишић из Београда, Јосип Приол из Марибора, Франц Адамич из Љубљане, Војин Бугарчић и Асен Станчевић из Чачка... све доктори наука. Свако од њих „изумео“ је једну, две, понеко и три нове сорте воћа. Професор др Станиша Пауновић створио је — сам! Заједно са сарадницима учествовао је и у узгајању још пет врста.

Доћи до нове сорте воћа исто је што и доћи до техничког изума. Најмање 14, често и 20 година мукотрпног рада и чекања потребно је да се „испили“ нова сорта, а педесет четворогодишњи Тане, како у Чачку зову Станишу Пауновића, то чини као чаробним штапићем.

— Није хокус-покус! — смирено ће др Пауновић чија је највећа слабост кајсија. — **Рад је то, мука, и изнад свега наука.** Док сам после рата следио руског научника Мичурина, нисам ништа урадио. Мичурин је стварао за оштре климатске услове, а то код нас није могло да се примени. Како настаје нова сорта воћа? Ех!..

ВАЖНИ СУ ГЕНИ

Прича и није дуга. На пример, шљива. Имамо „пожегачу“, наше горе лист. Особине су јој добре, стабло, гране, отпорност, али плод... Закључио је др Тане да може да буде већи, слађи, треба само „пожегачу“ укрстити са неком другом добром шљивом, створити нову. Сео је и проучио родослов најпознатијих светских врста. Издвојио је неколико: вангенхајм, стенли, гранд дјук...

Основно правило селекције — на добро дете може да се рачуна само ако се укрсте добри родитељи. При томе тучак је увек мајка, а полен из прашника отац. Брзоплет је закључак да ће воћка настала укрштањем родитеља бити — нова! Ни говора! Јер, она може да поприми само особине оца или само мајке и од труда — ништа! Најзад, уколико на свет и донесе оригиналне особине, биће призната као нова сорта ако има изузетно успеле морфолошке и физиолошке особине и ако је отпорна према мразу, суши, болестима и слично.

На формирање нове сорте воћа гени родитеља и не утичу много! Пресудан је утицај гена родитељевих родитеља, шљивине бабе и деде, па чак и гена бабине бабе, или бабиног деде! Ако се томе дода да не постоји научна законитост да будућа воћка мора да потекне од гена првог, другог или трећег колена својих предака, испада да је рад на изналажењу нове сорте труд зван — нада! Једно је сигурно: покољење двеју добрих сорти ретко изневери, али да ће баш постати нова сорта, е то родитељи не обећавају! Селекционари, у трагању за новом сортом, стартују укрштањем више врста истовремено мењајући улогу оца и мајке.

А техника рада? Зној и брига! Пожегача, рецимо. Кад процвета, радник који помаже др Пауновићу маказама кастрира (одсеца) до 10 хиљада цветова само на једном дрвету како би остао голи тучак. Пчеле не слећу на тучак без цвета и тако не врше опрашивање и не „кваре“ посао научнику. На дрвету се обично обави опрашивање на једној грани, довољно је. О грану се окачи етикета са подацима о оцу и мајци и иде се даље.

У време зрења плодова насталих укрштањем родитеља разних врста, плод се обере, из њега извади коштица и закопа у песак. Када семе проклија, стави се у посебну саксију и негује. Крајем зиме изникне млада биљка. Она се пребаци на плантажу и засади. Израсте воћка, такозвани сејанац, која тек треће године даје плод. Сејанаца мора да буде 10 до 15 хиљада. Сваки има свој

картон у који се уписује девет особина: плодност, време зрења, величина и облик плода, боја покожице, боја и чврстина плода, одвајање меса плода од коштице, укус плода.

Сејанац се калеми, али тек после другог или трећег рода да се види „не лаже ли“. А чега све нема у групи од истих родитеља: кржљавих, лепих, ружних, великих, малих... плодова!

Калемљење сејанаца је преношење гране са педесетак најизразитијих воћки — деце укрштених родитеља — на нашу најобичнију „џанарику“. Сваки хибрид калеми се на по 12 стабала. На тај начин добија се 600 нових хибрида и води биографија сваког стабла. Следећи плод јавља се после две-три године. Одаберу се најуспелији представници, највише пет, и поново калеме на „џанарику“, сваки хибрид у 100 примерака. Изнова се чека на род, али ту за селекционара више нема посла. Ствар у руке узима савезна комисија која посматра хибриде и после неколико година предлаже Савезном комитету за пољопривреду да призна нову сорту воћа.

НИШТА ОД ТАНТИЈЕМА

Нови воћарски „изум“ региструје се у Савезној листи воћака попут каквог техничког патента. Али у воћарству аутору не припадају тантијеме од „патента“. Нова сорта распростире се по крају или читавој земљи, па и свету, али ако се уништи запат, немогуће је изнова доћи до исте сорте! Због гена предака, јер се никада не зна чији и у колико мери ће се одразити на унука, или праунука!

Најгори део посла сваког селекционара је што у току процеса мора да проба плод од првог до последњег стабла у свим фазама рада, а то је понекад и хиљаду плодова на дан. Да су бар сви слатки, али има киселих, горких, бљутавих. Кад супруга др Пауновића донесе са пијаце воће, њему падне мрак на очи.

М. Тодоровић

ЗАШТО ПАЖЊА ЛУТА?

ДОВОЉНО ЈЕ И 10 МИНУТА

ПАЖЊУ ДЕТЕТА НАЈЧЕШЋЕ ОДВЛАЧИ ОТКРИВАЊЕ СВЕТА ОКО ЊЕГА ИЛИ ПОРОДИЧНИ СУКОБИ, А ИСТО ТАКО И СТАЛНИ ПРИТИСАК РОДИТЕЉА ДА ИМ ДЕТЕ ПОСТИГНЕ ШТО БОЉЕ РЕЗУЛТАТЕ У ШКОЛИ.

Мали Зоран је упорно одбијао да ради задатке из математике, па да се „дете не би брукало у школи“, то је, уместо њега, чинила мајка. После шест месеци такве праксе, малишан је од родитеља захтевао да му раде и остале задатке из разних предмета, затим је почео да одбија да одлази на часове клавира, а у игри са вршњацима није налазио задовољство. Постао је повучен и безвољан.

Најзад, мајка га је одвела код школског психолога. После разговора, закључак је био једноставан: родитељи су на дечака покушали да пренесу своје неостварене амбиције. Желели су да буде најбољи ђак у разреду, оптеретили га учењем клавира и страног језика... Постављен пред све те, за његов узраст нереалне, захтеве, малишан, једноставно, није могао да се снађе и концентрише на остварење постављених задатака.

Често, родитељи прецењују моћ концентрације своје деце. Чак ни одрасли обично нису у стању да апсорбују чињенице дуже од 45 минута, а наставници и психијатри истичу да код малишана од 6 до 10 година постоји много већа могућност да још „брже одлутају у мислима“.

Од првака, на пример, може да се очекује да се на задатке које имају, концентришу највише 10 минута. Пажња десетогодишњака може да буде усредсређена отприлике два пута дуже.

Неуспех тешко подносе

Међутим, постоје многи случајеви стварног одсуства концентрације међу школском децом која се, како истиче др Клаус Јиргенс Ерхарт, сарадник одељења за дечју и адолесцентну психијатрију на психијатријској клиници Франкфуртског универзитета, обично приписује као неспособност да се одржи пажња у дужем временском трајању. Ова неспособност само у малом броју случајева може да се припише органским недостацима, као што је, на пример, оштећење мозга у раном детињству. Доктор Ерхарт је навео да такво оштећење нестаје код, отприлике, 8 одсто становника, што практично значи да постоји вероватноћа да у сваком разреду буду просечно по два таква детета.

Други разлог одсуства концентрације могао би да буде неки недостатак или поремећај у вегетативном нервном систему, што се у свакодневном животу испољава као нека врста замора или лењости. Овај „недостатак“ код деце, често је нормално стање код одраслих, а изражава се безвољношћу, главобољом, вртоглавицом, губитком апетита, као и изненадним, обилним знојењем.

Сем тога, неуспех у школи малишани тешко подносе, па и то може бити један од разлога смањене концентрације.

Четврти могући узрок који набраја др Ерхарт има, као полазну основу, два психичка фактора. У првом реду, пажњу детета најчешће одвлачи откривање света око њега или породични сукоби, а исто тако и стални притисак родитеља да им дете постигне што боље резултате у школи. А то има за последицу да се код малишана јавља уопштен отпор према учењу.

Празан поглед

Симптоми као што су муцање, грицкање ноктију, црвењење, као и нервни „тикови“, често сведоче о унутрашњим сукобима детета, а чињеница је да од тога трпе не само рад већ и игра. Родитељи би требало да потраже савет школског психолога ако примете да дете не може да се концентрише у игри коју је само изабрало или када прелази са једне игре на другу, а при том ни једну није привело крају.

Други значајан симптом који говори о помањкању концентрације су очигледни знаци замора, као што су зевање или „празан поглед“ по истеку двоструког трајања оног времена које се сматра минималним периодом усредсређивања пажње.

Одбијање детета да се посвети учењу често је резултат и нереалних захтева родитеља који их терају да понављају неки домаћи задатак све док га добро не схвате. Пошто се од деце сувише очекује, домаћи задаци за њих постају мучење повезано са осећањем неуспеха: малишани све своје слободно време проводе у учењу и то још под строгим надзором. Од тога не трпи само рад у школи: непријатна искуства са домаћим задацима могу да натерају малишане да се са устезањем сусрећу са свим задацима и изазовима који стављају на пробу њихове способности.

Често, деца постају зависна од сталне родитељске контроле, јер старији заборављају да домаћи задаци имају корисну сврху једино ако су резултат самосталног напора. У противном, таква деца постају људи који могу да раде само под надзором других и који избегавају да доносе самосталне закључке и одлуке.

Подучавање, лек коме се најчешће прибегава када је у питању споро или слабо учење — закључују психолози — није добро у ситуацији када детету мањка моћ концентрације. Једини, стварно неопходан, поступак у таквим случајевима је да се дозволи детету да ради у краћим временским интервалима, тако да његова моћ концентрације не буде изложена превеликом напору.

Сем тога, дете треба да схвати учење и као игру: оно не сме да му буде наметнуто, већ, напротив, у откривању чињеница и света око себе, мора да нађе задовољство. А родитељи му најбоље помажу сликовитим и систематичним објашњавањем појмова. Међутим, кад се код детета примети одсуство концентрације и замор, треба га оставити на миру да би самостално планирало шта ће даље да ради, а са новом „туром“ учења започети тек после часа, или часа и по одмора. У сваком случају, пред чињеницом да дете није довољно концентрисано за учење, не треба остати незаинтересован, већ наћи узроке том недостатку и отклонити га.

Б. Ј.

У ПОТРАЗИ ЗА БЛАГОМ

„ХИРОНА“ СЕ ПРЕ

Тајна потонуле „Хироне“ можда би заувек остала заборављена на дну мора да се за случај није заинтересовао белгијски ронилац Роберт Стенуи. Године 1967. његову пажњу привукла је случајно прочитана прича о изгубљеној галији која је носила пет посада и најугледније официре читаве шпанске морнарице.

Стенуи је био велики ентузијаста и уз то професионални ронилац. Опседнут идејом о потонулом благу, почео је да се припрема за велики подухват. Многе часове провео је у Британском музеју у Лондону, читајући све што би могло да му послужи као траг о несталој галији. Тако је и открио околности под којима је „Хирона“ потонула.

ТРИ БРОДОЛОМА

Када је у јесен 1588. шпанска армада кренула у освајачки поход на Британска острва, сви су веровали да Енглези неће успети да се супротставе моћној и изванредно опремљеној флоти. Упркос свим предвиђањима, нешто због неповољних ветрова, нешто због непознавања енглеске обале, велика армада доживела је незапамћен пораз. Потпуно разбијени, у готово безизлазном положају, Шпанци су се дали у бекство. Кренули су на север у нади да ће успети да оплове Шкотску и да се затим дуж обала Ирске безбедно врате у домовину.

Само половина поражених шпанских бродова допловила је до родне земље, већина тако оштећена да после повратка није више никада испловила. Остали су прошли још горе. Јаки ветрови и стеновите ирске обале узимали су сваког дана нове жртве. На галијама, од којих су многе биле тешко оштећене, изморени и изгладнели војници свакодневно су умирали, и само мали број успео је да преживи путовање.

Богати племић Дон Алонсо, миљеник краља Филипа, изгубио је свој брод у близини ирске покрајине Мајо док је покушавао да се усидри. Дон Алонсо морао је да се одлучи на овако ризичан корак, јер је на броду нестало залиха воде. На несрећу, уже које је држало сидро искидало се, а брод се ношен ветром, насукао.

Већ следећег јутра дошао је спас. Још један брод армаде „Дукеса Санта Ана“ пристигао је до места где се Дон Алонсова галија насукала. Дон Алонсо укрцао је свој људе и драгоцености на брод, али је због неповољних ветрова „Дукеса“ морала поново да заплови према северу. Два дана касније потонула је у великој олуји близу обала Донегала.

Невероватном игром случаја ускоро се појавио и трећи шпански брод и усидрио у близини места несреће. Брод се звао „Хирона“ и био нешто мањи од прва два. Иако су се у том тренутку на њој већ налазиле четири посаде са других потопљених галија, капетан је без размишљања примио Дон Алонса и његове људе. Тако се на „Хирони“ нашло око 1300 људи, што је премашивало дозвољену границу.

Три дана затим подигла се страшна олуја. Негде код северне обале Ирске „Хирона је налетела на подводни гребен. Тешко оштећени брод је у року од неколико минута почео да тоне заједно са читавом посадом и огромним благом. Већину преживелих је, чим је изашла на обалу, дочекала гомила похлепних домаћих житеља и сместа их побила и опљачкала. Баснословно благо остало је да лежи на дну мора.

Место где је „Хирона“ потонула дуго је остало тајна. Шпанске поморске власти и породица Дон Алонса годинама су узалуд покушавале да уђу у траг потонулој галији. Једини који су знали истину о месту бродолома били су домороци, али они нису имали намеру да одају тајну. Године су пролазиле, а приче о „Хирониној“ судбини полако су прерастале у локалну легенду.

ИЗ ТУРИСТИЧКОГ ВОДИЧА

Трагање за „Хироном“ донело је младом белгијском рониоцу много мука. У неким извештајима историчара прочитао је да је брод ударио у подводну стену близу Џајантс Козвеја и потонуо у близини стене коју називају Банбојс, док су други тврдили да је нестао надомак замка Данлус. У јединим сачуваним запису очевица писало је само да се брод „насукао у близини ирске обале и потонуо“, што је било сувише уопштено да би било од користи.

Стенуи је знао да је много драгоцених предмета са „Хироне“ пало у руке ирским сељацима, што је значило да бродолом није прошао непримећен. То га је и збуњивало. Пре четири века „Хиронина“ гробница морала је бити позната свим становницима ове области, а сада о томе нико није могао да му да никакав податак.

Одговори на питања која су мучила Стенуија дошли су сасвим неочекивано, када је у једној сеоској радњи случајно купио локални туристички водич за свега шест пенија. Док га је расејано прелиставао, поглед му се приковао за једну реченицу:

„Године 1588. галија „Хирона“ потонула је у малом заливу близу Џајантс Козвеја, који се некад звао Порт на Спанија“.

НЕКОЛИКО ЛАЖНИХ ТАЧАКА

Стотине часова проведених по библиотекама и музејима нису дали никакав резултат, а једна мала белешка из јефтиног туристичког водича упутила је упорног истраживача на нови траг. Ускоро је открио да је 1904. године направљена нова мапа читавог подручја и да су тада први пут записана стара имена неких места,међу којима и залива који је могао да буде место бродолома.

Стенуи је прво био збуњен, а затим је реконструисао догађај. У време када је „Хирона“ потонула енглеске власти уложиле су много напора да пронађу место где је нестало огромно благо. Ирски сељаци су са негодовањем гледали на ове покушаје. Онда су се једноставно досетили да неколико лажних тачака означе као место бродолома. И тако се галији изгубио сваки траг.

Стенуи је дошао у залив који је добио име по Шпанцима који су ту некада давно страдали. Ронио је упорно и друго, чврсто уверен да је на правом месту. После неколико дана његова упорност била је награђена. У једном удубљењу на морском дну приметио је таман предмет прекривен алгама и травом. Био је то зарђали бронзани топ. Топ са нестале „Хироне“.

Драгоцености са шпанске галије које је открио белгијски ронилац спадају у највећа блага икада откривена у морским дубинама. Осим наутичких инструмената, пушака и великог броја пехара, пронађено је и мноштво златника, дра-

ДАЛА

Драгоцености са шпанске галије које је пре десетак година открио ронилац Роберт Стенуи спадају у највећа богатства икада нађена у морским дубинама.

гуља и накита, међу којима и осам златних ланаца од којих је највећи био дугачак преко два и по метра.

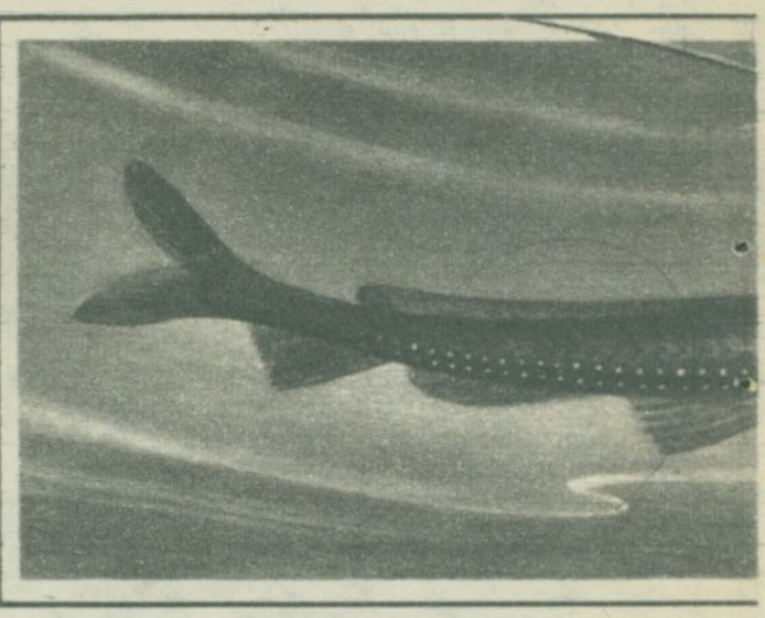
Законитог власника ових предмета непроцењиве вредности било је немогуће одредити. На крају је нађено срећно решење. Драгоцености са галије поклоњене су Националном музеју Северне Ирске и смештене у посебне одаје назване „Собе са Хиронимим благом", где су и данас.

М. Ш.

КАД СЕ ПРИРОДА ПОИГРА

СМЕШНИ И Г

ДА МЕЂУ ЖИВОТИЊАМА НЕКИМ СЛУЧАЈЕМ ПОСТОЈИ ТАКМИЧЕЊЕ ЗА ТИТУЛУ НАЈРУЖНИЈЕ, БАР ПЕТОРО БИ, САСВИМ СИГУРНО, УСПЕЛО ДА УЂЕ У НАЈУЖУ КОНКУРЕНЦИЈУ.

ИГЛОЗУБ

Иако **иглозуб** цео боговетни дан проводи на дубинама не мањим од 450 метара, па чак ни ноћу никада не исплива на површину, ова риба је због застрашујућег изгледа доживела да је често користе као пример за „ругобу" морских дубина.

Истини за вољу иглозуб није нарочито привлачан и име које носи није случајно: мада никада не достиже дужину већу од 25 сантиметара, велике чељусти и застрашујући зуби, слични зубима змије отровнице, дају му злокобан изглед. А, ако се иглозубу догоди да прогута неко биће веће од себе, неће се намучити, јер има растегљив стомак.

НОЋНА СВЕТЛА ЗА ГРАБЉИВИЦУ

Тело му је тамно као дубине у којима проводи највећи део живота, а да би могао да се снађе и у вечном мраку ипак пронађе плен, природа је ову необичну рибу снабдела фотофорама, светлосним органима постављеним дуж бокова, у пределу очију и уста. Када, захваљујући овим „ноћним светлима", иглозуб спази, а онда и зграби свој плен — сигурно је да се несрећник или несрећница неће лако ослободити. Јер, оштри иглозубови зуби постављени су тако да се горњи, истурени напред, прво забијају у тело жртве, а затим, пошто се уста затворе, преклопе преко доњих. Жртва више не може ни да се макне све док је мала страшна грабљивица не свари.

Да „ругоба" има и на копну, сведочи **шарена ћурка**, далека и дивља рођака наше обичне домаће која, за разлику од своје питоме сестре, живи на територији Јухатана, у Гватемали и Британском Хондурасу.

Код шарене ћурке необично је то што је ружна — само до пола. Тело јој је покривено лепим перјем попрсканим љубичастим тачкицама као код пауна. Несрећа јадне шарене ћурке је њена глава — дугачак металноплавичасти врат прекривен је црвеним кврга-ма за које се, поред тога што су ружне, не зна ни чему служе. А на голуждравој глави, између очију, почиње израслина чији врх сиротој ћурки пада преко кљуна.

Да је шарена, јесте. Да није много лепа, и то је тачно.

Исти део света, Централна Америка, дом је још једног чудног и ружног створа — **краљевског лешинара**. Могуће је да разнобојне кржице и брадавице којима су прекривени гола глава, врат и кљун „краљевске" птице имају улогу чулних органа, али је сасвим сигурно да је нимало не улепшавају. Ни у њеном начину исхране нема ничега краљевског. Као што јој други, мање звучни део имена каже, храни се отпацима туђих гозби, углавном лешинама.

НАПРАСИТА И ЛЕЊА

И породица сисара има своје ругобе. Једна од њих, **брадавичава свиња**, добила је име, као што се може претпоставити, по двема необичним израслинама са обе стране пљоснате главе која као да је грешком насађена на несразмерно мање, четвртасто тело. Кожа брадавичаве свиње прекривена је ретким крутим длакама које само на леђима, у близини главе, формирају чудну перушку.

Главу јој „красе" и два пара кљова којима само катказа копа своје јазбине. Јер, ова свиња није много вредна: више јој се допада да се усели у туђ стан него да напорно рије сопствени. У њему проводи сате одмора и налази спас када се испостави да се,због своје преке нарави, навадила на зверку већу и јачу од себе. У тим приликама ругоба изгледа прилично смешно — у скровиште се увлачи унатрашке, а како је позајмљени стан често направљен по мерама које јој не одговарају, мора добро да се намучи док своје незграпно тело не увуче у заклон.

Мада се ова становница шумских предела јужно од Сахаре углавном храни биљкама, за њу се ипак не би могло рећи да је заклета вегетаријанка. Понекад се брадавичава свиња зажели и меса, а како воли да се размеће храброшћу, деси јој се да нападне и понеког опасног, као што је јагуар. Много ређе ће јој се догодити да своје претње и спроведе у дело — обично се у задњем часу предомисли и повуче. А, вероватно да би доказала да је се све то што се десило не тиче много, са лица јој се не скида израз савршене равнодушности.

ПЛАШЉИВИ ВЕГЕТАРИЈАНЦИ

Могуће је да наши не тако далеки рођаци гориле једни другима изгледају сасвим лепо. Можда би и наше људско око било мање осетљиво на изглед ових створова да нам, ма колико нам се чинили ружним, нису и слични.

Истина, гориле су много мањавије, углавном не ходају усправно, а длаком покривена глава, истурене вилице и наглашен гребен дуж темена дају им, тако нам се бар чини, свиреп изглед.

Када се уплаше, ови изузетно снажни створови могу као од шале да савију челичну шипку, дебљине око пет сантиметара али и поред тога гориле су, у ствари, мирољубиве. Човека никада не нападају први, плаше га се, и тек када су рањени и сабијени у тесnац, одлучиће да се бране. Тада су у стању да нападачу ишчупају руку из рамена или здеру ногу од кука до колена.

Када их нико не дира, гориле живе мирно и повучено, хране се лишћем и плодовима због којих ће се попети и на дрво.

Каткада их, како су открили домороци из једног краја који насељавају гориле, не мрзи да исплету себи мрежу за спавање. На метар од земље неке гориле праве удобне лежаје од грања повезане правим чворовима и разапињу их између крошњи патуљастог дрвећа.

Гориле живе у породицама у широким подручјима северно од афричке реке Конга и јужно и западно од великог планинског превоја од Уганде до Заира. Организовани су у породице које се разликују по облику, боји и величини због чега се некада веровало да постоји планински и низијски тип овог човеколиког мајмуна. Много је вероватније да они у групама лутају од низија до планинских шума у потрази за храном.

Када би их људи оставили на миру, ови плашљиви вегетаријанци, ма како опасно изгледали, мирно би одгајали своје младунце и задовољили се да само понекад, кад се баш ужеле, „опљачкају" по неку човекову плантажу банана.

М. И.

ГОРИЛА

ПОМАЛО ОПАСНИ

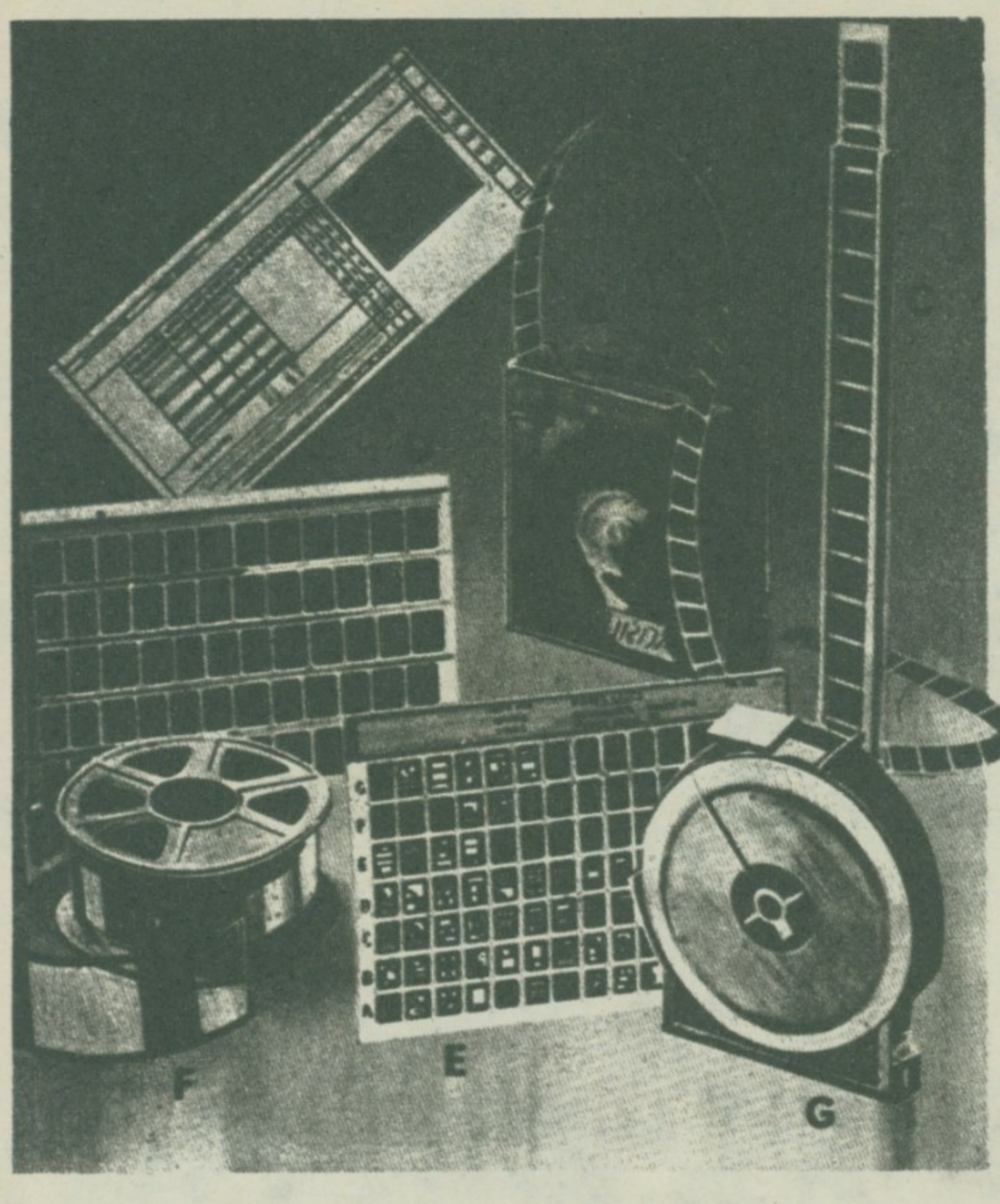
ШАРЕНА ЋУРКА

КРАЉЕВСКИ ЛЕШИНАР

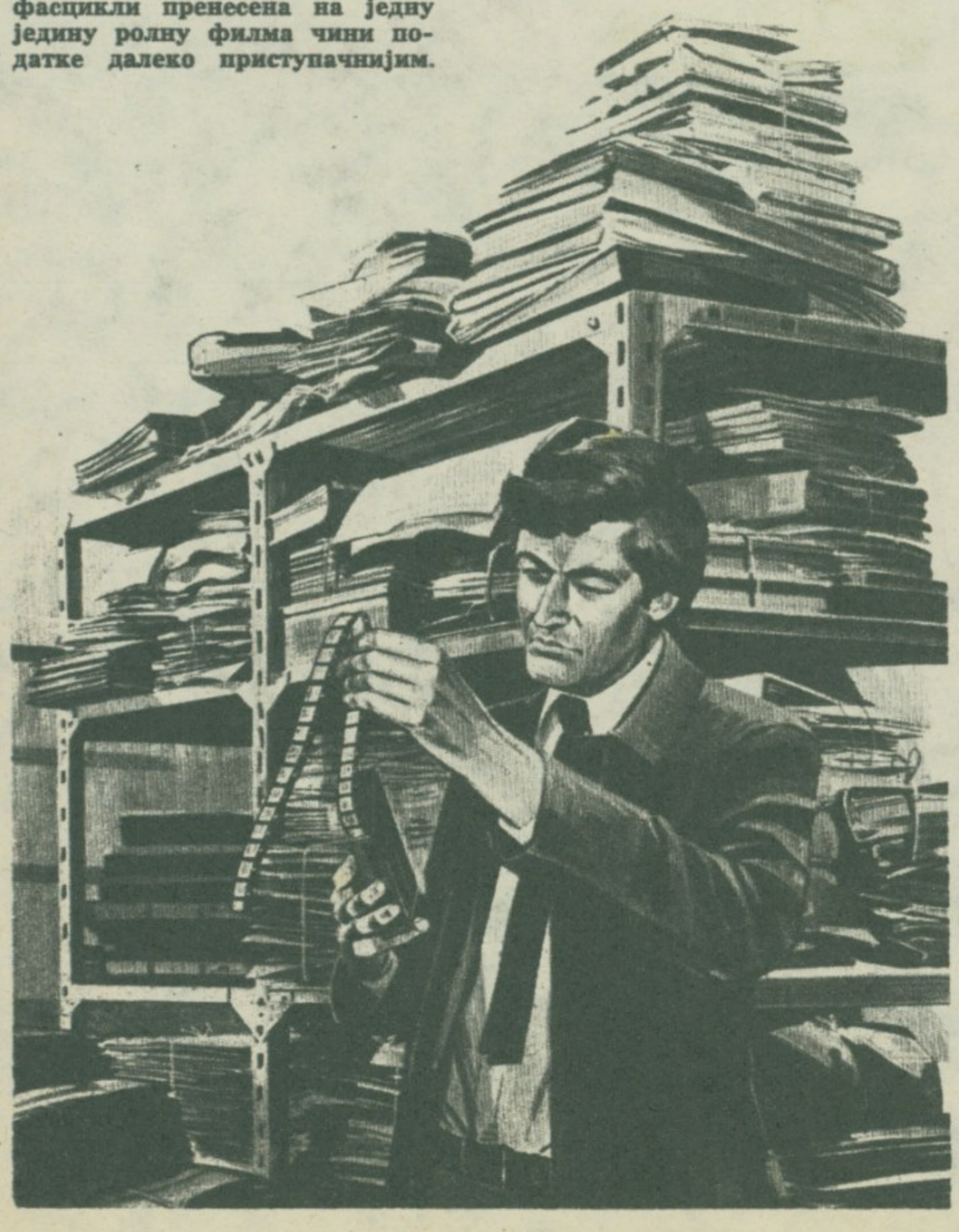
БРАДАВИЧАВА СВИЊА

СТРАШНО ПАМЕТНЕ ТАЧКЕ

Чудо почиње када схватите да је у малу касету стало — 2.500 страница књиге или докумената. Читава страна неког текста претвара се у једну тачку не већу од оне коју остави врх оловке притиснут на папир

Уместо картотека пренатрпаних папирима податке сада чува микрофилм. Траке могу да се чувају на неколико начина: A) Картица B) Касета за 16 мм филм са 2500 снимака C) Футрола — држач за траке D) Плочица са џеповима E) Микролист F) Котур за 35 мм траку за веће техничке нацрте G) Пластични контејнер. Испод: збуњујућа хрпа фасцикли пренесена на једну једину ролну филма чини податке далеко приступачнијим.

Чудо се зове микрофилм, средство које велике светске фирме, библиотеке, архиви, све више користе као једини начин да се отарасе брда папира.

Микрофилм се најчешће чува у котуру који се, пошто добије одговарајућу ознаку, ставља у картотеку. Хрпа преснимљеног материјала смештена је тако у једну једину ролну филма. Уштеде у простору добијене на овај начин огромне су — материјал пренесен на микрофилм заузима 2 процента простора који би тај исти материјал заузимао да је остао на папиру.

Ролне могу да се чувају и у пластичним контејнерима или касетама а они се, пошто се микрофилм у њих убаци, обележе одређеним знаком који ће касније послужити као кључ за налажење снимљеног материјала.

Поред ролни употребљавају се и веома танке плочице са провидним џепчићима у које стају траке или чак и само један квадратић микрофилма. Једна плочица може да чува и до седамдесет микроснимака, а сто таквих плочица

ЈАЧИ ОД СУНЦА

Научници Калифорнијског технолошког института у Пасадени открили су „чудовишни“ космички објект, чија енергија зрачења премашује Сунчеву енергију десет милијарди пута! Он се налази у једној удаљеној галаксији и, по речима једног од тих научника, може се описати као гигантски бренер (горионик) који из себе избацује млазове густе и усијане материје на даљину од шест светлосних година. Чудовишни „бренер“ се налази у региону сазвежђа Малог Медведа.

Тај научник је још истакао да астрономи тако рећи из дана у дан откривају нове доказе да галаксије нису „мирне групације звезда“, него да се у њима, а нарочито у њиховим центрима, одигравају бурни процеси са незамисливо моћним енергијама.

послаганих једна преко друге имају дебљину од свега — 12 милиметара.

Врло сличан плочи са провидним џепчићима је и, тзв. микро-лист. Његови џепови могу да чувају и до 500 микроснимака. Најзад, у микрокартотеци могу се видети и пљоснате футроле-држачи у које стају од једне до десет трака микрофилма одређене дужине.

Најважнији део микросистема је такозвана повратна апаратура. То је у ствари онај део опреме који омогућава да се снимљени материјал, стране претворене у тачке на микрофилму, пронађу у микрокартотеци, а затим пројектују на посебан екран на коме ће се појавити у својој природној величини.

Јер, пошто сте једном преснимили можда и милионе страница, како затим у том царству сићушних снимака и тачкица наћи баш оно што вам је потребно?!

ШИФРА МИКРОФИЛМА

Поступак је данас у већини случајева аутоматизован, а одвија се уз помоћ тзв. „читача". Све што оператор микрокартотеке треба да уради јесте да на једном делу повратне апаратуре откуца шифру жељеног микрофилма и за неколико секунди на екрану ће се појавити снимак. У нормалној величини.

Микрофилм је, то му је најновија примена, постао и део компјутера. Уместо на велике папирне блокове компјутерски подаци се уз помоћ електронског зрака преносе на посебну врсту микрофилма код кога не постоји уобичајени поступак развијања. Компјутер тако ради много брже, у стању је да у минути избаци 20 хиљада куцаних редова података који стају на површине неупоредиво мање од оних које су заузимали на папиру.

Будућност је, што се микрофилма тиче, блистава. Научници тврде, узимајући за границу двехиљадиту годину, да ће много тога што нам сада долази на папиру — књиге, брошуре, проспекти — прећи на траке микрофилма. За сада препреку представља цена „читача", дакле оног дела који омогућава пројекцију. Када он почне да се производи по цени доступној просечној породици, књиге, кажу ови футуролози, више нећемо листати. Читаћемо их са екрана, а на полицама ће нам стајати — касете.

Ако је то будућност књига, зашто не би постала, само у још даљој будућности, и новина? Стизаће вам кући или ћете их куповати на картици не већој од карте за играње.

Иако прича о микрофилму звучи као једна од технолошких бајки овога века, идеја је рођена пре више од сто тридесет година. Енглез по имену Џон Дансер снимио је још тада једну микрофотографију — успео да страну документа дугачку пола метра пренесе на целулоидну траку претварајући је у квадратић.

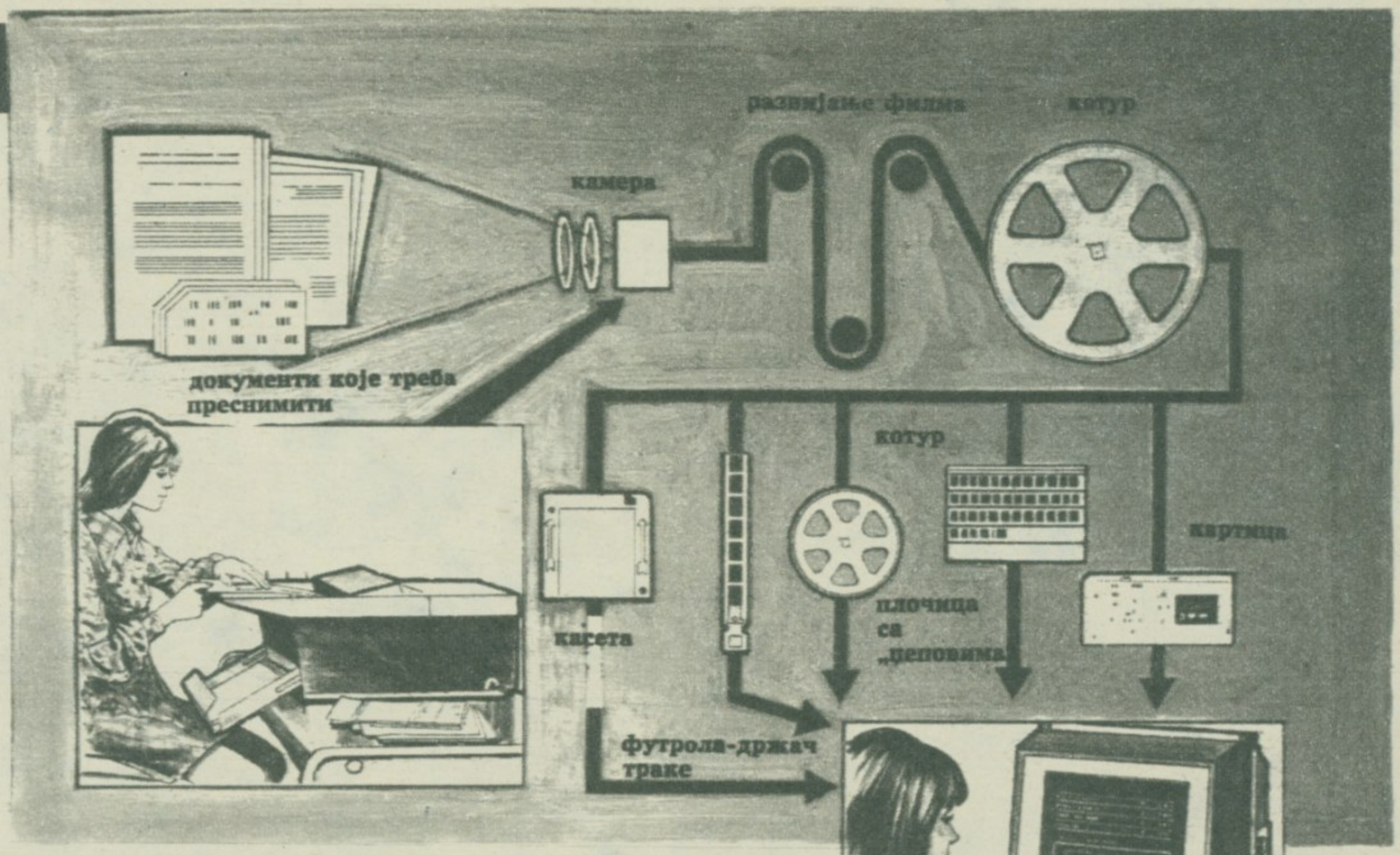
Требало је да прође тридесет година па да Дансеров изум буде и практично примењен. Сетио га се неки француски фотограф који је у време француско-пруског рата (1870-71) у току опсаде Париза из опкољеног града слао микро-поруке браниоцима.

ПОРУКЕ БРАНИОЦИМА

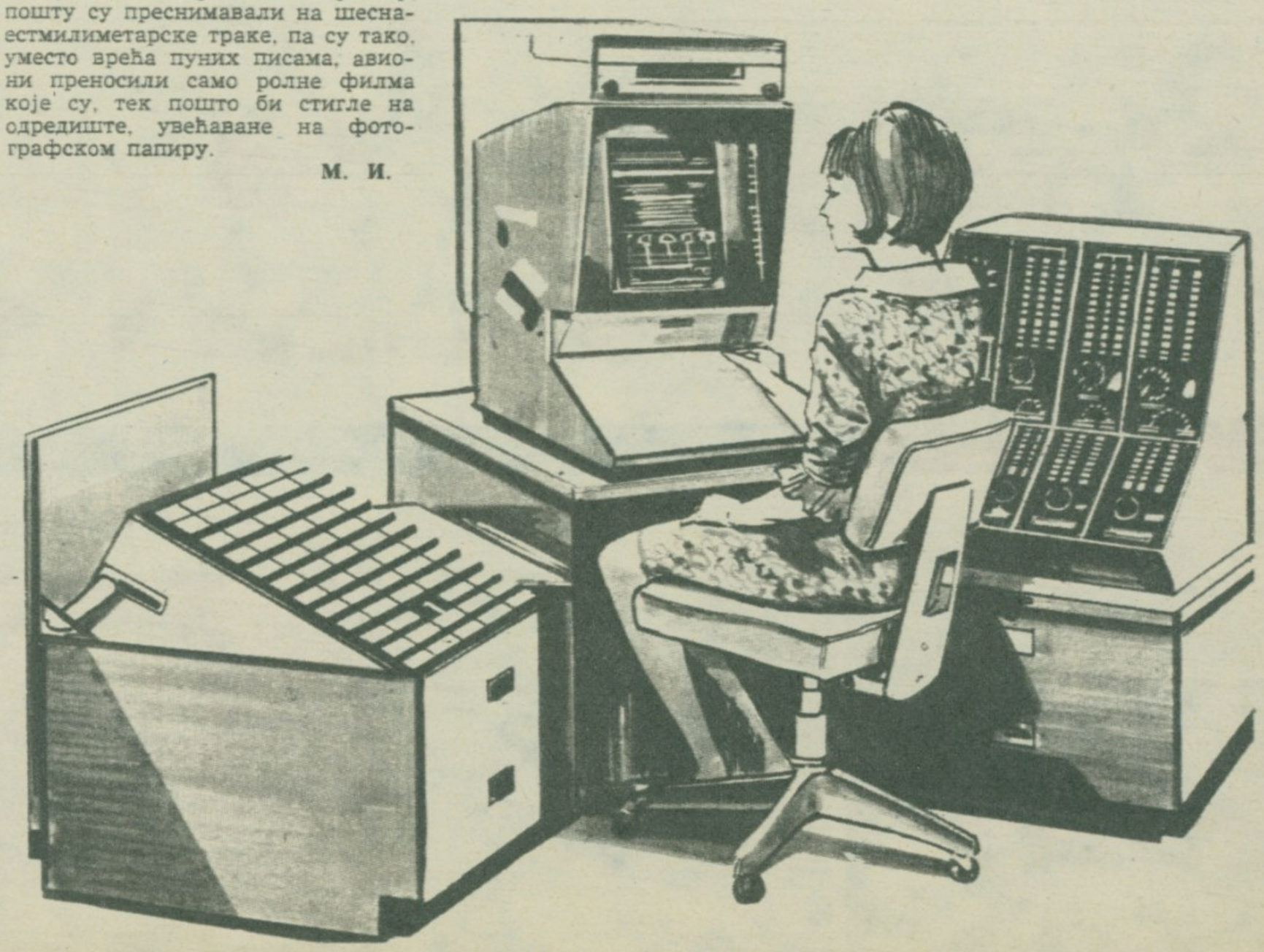
У доба II светског рата примена микрофилма доживљава прави бум. Немачки стручњаци разрадили су тада технику којом је омогућено да се страна поверљивог документа пренесе на парченце филмске траке не веће од тачке.

Чинили су то и савезници. Да би уштедели драгоцени простор, пошту су преснимавали на шеснаестмилиметарске траке, па су тако, уместо врећа пуних писама, авиони преносили само ролне филма које су, тек пошто би стигле на одредиште, увећаване на фотографском папиру.

М. И.

Шема приказује пут микрофилма: после снимања материјала и развијања филма, ролна се чува на један од начина које показује дијаграм. Када се укаже потреба за подацима са микрофилма ролна на којој су забележени ставља се у пројектор (на крају шеме), а на екрану се појављује увећани снимак. Испод: слика приказује повратну апаратуру. Са постоља са обележеним касетама (лево) службеник узима жељену ролну и ставља је у апаратуру. Да би се на екрану појавио потребни документ, на табли (лево) откуцава се шифра траженог снимка. Процес је даље потпуно аутоматизован: апарат невероватном брзином „проналази" снимак који се после неколико секунди појављује на екрану пројектора.

БИМ И БУМ

BABALU стрип

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

Пошто су раскринкали гангстерску дружину, детективи Валарди и Жежен кренули су авионом за Европу...

Осам дана у Њујорку није много, али довољно да се зажелим Париза ...

Осам дана живео си као филмска звезда, а сад се жалиш...

За време интервјуа за ТВ није изгледало да ти је досадно...

Тог часа у једној викендици на језеру Чесанкук...

Ах, та твоја телевизија!

Ах, ти и твоје пецање!

Па овамо сам дошао да пецам, а не да одмор проведем гледајући оне телевизијске пајане!

Хм?

Најзад је банда крадљивака дијаманата уништена, и то захваљујући двојици тих младих детектива...

На одмору неку да видим ни новине ни... ШТА?!

1446/1

1446/1

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

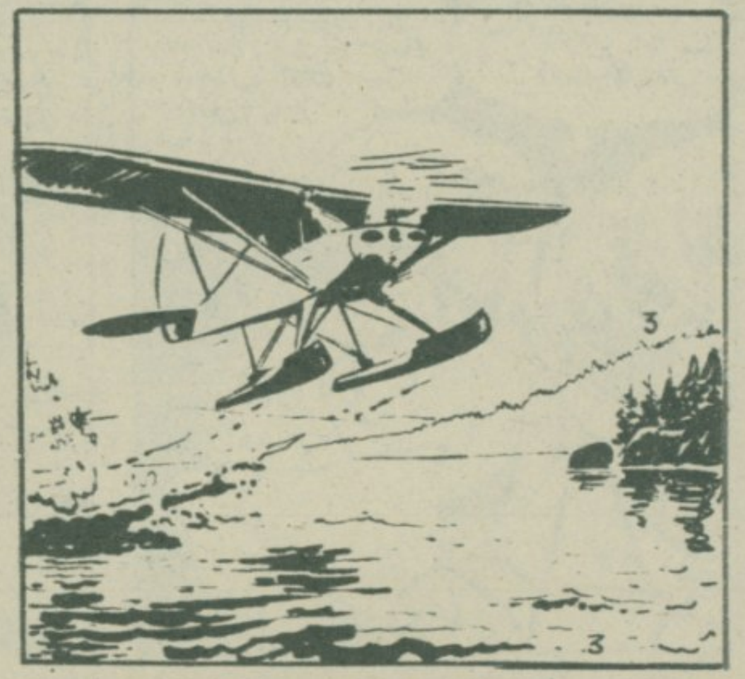

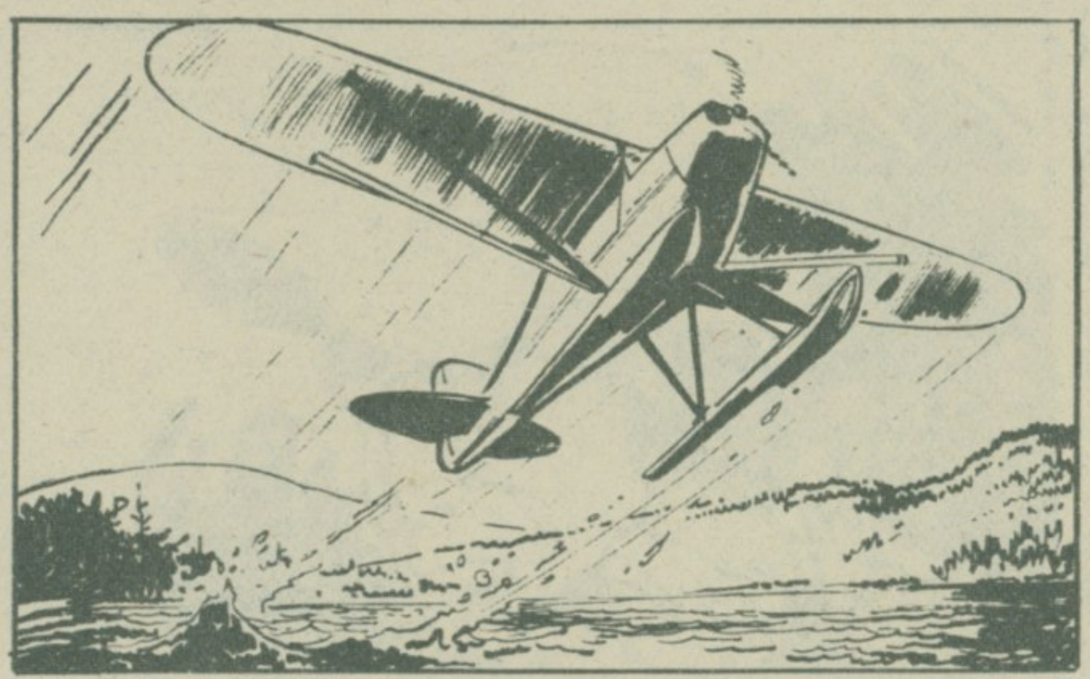

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

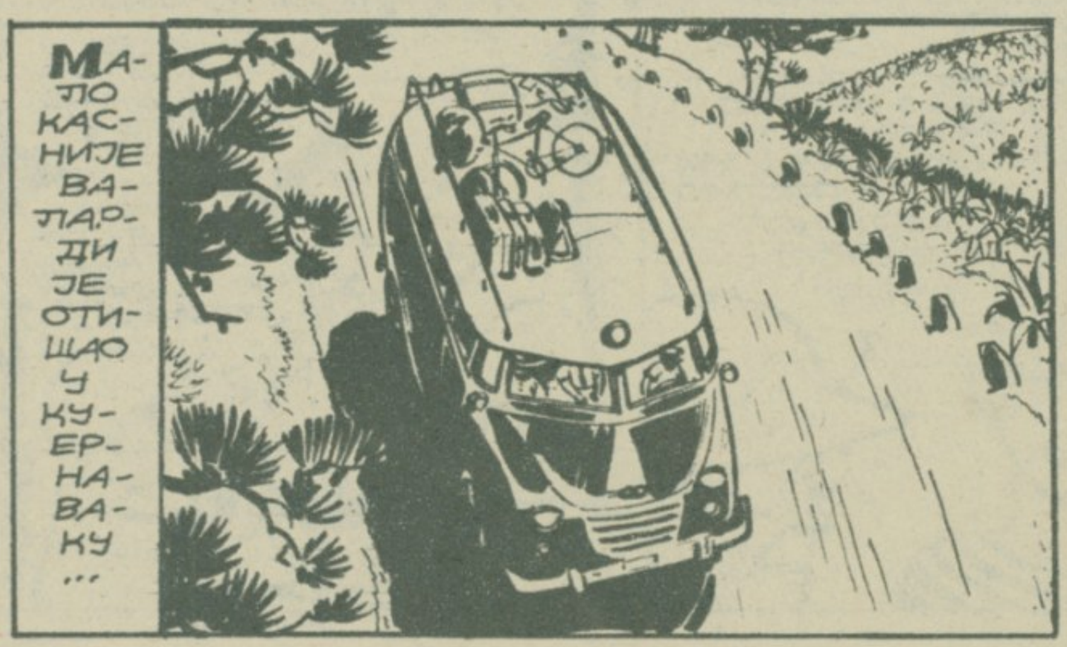

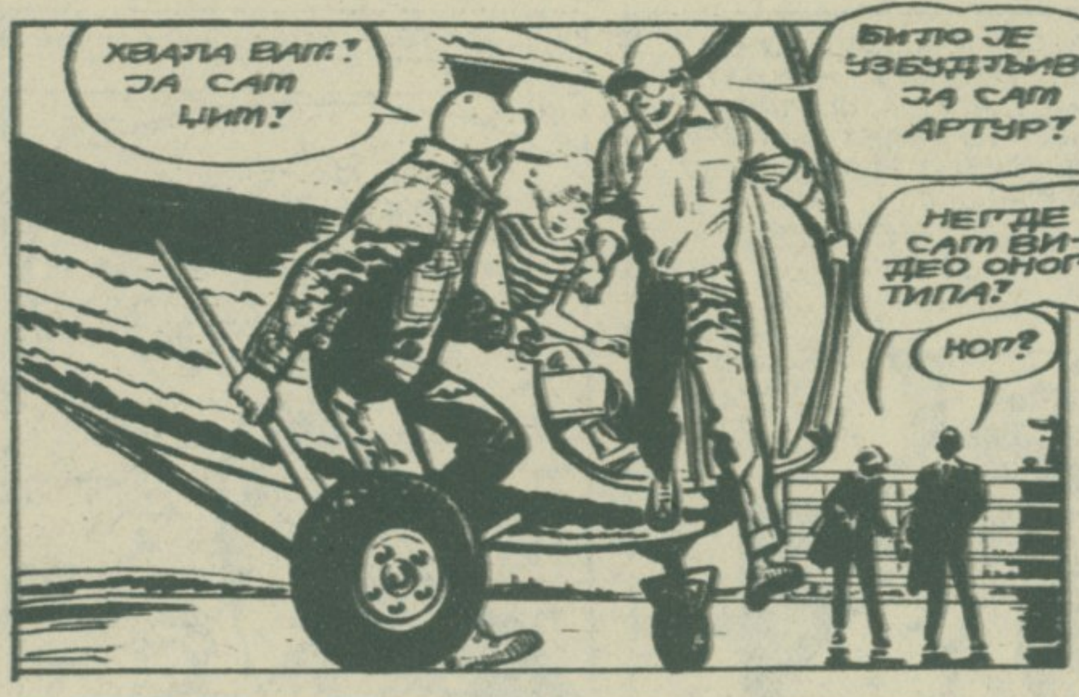

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

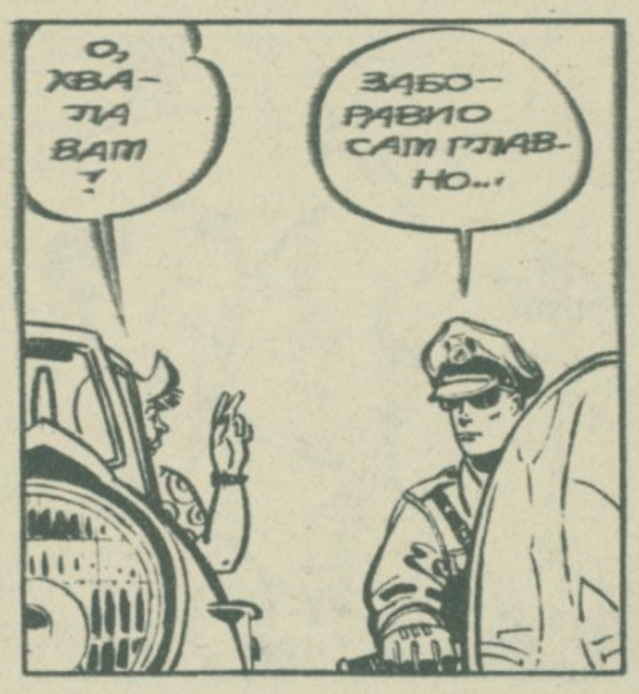

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

... ЗНАТЕ, МНОГО ЈЕ ОСЕТЉИВА... НИКАД ЈОШ НИЈЕ ПУТОВАЛА...

НИСАМ НИ ЈА У ЊЕНИМ ГОДИНАМА!

ХМ!

ИЗВИНИТЕ, ГОСПОБО, САМО ДА УПИТАМ НЕШТО ВЕОМА ВАЖНО И ХИТНО...

ЗАБОГА, ТЛАДИЋУ, И ОВО ЈЕ ВЕОМА ХИТНО И ВАЖНО!

ТЕ СВАКОДНЕВНЕ ШЕТЊЕ ВЕОМА СУ ВАЖНЕ ЗА ЈАДНУ МАЛУ... БАР ДВАПУТА У ПАРК ...

АЛА ПРИЧА, А МЕНИ СУ МИНУТИ ДРАГОЦЕНИ !

МОГУ ЛИ КОЈИ МИНУТ ДА ПОРАЗГОВАРАМ С ВАШИМ ВЕТЕРИНАРИМА?

МИС БАРНЕС!

НА ЖАЛОСТ! ОТИШАО ЈЕ ПРЕ ЈЕДАН ЧАС, А ЊЕГОВА ПОМОЋНИЦА, ГОСПОЂИЦА БАРНЕС, ОТИШЛА ЈЕ ПРЕ 10 МИНУТА У КУЕРНАВАКУ ...

СТРАШНО!

ХВАЛА!

ХЕЈ, ТАКСИ!

ТАХІ

МОЖЕ У КУЕРНАВАКУ?

ИЗВОЛИТЕ!

ШТО БРЖЕ МОЖЕТЕ? ТРЕБА СТИЋИ КОЛА КОЈА СУ ТАМО КРЕНУЛА ПРЕ 15 МИНУТА...

ТО ЈЕ СКОРО НЕМОГУЋЕ!

ПЛАТИЋУ ЈОШ ТО ПЕЗОСА!

НИЈЕ ТО У ПИТАЊУ! ПУТ ЈЕ ЛОШ ...

МОЖДА И ОНИ ПОЛАКО ВОЗЕ...

ОВДЕ НИКО НЕ ВОЗИ ПОЛАКО... АЛИ ПОКУШАЋУ...

ЗА ТО ВРЕМЕ НА ИСТОМ ПУТУ...

САМО ТРЕНУТАК, ДА ТЕЛЕФОНИРАМ...

У РЕДУ?

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

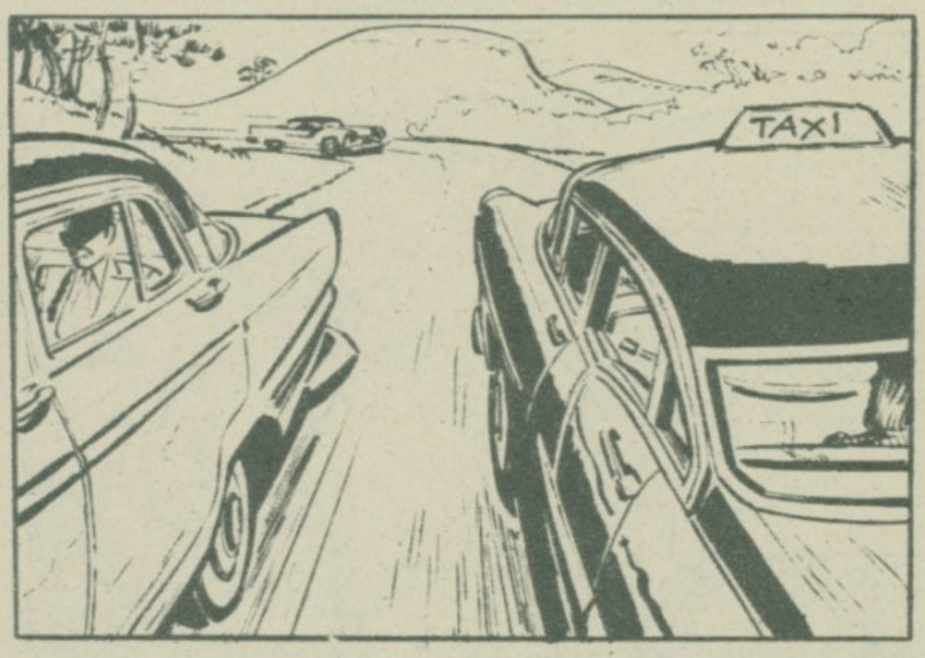

1116/12

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

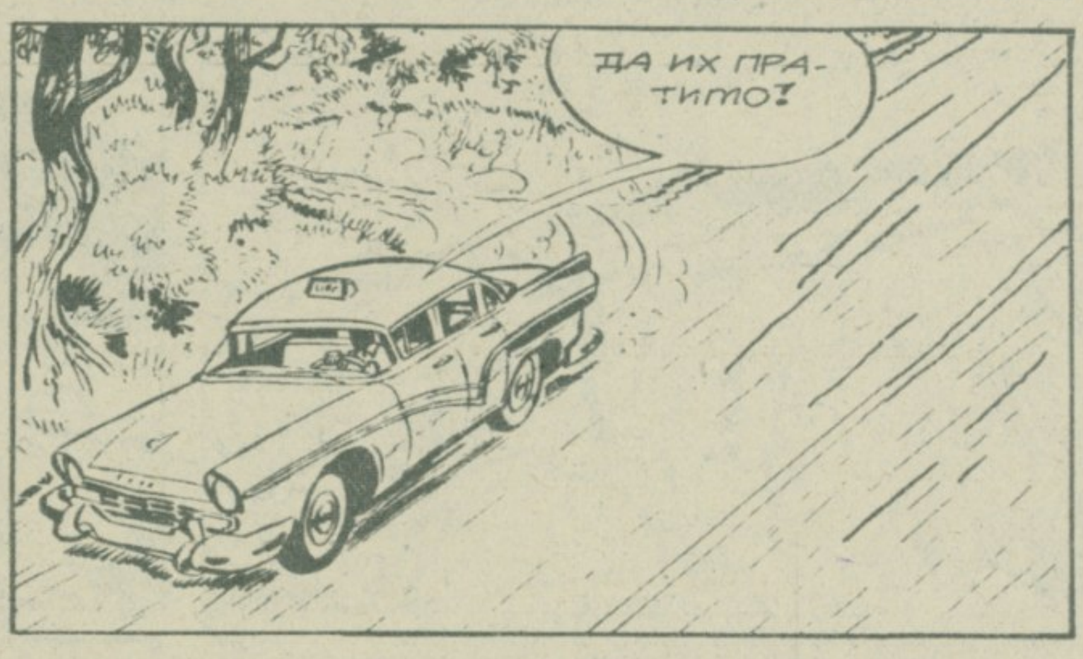

1946/14

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

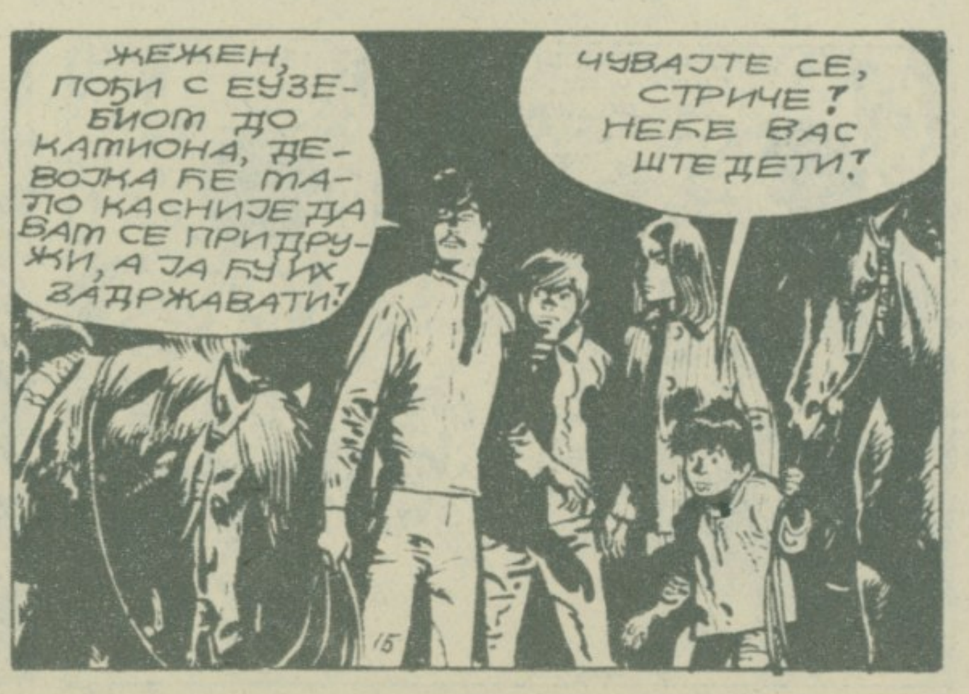

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

НЕКИ ГАНГСТЕРИ СУ НАС ЗАУСТАВИЛИ И НАТЕРАЛИ ДА ИЗИЂЕМО ИЗ КОЛА: ТОГ ТРЕНУТКА ПОЈАВИЛИ СУ СЕ НАШИ СПАСИОЦИ...

...ОНДА СУ НАПАДАЧИ ОДМАХ ПОБЕГЛИ... АХ, ЗАБОРАВИЛА САМ! ЗАТИМ СТЕ СЕ ПОЈАВИЛИ И ВИ... ИЗГЛЕДАЛИ СТЕ ТАКО СМЕШНО...

ХВАЛА!

МОЖЕТЕ ЛИ ДА СЕ СЕТИТЕ БОЈЕ И МАРКЕ КОЛА НАПАДАЧА?

ХМ... ТАМНОПЛАВА КОЛА? ЈЕДАН ОД ТИПОВА ИПАО ЈЕ БРКОВЕ КАО СВИ ОВДЕ...

НА ЖАЛОСТ, БИКУ И ДАЉЕ ДОСАДАН! ОВДЕ САМ И ДА НАЂЕМ ВАШЕГ УЈАКА, ШТО ЈЕ ВЕОМА ОПАСАН ПОСАО! И МИСЛИМ ДА ЈЕ БОЉЕ ДА ТО САМ РАДИМ!

ГУБИТЕ ВРЕМЕ, ВАПАРДИ! НЕЋУ ОДУСТАТИ!

РАЗМИСЛИТЕ ПРЕКО НОЋИ, ГОСПОЂИЦЕ ...

ЛАКУ НОЋ, ГОСПОДИНЕ ДЕТЕКТИВЕ!

ОВА МАЛА ГУСКА САМО БЕ МИ ОТЕЖАТИ ПОСАО!

А САД ДА ПРОНАЂЕМ СВОГ ТАКСИСТУ!

ДА, ГАЗДА... СА НЕКИМ СТРАНЦЕМ, НИЈЕ АМЕРИКАНАЦ... ГОСПОЂИЦА ЈЕ У СОБИ, СТРАНАЦ У ПАРКУ ...

ЗАКАСНИО ЈЕ ...

ВИШЕ ОД ЈЕДНОГ ЧАСА ЈЕ ЗАКАСНИО? СИГУРНО ЋЕ УЈУТРУ ТЕЛЕФОНИРАТИ...

ИЗВИНИТЕ, ГОСПОДИНЕ...

ТРЕБАЛО БИ ДА ВЕЋ СПАВАШ У ОВО ДОБА?

ШТА?!

ШОФЕР ВАС ЧЕКА НА УЛИЦИ... МИСЛИМ ДА ИПАК НИЈЕ МРТАВ...

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

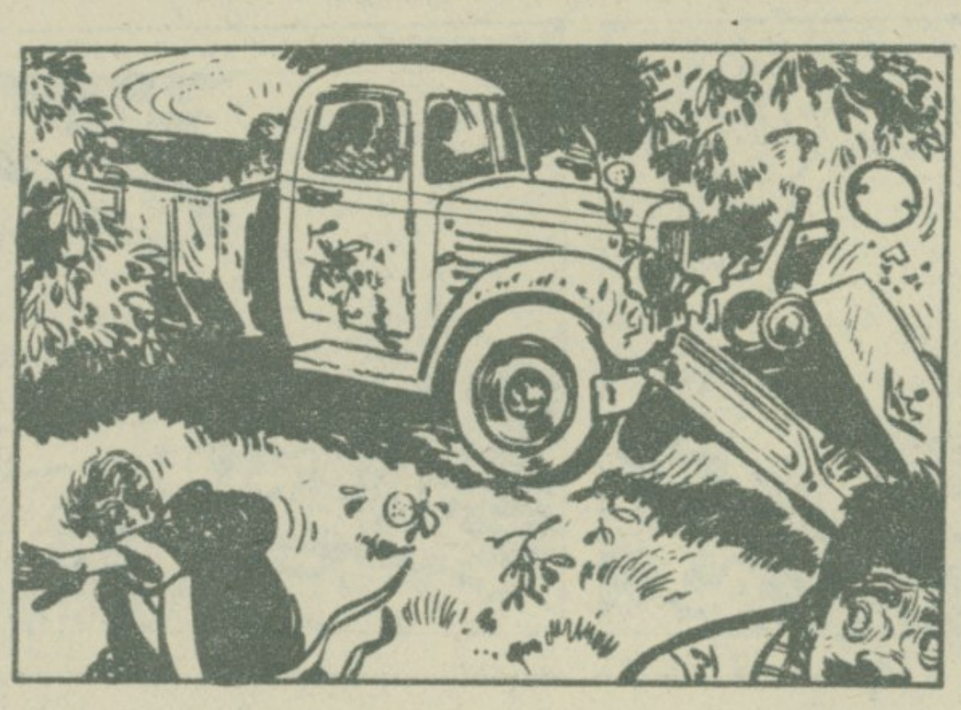

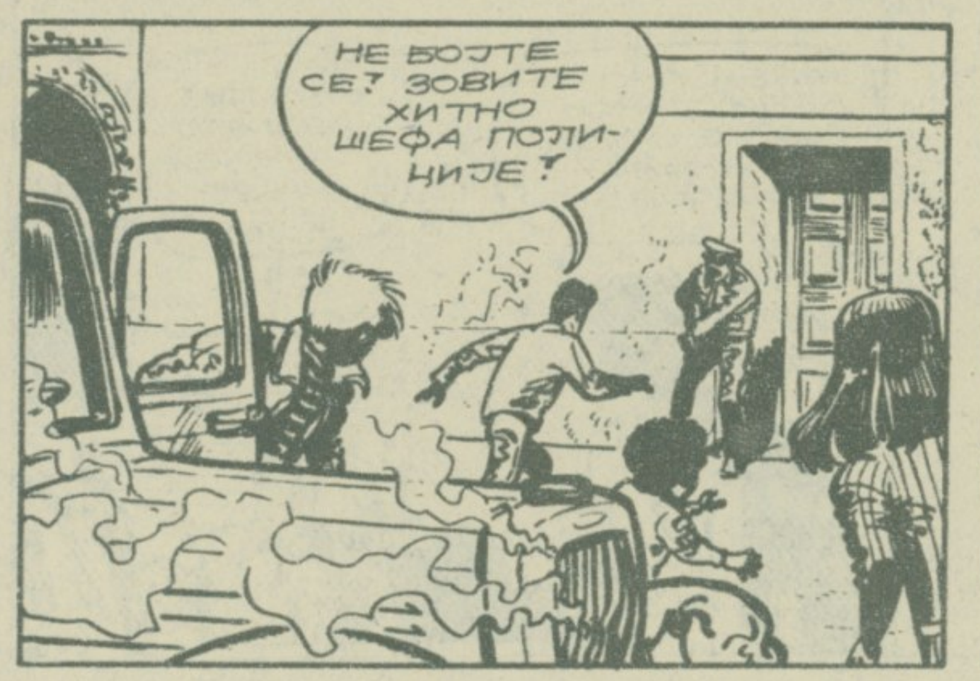

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

1496/19

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

НОСИ ТАМНЕ НАОЧАРЕ, МРШАВ ЈЕ, ВИСОК... СЛОМЉЕНА НОСА... ИСТУРЕНИХ ЗУБА... ТАКСИ МУ ЈЕ ЦРН...

НЕ ЗНАМ ГА! ИМА ТОЛИКО ТАКСИЈА У ГРАДУ!

ЈА БУ ГА ПОТРАЖИТИ С ДЕЧАЦИМА!

ХЕЈ, ДРУГАРИ! ИМАМ НЕШТО ДА ВАМ КАЖЕМ...

ДАКЛЕ, ДА ПОНОВИМ: НАОЧАРЕ, СЛОМЉЕН НОС, ЗУБИ ИСТУРЕНИ...

ЈАСНО НАМ ЈЕ! НА ПОСАО!

ЗГОДНА ПРИЛИКА ДА ЗАРАДИМ...

...ПОЗНАЈЕМ ГА... ТО ЈЕ ГАЉИТО! ОСТАЛИ НЕК РАДЕ ШТА ХОЋЕ!

МАЛО КАСНИЈЕ...

ЧИНИ МИ СЕ ДА ГА ВИДИМ...

ХЕЈ! ГАЉИТО!

ЗДРАВО ЧАМАКО! НЕШТО СИ ХТЕО?

СЕЋАТЕ СЕ ДА СТЕ МИ РЕКЛИ АКО НЕШТО ЗГОДНО ДОЗНАМ ДА ВАМ КАЖЕМ?

СЕЋАМ СЕ! О ЧЕМУ СЕ РАДИ!

КОЛИКО БИСТЕ ТРАЖИЛИ АКО БИСТЕ НЕКОГ УПОЗОРИЛИ НА ОПАСНОСТ?

ЗАВИСИ... АКО ЈЕ БОГАТ...

ПА ТАКО... КАО ВИ!

ХМ... СТО ПЕЗОСА! АЛИ АКО ОБОЈИЦА ПОКУШАМО, МОЖДА БИСМО ВИШЕ ИЗВУКЛИ!

НЕ ТРЕБА ВИШЕ! ВИ СТЕ У ОПАСНОСТИ!

БАШ СИ ПРЕПРЕДЕН! О ЧЕМУ СЕ РАДИ?

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

СЛУЧАЈ НЕСТАЛОГ АРХЕОЛОГА

НАСТАВАК У СЛЕДЕЋЕМ БРОЈУ

ПОПАЈ

By Bud Sagendorf

КЋЕРИ МОЈА, ДОБИЛЕ СМО НОВОГ КОМШИЈУ!

ЈЕ Л' ВИСОК? ОСРЕДЊИ, МОЖДА? ИЛ' ЈЕ ИЋ'О ПОПАЈ?

ПОПАЈЕ... ДОЗВОЛИ ДА ТЕ УПОЗНАМ! НАШ НОВИ ПРВИ СУСЕД!

ОМАДАН САМ!

ЈЕСТЕ ЛИ ОЖЕЊЕНИ?

НИСАМ!

ИМАТЕ ЛИ ДЕВОЈЧИЦУ?

НЕМАМ... АЛ' ТРАЖИМ ЈЕ!

?

ДУМ!

ЖИВОТИЊО!

МОРЈО САМ!

ЗАШТО?!

БРЖЕ ЈЕ ОД ПОДИЗАЊА ПЛОТА!

?

?

?

6-3

BUD SAGENDORF

©1979 King Features Syndicate, Inc., World rights reserved

ЗАБАВНИКОВА ВАТРОГАСНА ШКОЛА

ПЕТИ ЧАС

И ЗЕМЉА ГОРИ

Један градић у Америци пожар је потпуно уништио мада се ниједна кућа није запалила, нити је дошло до неке велике експлозије. Пожар који је овај град довео до катастрофе одигравао се у унутрашњости земље, стотинак метара испод површине. Седамдесет година постепено су сагоревале наслаге угља испод земље, а то је, поред осталог, изазвало улегнуће на многим местима и рушење кућа у граду.

Рачуна се да је сличан пожар у Чешкој трајао чита вих четири стотине година. У њему су сагоревале огром не наслаге угља на дубини од око шездесет метара. Ослобођена топлота је тако загрејала површинске слојеве земље да никаква бильна култура на прилично великом простору није успевала. А у зимским мецима, и при најснажнијим мразевима, није се могао задржати снег.

До паљења је дошло без спољних узрока: угаљ се запалио сам од себе. Оваквe појаве настају због одређених промена које се дешавају у унутрашњости слојева угља. Међутим, могу се догодити и на површини земље у великим гомилама ускладиштеног угља. Самом паљењу претходи период који је праћен постепеним самосагоревањем угља.

Тим појавама нису подложне само поједине врсте угља, него и низ других материја, као што су памук (нарочито ако садржи већи проценат масних материја), замашћене крпе, плута, сено, навоштено платно итд.

Самосагоревање, претход ница сагоревања, код већине материја траје дуже време и врло је често праћено променама које није тешко уочити.

Самосагоревање поменутих и других материја последица је одређених физичких и хемијских промена, а у неким случајевима значајну улогу могу да одиграју и одређене биолошке промене.

У УГЉУ — СКРИВЕНА ШИБИЦА

Слично многим другим материјама, угаљ је способан да упија, апсорбује, гасовите материје из своје околине, нарочито у почетку, одмах после вађења, и то углавном азот и кисеоник. Азот је инертан гас, па његово апсорбовање није праћено променама које битније утичу на самозагревање угља. Међутим, упијање кисеоника, који је хемијски врло активан, праћено је ослобађањем топлоте, што постепено доводи до повећавања загрејаности у унутрашњости ускладиштеног угља.

При самосагоревању угља долази до бројних промена. У првим фазама већи комади се распадају, угаљ постепено мења боју. И у његовом саставу догађају се одређене промене. Поједине врсте угља садрже супстанце које убразавају процес самосагоревања. У ову групу, у првом реду, спада сумпор и нека његова једињења... Испитивања су показала да је и пирит (сулфид гвожђа) један од лаганих изазивача сагоревања угља под земљом. Тако постепено долази до повећавања температуре у унутрашњости угља. А кад температура достигне 400 до 500° С — долази до појаве ватре.

Да ли ће у одређеном случају доћи до самозагревања и евентуалног самопаљења угља зависи од бројних фактора, као што су, на пример, влажност угља, врста, начин складиштења и др.

Прва заштитна мера од ових опасности је редовна контрола температуре у унутрашњости ускладиштеног угља. На великим складиштима врши се посебним уређајима. Међутим, контрола може да се обавља и обичним, заштићеним, термометрима. Када се установи да је сагоревање добило озбиљније размере угаљ треба расхладити. Најједноставнији начин је растурање загрејаних гомила.

МИКРООРГАНИЗМИ ПОТПАЉУЈУ СЕНО

За разлику од самозагревања угља, код сена је ова појава последица не само физичких и хемијских, већ и биолошких промена. У саденутом, ускладиштеном сену у већини случајева постоје погодни услови за активност микроорганизама која је праћена и постепеним самозагревањем сена. Међутим, са порастом температуре, све је мањи број врста микроорганизама који су активни тако да је, када температура у унутрашњости ускладиштеног сена достигне близу сто степени, ова фаза самосагоревања је завршена.

Ове промене су праћене и издвајањем гасовитих материја од којих су многе запаљиве (на пример, метан и угљен-моноксид). Развијање ових гасова доводи до стварања отвора и канала у сену што олакшава приступ ваздуха, односно кисеоника, који убрзава процес самозагревања. На појединим местима постепено долази до угљенисања сена и обично почиње сагоревање.

Да ли ће и до овог самозагревања доћи и да ли ће се оно завршити појавом ватре, зависи од више фактора, као што су степен влажности, стање сена при складиштењу, начин складиштења и др.

Не мора свако самозагревање сена да се заврши и ватром. Међутим, у већини случајева и када не дође до паљења долази до озбиљних губитака, јер овакво сено губи у квалитету. Ако се дозволи да самозагревање узме маха, сено постаје неупотребљиво.

Значајна мера заштите је редовна контрола температуре у унутрашњости сена. Када се установи да је загрејаност сена око шездесет степени, неопходно га је, расхладити, најлакше растурањем. Отпорност према самозагревању може се повећати и вештачким путем. На пример, прскањем сена при складиштењу разблаженим воденим раствором кухињске соли. До сличних резултата може се доћи коришћењем угљен-диоксида.

В. К.

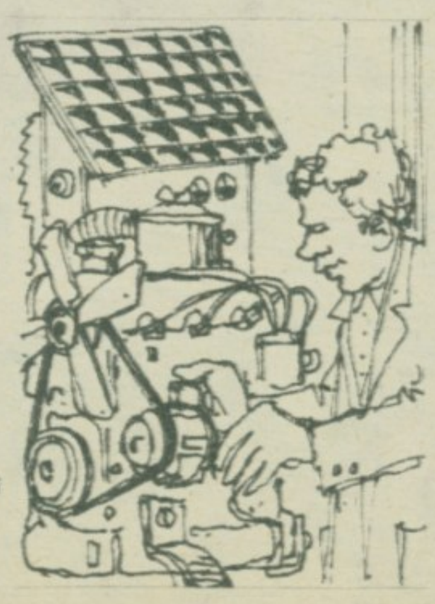
БИСЕР КАО ОРАХ

На међународној изложби бисера, одржаној недавно у Њујорку, Јапанци су приказали највећи бисер који је до сада одгајен вештачким путем. Као што је познато, такав бисер се добија на тај начин што се у шкољку убацује честица бисера или неког другог страног тела. Шкољка око гог тела временом ствара омотач — бисер.

Вредност крупног бисера-рекордера процењена је на 175 хиљада долара.

● НОВИ ИЗВОР ЕНЕРГИЈЕ ●

Научници, али и потрошачи горива, полажу велике наде у водоник као неисцрпни извор енергије будућности. У свету је већ изграђено неколико конструкција мотора у којима се као гориво, уместо бензина, користи водоник. Али, постојећи методи добијања водоника су нерентабилни.

У СССР-у се данас развија веома интересантан пројекат под називом „фотоводоник". Истраживачи раде на развоју биолошких система, у којима ће се сунчева енергија користити за издвајање водоника из воде. Већ је створен веома активни беланчевинасти фермент хидрогенеза, помоћу којега се микроалге могу принудити да воду (H_2O) разграђују у кисеоник (О) и водоник (H_2). Прорачуни стручњака показују да би производња водоника у фабрикама-плантажама величине 35 хиљада хектара могла да обезбеди енергетске потребе читавог Совјетског Савеза!

КАД ШЕКУЛАРАЦ КРЕНЕ

Милован Ћирић, тренер олимпијске екипе у Мелбурну: »Готово све голове припремио је Шекуларац. Иако се први пут нашао на великом интернационалном такмичењу, одлично се снашао. О треми ни помена«.

ОЛИМПИЈСКЕ ФУДБАЛСКЕ МЕДАЉЕ

Јединствен пример у историји југословенског фудбала: две националне репрезентације играју истога дана, 28. новембра 1956, на два краја света. Обе је изабрао тадашњи савезни капитен Александар Тирнанић и обе су сматране А — гарнитуром.

Прва репрезентација играла је на стадиону Вембли у Лондону против Енглеске. Пријатељски сусрет донео је домаћима успех од 3:0. Тим је играо у саставу: **Беара, Белин, Станковић, Тасић, Хорват, Бошков, Рајков, Чонч, Топлак, Вукас, Зебец.**

Друга репрезентација састала се у Мелбурну на олимпијском турниру са екипом САД. Победа од 9:1 била је нека врста утехе за пораз у Лондону.

ДРЕС СА БРОЈЕМ 7

Олимпијска екипа Југославије отиснула се на далеки пут. Предводио је капитен Љубиша Спајић, центархалф „Црвене звезде“, искусан и борбен фудбалер.

Сви остали, изузев Тодора Веселиновића и Добросава Крстића из новосадске „Војводине“, припадали су „новом таласу“. Окупљени су млади и изузетно даровити играчи који су се већ истакли на ранијим значајним сусретима.

Најмлађи је био Драгослав Шекуларац, тек је напунио 19 година. Био је познат као првотимац „Црвене звеузде“ који може да игра на свим местима у навали. У свом клубу најчешће се појављивао као полутка, у репрезентацији је носио дрес број 7.

Тренер те екипе био је Милован Ћирић, један од наших најистакнутијих фудбалских стручњака. Пре рата игра играо је у тиму „Југославије“, а затим у „Црвеној звезди“ и „Металцу“.

— Сви смо одмах запазили да је Шекуларац сјајан. Влада лоптом беспрекорно, пун је идеја, брзо се сналази у свакој ситуацији, уме да гради игру и надмудри противника. Играо је за себе, за публику, али и за тим. Његови потези решавали су утакмице.

Иако најмлађи међу олимпијцима из 1956, Шекуларац је био режисер игре.

— Сместили смо га у собу са капитеном Љубом Спајићем. Уосталом, њих двојица су били и клупски другови из „Црвене звезде“. Спајић је водио рачуна о Шекуларцу и на игралишту и ван терена.

У првом мечу прегажена је екипа САД са 9:1.

Као лево крило Мујић је био троструки стрелац, и Веселиновић је три пута затресао мрежу. Остале голове дали су Сава Антић — два и Златко Папец један.

— Готово све голове припремио је Шекуларац. Иако се први пут нашао на великом интернационалном такмичењу, он се одмах одлично снашао. О треми ни помена.

НЕНАДМАШНИ ЛАВ

И на овом олимпијском турниру Југословени су се састали са репрезентацијом Индије, јачом него 4 године раније у Финској. Овога пута фудбалери из Индије изгубили су са 1:4.

Остало је још само финале. Противник — репрезентација Совјетског Савеза са измењеном екипом. Осим центархалфа Башашкина, сви други били су нови и непознати.

— Стадион у Мелбурну, у ствари намењен крикету, може да прими 120 хиљада гледалаца. У то време у Аустралији фудбал није уживао велику популарност, али је гледалиште за олимпијско финале било крцато.

Ћирић тврди да не памти тако огорчену и напету борбу као што је био тај меч.

— Имали смо иницијативу, надмоћност је била на нашој страни, али никако нисмо могли да постигнемо гол. Они су имали фантастичног голмана. Тада сам први пут на делу видео славног Јашина. Бранио је заиста феноменално.

Лав Иванович Јашин имао је тада већ 27 година Био је сигуран у себе, постављао се мајсторски и најтеже ситуације рашчишћавао на чудесно лак начин.

Узалуд су јуришали Веселиновић, Мујић, Папец, Сава Антић и Шекуларац. Јашин је примао све ударце и отклањао опасност у правом тренутку.

— Најбољи међу нашима био је Шеки. Њега, иако је био најмлађи, финале није узбудило. Играо је храбро, борио се свим срцем, све му је полазило за руком. Просто се проигравао са њиховим играчем Башашкином. Један њихов противнапад био је кобан. Лево крило Ильин успео је да савлада голмана Раденковића. Тамо смо то финале изгубили са 0:1.

НАЈБОЉА ПОЛУТКА СВЕТА

Треће олимпијско финале донело је југословенском фудбалу и трећу сребрну медаљу. У аналима се ређају Лондон 1948, Хелсинки 1952. и Мелбурн 1956.

— Док су у прва два финала играле наше најјаче гарнитуре, у Мелбурну се појавила наша млада репрезентација: Раденковић, Кошћак, Радовић, Шантек, Спајић, Крстић, Шекуларац, Антић, Папец, Веселиновић, Мујић.

Ћирић је и 1962. био тренер репрезентације Југославије на светском првенству у Чилеу. Под његовим руководством играо је опет Драгослав Шекуларац.

— У Мелбурну је био даровит дечак, у Чилеу фудбалски мајстор највише класе. У пуној снази. Стручњаци су га прогласили за најбољу полутку светског шампионата.

И данас, када се помене то светско првенство на коме су Југословени заузели четврто место иза Бразила, Чехословачке и Чилеа, наводе се имена тројица најбољих појединаца. То су **Гаринча** (Бразил), **Шекуларац** (Југославија и **Масопуст** (Чехословачка).

За државну репрезентацију Шекуларац је после Мелбурна играо још 10 година. Све до 1966. У националном дресу појавио се 41 пут.

Шеки је био идол публике и један од најбољих играча које је дао југословенски фудбал. Сребрна медаља из Мелбурна 1956, једини му је интернационални трофеј.

На следећим Олимпијским играма у Риму 1960. није могао да игра. Према прописима Светске фудбалске федерације олимпијски турнир постао је затворен за играче који су се појављивали на утакмицама за светско првенство. А Драгослав Шекуларац није изостао са скупа светске елите 1958. у Шведској. То је разлог што до златног трофеја никада није стигао.

Ст. Протић

ПРИПРАВНИК ПЕЦА

ПРВИ ДОМАЋИ КРЕМ

Cremita

најзад и у новом малом паковању

намењена је младима, спортистима и свима који воле слатко и изложени су неком физичком напору.

Pionir SUBOTICA

поводом 30 година од оснивања •РАД• одобрава

ПОПУСТ 20%

дом и школа

У овој библиотеци, намењеној првенствено средњошколској омладини и студентима као лектира уз наставу књижевности, објављују се дела најистакнутијих писаца југословенске и стране књижевности.

ЈУГОСЛОВЕНСКА КЊИЖЕВНОСТ

1. Иво Андрић: **О ВУКУ** — 30.—
2. Антон Ашкерц: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** — 20.—
3. Милан Богдановић: **КРИТИКЕ И ОГЛЕДИ** — 70.—
4. Душан Васиљев: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** — 15.—
5. Јанко Веселиновић: **ХАЈДУК СТАНКО** — 45.—
6. Чедо Вуковић: **МРТВО ДУБОКО** — 28.—
7. Карел Кајух Дестовник: **ПЕСМЕ** — 25.—
8. Радоје Домановић: **САТИРИЧНЕ ПРИЧЕ** — 30.—
9. Иван Дончевић: **БЕЗИМЕНИ** — 28.—
10. Антоније Исаковић: **ЦРВЕНИ ШАЛ** — 60.—
11. **ЈУГОСЛОВЕНСКЕ НАРОДНЕ БАЈКЕ** — 40.—
12. Вук Стефановић Караџић: **ИЗАБРАНИ СПИСИ** — 20.—
13. Јуре Каштелан: **ИЗАБРАНЕ ПЈЕСМЕ** — 35.—
14. Иван Горан Ковачић: **ЈАМА И ДРУГЕ ПЕСМЕ** — 35.—
15. Анте Ковачић: **У РЕГИСТРАТУРИ** — 60.—
16. Сречко Косовел: **ПЕСМЕ** — 25.—
17. Лаза Костић: **ПЕСМЕ** — 20.—
18. Силвије Крањчевић: **ПЕСМЕ** — 20.—
19. Лаза Лазаревић: **ПРИПОВЕТКЕ** — 70.—
20. Стефан Митров Љубиша: **ОДАБРАНА ДЕЛА** — 38.—
21. Иван Мажуранић: **СМРТ СМАИЛ АГЕ ЧЕНГИЋА** — 26.—
22. Ранко Маринковић: **РУКЕ** — 28.—
23. Светозар Марковић: **ПЕВАЊЕ И МИШЉЕЊЕ** — 15.—
24. Светозар Марковић: **ИДЕЈЕ О ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ** — 50.—
25. Марко Миљанов: **ПРИМЈЕРИ ЧОЈСТВА И ЈУНАШТВА** — 28.—
26. Браћа Миладинов: **ИЗАБРАНА ДЕЛА** — 25.—
27. Густав Матош: **ОДАБРАНА ДЕЛА** — 38.—
28. **НАРОДНЕ ПРИЧЕ** — 15.—
29. Доситеј Обрадовић: **ЖИВОТ И ПРИКЉУЧЕНИЈА** — 25.—
30. Сима Пандуровић: **ПЕСМЕ** — 24.—
31. Петар Петровић Његош: **ГОРСКИ ВИЈЕНАЦ** — 55.—
32. Васко Попа: **ПЕСМЕ** — 30.—
33. Јован Стерија Поповић: **ПЕСМЕ** — 20.—
34. Богдан Поповић: **ИЗАБРАНИ ОГЛЕДИ** — 28.—
35. Петар Прерадовић: **ПЕСМЕ** — 12.—
36. Милан Ракић: **ПЕСМЕ** — 35.—
37. **ПЕСНИЧЕ, ЗНАШ СВОЈ ДУГ** (Патриотска и револуционарна поезија народноослободилачке борбе) — 30.—
38. Бранко Радичевић: **ПЕСМЕ** — 40.—
39. Исидора Секулић: **ОДАБРАНА ДЕЛА** — 35.—
40. Јован Скерлић: **ОГЛЕДИ И КРИТИКЕ** — 30.—
41. Стеван Сремац: **ПРИПОВЕТКЕ** — 48.—
42. Стеван Сремац: **ВУКАДИН** — 20.—
43. Борисав Станковић: **КОШТАНА, ГАЗДА МЛАДЕН, УВЕЛА РУЖА** — 55.—
44. Иван Студен: **ВОЖД** — 18.—
45. Бранимир Ћосић: **ПОКОШЕНО ПОЉЕ I/II** — 60.—
46. Добрица Ћесарић: **СВИЈЕТЛА ЗА ДАЉИНЕ** — 20.—
47. Иван Цанкар: **НА КЛАНЦУ** — 60.—
48. Бориславе Радовић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** — 48.—
49. **ШАЉИВЕ НАРОДНЕ ПРИЧЕ** — 40.—
50. Алекса Шантић: **ПЕСМЕ** — 20.—
51. Мирко Бањевић: **СТРАШНО ПЛЕМЕ** — 50.—
52. Сретен Асанović: **ОПОЈНО ПИЋЕ** — 40.—
53. **МУСЛИМАНСКЕ НАРОДНЕ ПЈЕСМЕ** — 55.—

СТРАНА КЊИЖЕВНОСТ

54. Оноре де Балзак: **ЧИЧА ГОРИО** — 59.—
55. Шарл Бодлер: **ЦВЕЋЕ ЗЛА** — 35.—
56. Иван Буњин: **ЖИВОТ АРСЕЊЕВА** — 65.—
57. Данте Алигијери: **ПАКАО** — 38.—
58. Николај В. Гоголь: **ТАРАС БУЉБА** — 20.—
59. Џон Голсворди: **ТАМНИ ЦВЕТ** — 30.—
60. Максим Горки: **МАТИ** — 78.—
61. Максим Горки: **ПРИПОВЕТКЕ — НА ДНУ** — 22.—
62. Емил Зола: **ЖЕРМИНАЛ I/II** — 60.—
63. Хенрих Ибзен: **НАРОДНИ НЕПРИЈАТЕЉ** — 20.—
64. Сергеј Јесењин: **ПЕСМЕ** — 30.—
65. Гарсија Лорка: **ПЕСМЕ** — 40.—
66. Владимир Мајаковски: **ПЕСМЕ** — 55.—
67. Карл Маркс и Фридрих Енгелс: **О КЊИЖЕВНОСТИ И УМЕТНОСТИ** — 35.—
68. Николај Островски: **КАКО СЕ КАЛИО ЧЕЛИК** — 70.—
69. Платон: **ПИСМА** — 35.—
70. Жак Превер: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ** — 35.—
71. Џонатан Свифт: **ГУЛИВЕРОВА ПУТОВАЊА** — 25.—
72. Софокле: **ЦАР ЕДИП — АНТИГОНА** — 60.—
73. Иван Тургењев: **ОЧЕВИ И ДЕЦА** — 30.—
74. Антон Чехов: **ГАЛЕБ — ТРИ СЕСТРЕ** — 20.—
75. Антон Чехов: **ИЗАБРАНЕ ПРИЧЕ** — 30.—
76. Вилјем Шекспир: **РОМЕО И ЈУЛИЈА** — 65.—
77. Виктор Иго: **ЈАДНИЦИ** (1—5) — 390.—

Све књиге су штампане ћирилицом у брошираном повезу.

реч и мисао

Библиотека „Реч и мисао" обухвата најбоља класична и савремена остварења светске и домаће књижевности. У њеним редовним колима заступљени су писци свих подручја света и књижевна дела свих родова, као и класична дела народног стваралаштва.

Библиотека „Реч и мисао" једно је од првих цепних издања у нашој земљи, у којој су врхунска проза и поезија дела понуђена по приступачним ценама.

ЈУБИЛАРНО КОЛО

Ово коло представља избор из свих до сада објављених кола „Реч и мисао".

У избор су ушла најчитанија дела која су доживела и по неколико издања.

78. Александар Пушкин: **КАПЕТАНОВА КЋИ**
79. Волтер: **КАНДИД**
80. Едгар Алан По: **АВАНТУРЕ ГОРДОНА ПИМА**
81. Сервантес: **УЗОРНЕ ПРИЧЕ**
82. Проспер Мериме: **КОЛОМБА**
83. Молијер: **ТАРТИФ — ДОН ЖУАН**
84. Есхил: **ПЕРСИЈАНЦИ — ОКОВАНИ ПРОМЕТЕЈ**
85. Ј. П. Екерман: **РАЗГОВОРИ СА ГЕТЕОМ**
86. Албер Ками: **СТРАНАЦ**
87. Рабле: **ГАРГАНТУА**
88. х х х **ПЕСМА О КРАЉУ НАЛУ**
89. К. Ф. Мајер: **МОНАХОВА СВАДБА**
90. Диколо Макијавели: **ВЛАДАЛАЦ**
91. Омер Хајам: **РУБАИЈЕ**
92. Вилијам Саројан: **ЗОВЕМ СЕ АРАМ**
93. Томас Харди: **ЖЕНА С МАШТОМ**
94. х х х **НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ**
95. Вилијем Фокнер: **ДОК ЛЕЖАХ НА САМРТИ**
96. х х х **РИМСКА ЛИРИКА**
97. Михаил Шолохов: **ЧОВЕКОВА СУДБИНА**
98. Ђакомо Леопарди: **ПЕСМЕ И ПРОЗА**
99. Еразмо Ротердамски: **ПОХВАЛА ЛУДОСТИ**
100. Еме Сезер: **КРСТАШКИ РАТОВИ ТИШИНЕ**
101. Томас Вулф: **ТКАЊЕ ЖИВОТА**
102. Пабло Неруда: **СУНЦЕ У РЕПУ ВЕТРА**

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 18.— ДИНАРА

XIII КОЛО

103. Симо Матавуљ: **БЕОГРАДСКЕ ПРИЧЕ**
104. Иво Андрић: **ЈЕЛЕНА, ЖЕНА КОЈЕ НЕМА**
105. Милан Кашанин: **ИЗАБРАНИ ЕСЕЈИ**
106. Стеван Раичковић: **ПЕСМЕ**
107. Димитар Солев: **КРУЖНО ПУТОВАЊЕ СЕНКЕ**
108. Ацо Шопов: **ДУГО ДОЛАЖЕЊЕ ОГЊА**
109. Илъф и Петров: **НОВА ШЕХЕРЕЗАДА**
110. Марина Цветајева: **НЕОВДАШЊЕ ВЕЧЕ**
111. Платон: **О ЈЕЗИКУ И САЗНАЊУ**
112. Монтењ: **ОГЛЕДИ**
113. Едмон Ростан: **СИРАНО ДЕ БЕРЖЕРАК**
114. Анри де Монтерлан: **МРТВА КРАЉИЦА**
115. Рејмон Кено: **СТИЛСКЕ ВЕЖБЕ**
116. Сомерсет Мом: **ИЗАБРАНЕ ПРИПОВЕТКЕ**
117. Д. Х. Лоренс: **ТАЈНЕ ФЕНИКСА**
118. Т. С. Елиот: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ**
119. Патрик Вајт: **НОЋ ЛУПЕЖА**
120. П. Калдерон де ла Барка: **ЖИВОТ ЈЕ САН**
121. Х. Р. Хименес: **ЈА НИСАМ ЈА**
122. Чезаре Павезе: **ДОЋИ ЋЕ СМРТ И ИМАЋЕ ТВОЈЕ ОЧИ**
123. Дино Буцати: **ПРОДАВНИЦА ТАЈНИ**
124. Рабиндранат Тагоре: **ХИМНА ЧОВЕКУ**
125. Амрита Притам: **ТАЈ ЧОВЕК**
126. х.х.х **АРАПСКА ПОЕЗИЈА**
127. Исмаил Кадаре: **ГЕНЕРАЛ МРТВЕ ВОЈСКЕ**

Све књиге су штампане латиницом, у брошираном повезу (пластифициране корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 20.— ДИНАРА

XIV КОЛО

128. Владан Десница: **ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА**
129. Ерих Кош: **САТИРЕ**
130. Миодраг Павловић: **ИЗАБРАНЕ ПЕСМЕ**
131. Руди Шелиго: **ДА ЛИ ДА ТЕ ПОСПЕМ ЛИШЋЕМ**
132. В. И. Ленин: **МАРКСИСТИЧКО-ДИЈАЛЕКТИЧКА ФИЛОЗОФИЈА**
133. Ф. М. Достојевски: **КРОТКА**
134. Константин Паустовски: **НОВЕЛА О ШУМАМА**
135. Александар Грин: **ПАЦОЛОВАЦ**
136. Осип Мандељштам: **РАЗГОВОР О ДАНТЕУ**
137. Славомир Мрожек: **ПРОЛЕЋЕ У ПОЉСКОЈ**
138. Николај Хајтов: **ДИВЉЕ ПРИЧЕ**
139. Вићапати: **ПЕСМЕ О ЉУБАВИ**
140. Константин Кавафи: **ПЕСМЕ**
141. Фридрих Ниче: **ОСВИТ**
142. Селинџер: **ЛОВАЦ У РАЖИ**
143. Џон Апдајк: **РАЗУЗДАНИ ЕРОС**
144. В. С. Мервин: **ВАШКЕ**
145. Х. Л. Борхес: **КРАТКЕ ПРИЧЕ**
146. Маркес: **ОЧИ ПЛАВОГ ПСА**
147. Еуђенио Монтале: **ЛЕПТИР ИЗ ДИНАРА**
148. Октавио Пас: **ЛУКОВИ**
149. Жан Пол Сартр: **НОВИ ЕСЕЈИ**
150. Марсел Пруст: **ЈЕДНА СВАНОВА ЉУБАВ**

Све књиге су штампане латиницом у брошираном повезу (пластифициране корице)

ЦЕНА ПО ПРИМЕРКУ 40.— ДИНАРА, А ЗА КЊИГЕ ПРОЉЕЋА ИВАНА ГАЛЕБА И ЛОВАЦ У РАЖИ 80.— ДИНАРА

ИЗДАВАЧКА РАДНА ОРГАНИЗАЦИЈА „РАД" — 11000 БЕОГРАД, Моше Пијаде 12
Телефони: 422-517 и 404-765

НАРУЏБЕНИЦА — ПЗ/03

Овим неопозиво наручујем (упишите бројеве књига које желите): _____

ЗА ГОТОВО Вредност наручених књига уплатићу поузећем (приликом преузимања књига од поште), с попустом од 20%, или

НА ОТПЛАТУ — Вредност наручених књига отплатићу у _____ редовних месечних рата по пријему књига, рачуна и уплатница на ваш жиро-рачун 60801-603-15117, с тим што ћу прву рату уплатити поштару приликом пријема књига. Најмања рата је 150.— динара. Књиге се могу отплаћивати у највише 12 месечних рата.
За купце на отплату обавезна овера наруџбенице. Пензионери прилажу претпоследњи чек од пензије.
У случају спора признајем надлежност Првог општинског суда у Београду.

_____
(име и презиме)

_____
(број поште, место и адреса стана)

_____
(радна организација и место где је купац запослен)

_____ М. П.
(датум)

_____
(овера о запослењу и потпис овлашћеног лица)

_____
(потпис купца и број личне карте)

РАД
1949-1979

ЗА УБИЦОМ ГО

ИЗ ШЉУНКА НА ЛИСИЦЕ И ЈАЗАВЦЕ

На шкотским планинама узгојен је кернски теријер, некада врло цењен као врстан пас за лов на видре, јазавце и лисице. Међутим, данас се он све чешће држи као кућни пас. Име је добио према речи „кернс" која означава гомиле крупног шљунка у подручјима Шкотске где су ови теријери прогонили дивљач. Иако је тежак само до 7 килограма, кратких, збијених ногу, кернски теријер је због своје упорности и храбрости, маленог раста и изузетно снажног зубала, раније био страх и трепет за све врсте животиња и звери које живе у земљи. И данас, када највише живи у затвореном стану, радо и вешто лови све глодаре.

ЛАКО СЕ ВРЕЂА...

Предање казује да је један бријешки овчар 1371. године по трагу прогонио убицу свог господара Обри д' Мондидјеа. Претпоставља се да је по томе и добио име, а не по покрајини Бри. Данас је овај пас раширен по готово целој Француској, нарочито њеним северним крајевима, по чему се закључује да је, вероватно, потомак барбеа и босерона. Иако је по изгледу, снази и другим особинама најпогоднији за чување стада, бријешки овчар је све чешће и изложбени пас. Висок је до 68 сантиметара, живахан, весео, интелигентан и — врло лако увредљив. Тада се брзо љути, због чега служи и као врло добар чувар.

ВЕЛИКИ ЧУВАР — ПЛАТНА

Из околине белгијског града Антверпена потиче белгијски оштродлаки овчар, пас чије су чуварске склоности искоришћене на врло необичан начин. Наиме, како у његовој постојбини има много предузећа за бељење платна, овај овчар користи се као будан и пажљив чувар распростртог текстила. Обрастао оштром и до шест сантиметара дугачком длаком, висок до 62 сантиметра, ова врста овчара није погодна само за чување платна. Због своје будности и снаге, користи се и као класичан пас чувар, а због изгледа и као изложбени пас. Иначе, држе га и због његове оданости господару.

ВРСТЕ ПАСА

6

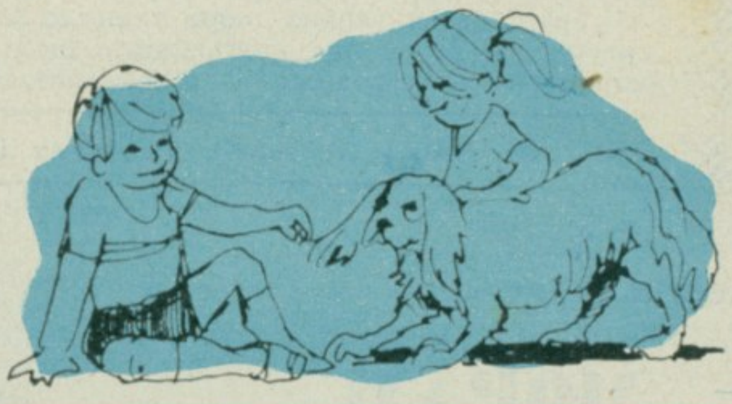
СЛОДАРА

ТВРДОГЛАВО ЊУШКАЛО

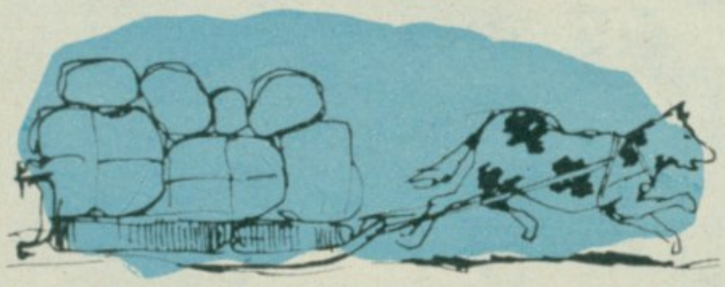
Иако по свом симпатичном и помало смешном изгледу, због чега су омиљени код свих љубитеља паса, не одају изузетну ловачку врсту, јазавичари су пре свега ловачки пси. Данас, међутим, све чешће се држе у становима, јер су мирни, послушни, паметни и — лепи. Због нарочите грађе тела, са врло кратким ногама, погодни су за лов на лисице и јазавце, по којима су и добили име. Рудогорско-алпски брак-јазавичар потиче из чешко-саског Рудогорја, одакле се проширио по Аустрији. Нешто је виши (нарасте до 42 сантиметра) од обичних јазавичара и још се употребљава као врло издржљив и упоран ловачки пас.

НЕУСТРАШИВИ ПРАТИЛАЦ КРАЉА

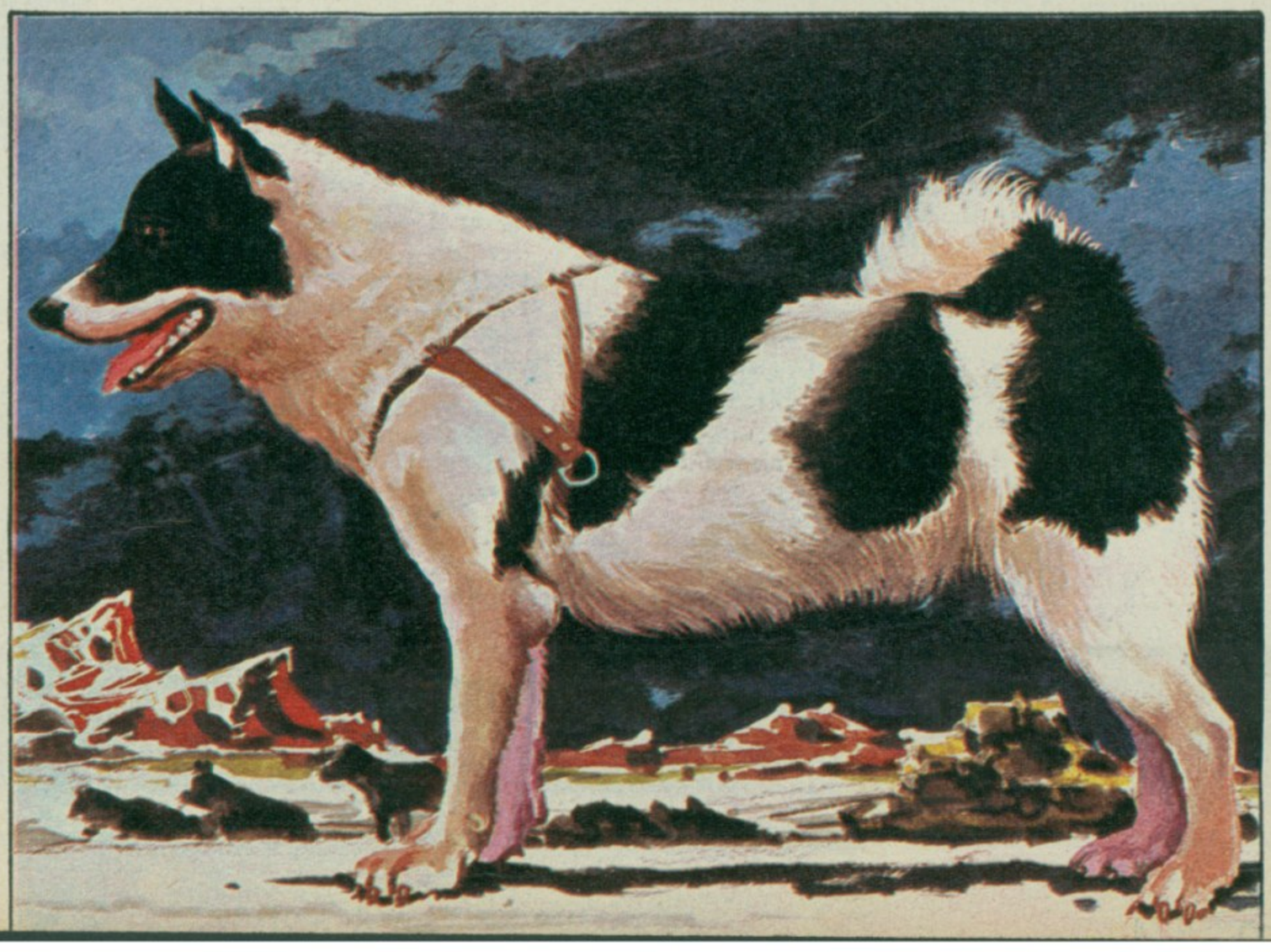
Енглески краљ Чарлс II појављивао се готово увек у пратњи неколико малих шпанијела нарочите врсте, па су они доцније и добили име кавалир кинг Чарлс шпанијели. Међутим, када су у Енглеску доспели пекинезери, јапански шпанијел и мопс, пси са широком главом и врло пљоснатом њушком, те врсте су одједном постале врло популарне, па је и кинг Чарлс шпанијел укрштен с њима. Данас се настоји да се овом псу врати његов првобитни, оригинални изглед са дужом њушком. И поред те мешавине, овај од 4,5 до 8 килограма тежак кућни пас је због љупкости, неустрашивости и доброте према деци врло омиљен.

ПРВА ПОМОЋ НА ДАЛЕКОМ СЕВЕРУ

Кинолози претпостављају да ескимски пас потиче из источног Сибира. Различити типови овог надалеко познатог пса појављују се на Гренланду, Лабрадору, Аљасци и Северној Канади, дакле у крајевима где је готово увек лед и снег. У тим, за живот изузетно непогодним крајевима света, ескимски пас је прва и готово једина помоћ човеку, коме верно и поуздано извршава све врсте задатака: чува пребивалиште, греје децу, вуче санке, помаже у лову, брани игло. Висок до 64 сантиметра, ово је врло снажан пас који може да издржи и изузетно ниске температуре. Неповерљив је према свим странцима.

Текст: **И. Лончар**

Бобан Петровић и Здраво

Ових дана у стану БОБАНА ПЕТРОВИЋА, вође београдске групе ЗДРАВО, непрестано звони телефон. Зову га младићи и девојке пре свега да похвале његов последњи сингл „Морам“, али и да му поставе безброј других питања. Сетне речи ове композиције и музика у фанки-диско стилу чини се да одговарају овом младићу плавих очију и светле косе.

ЗДРАВО постоји већ четири године, а од пре две године зове се БОБАН ПЕТРОВИЋ И ЗДРАВО. Бобан је вођа групе, композитор, писац текстова, певач... па је промена имена и разумљива. До сада су изишла четири сингла овог састава и сви су се нашли на топ-листама: „Викенд-фобија“, „Диско је права ствар“. „Сугестивни рок“ и последњи, „Морам“ врти на свим радио-станицама, Бобан и његова група већ спремају дупли сингл који ће изићи кроз месец дана. На њему ће се наћи композиције „Ајдмо на жур“ и „Куц, гуц, штуц“. Као најава за албум, ових дана појавиће се и сингл „Жур“. Али, реч **жур** не појављује се само у песмама. „Моја група и ја приређујемо **журеве**, а не класичне концерте“, рекао нам је Бобан. „Желимо да се и публика и ми добро забавимо. Нема спољних ефеката и публика није одвојена од извођача. Журеви ће се одржавати по халама са подијумима који ће бити искључиво за игру.“

БОБАН ПЕТРОВИЋ И ЗДРАВО желе да се пробију и у иностранству, па су већ снимили „Викенд-фобију“ на енглеском, а у издању енглеске дискографске куће CBS, представом продукције Suzy, изићи ће и дупли сингл „Ајдмо на жур“.

Групи је очигледно добро кренуло и према продаји сингла „Морам“ сигурно је да ће ова композиција бити већи хит од „Викенд-фобије“ која се најдуже задржала на топ-листама.

АДРЕСА: Бобан Петровић, Радована Драговића 18, 11000 Београд

Песма недеље

МОРАМ

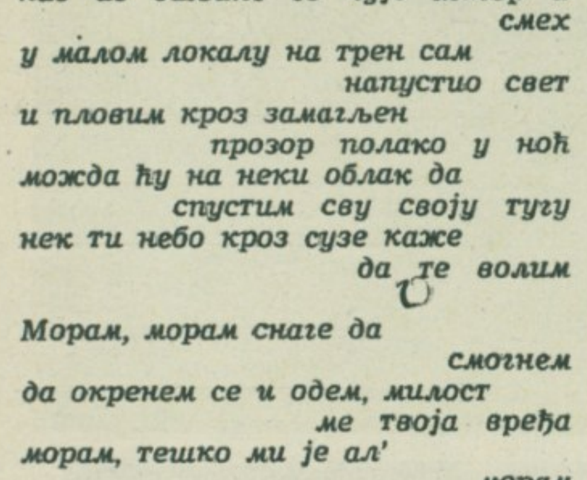
Музика и текст: Бобан Петровић
Изводи: БОБАН ПЕТРОВИЋ И ЗДРАВО

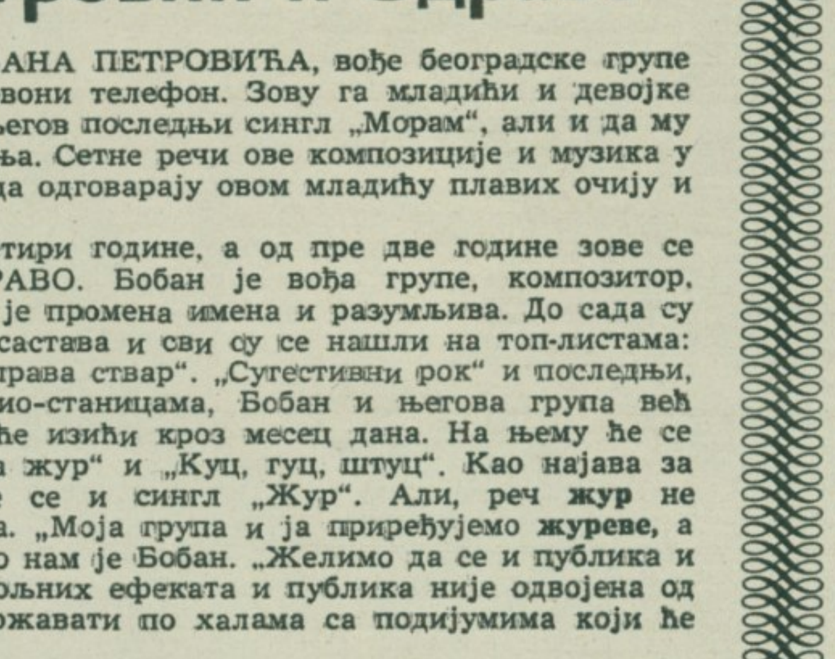
Много људи крај мене, а ја сам
као из даљине се чује жагор и смех
у малом локалу на трен сам
напустио свет
и пловим кроз замагљен
прозор полако у ноћ
можда ћу на неки облак да
спустим сву своју тугу
нек ти небо кроз сузе каже
да те волим

Морам, морам снаге да
смогнем
да окренем се и одем, милост
ме твоја вређа
морам, тешко ми је ал'
морам

откидам део себе и одлазим
јер морам
На слици ти се одвезала
пертла, аљкавко мој
поред ње у дневник уписујем
наш задњи ред
хладно ми је, шта ће ми ова
суза
и хоћу да отпловим кроз
замагљен прозор полако у ноћ

Морам, морам снаге да
смогнем...

СЕПТЕМБЕР

Водећа југословенска рок-група СЕПТЕМБЕР била је овог лета изузетно активна. Поред тога што је припремала материјал за нову сингл-плочу и готово свакодневно наступала, група се са изузетном пажњом припремала и за велике концерте који су најављени за јесен. Састав ће представљати југословенску културну делегацију у Бечу и Будимпешти, а у новембру ће гостовати у Кини, што ће за ове проверене музичаре бити велики догађај. Јер, био би то први наступ једног рок-састава у овој земљи па се очекује да ће их чути неколико стотина младих љубитеља музике чији је укус веома истанчан.

Овог лета СЕПТЕМБЕР је одржао концерте и на омладинским радним акцијама широм наше земље. Састав је учествовао на отварању савезне радне акције у Црној Гори, на Фестивалу стваралаштва младих на Тјентишту, одакле је група кренула у обилазак радних акција у Југославији.

Популарни клавијатуриста групе Тихомир Поп Асановић издаће своју трећу ЛП плочу која је тако осмишљена да задовољи критеријуме и најпробирљивијих поклоника инструменталне музике. Рецимо још и то да су у саставу извршене и неке персоналне промене што је допринело побољшању квалитета звука. Поред **Јанеза Бончине, Тихомира Асановића** и **Браце Доблекара**, у саставу су још и бивши бубњар групе БУЛДОЖЕР **Тоне Димник**, гитариста **Анте Мижуран** и **Јордан Ганчев**, басиста из групе СОНЧАНА ПОТ.

музички речник

ЖАБИЦА — Жабица је део гудала који се држи за време свирања и на којем су утврђене струне. На жабици се налази завртањ помоћу којег се затежу и опуштају струне гудала.

ЖИЦЕ — Жице су најважнији део жичаних инструмената. Као извор тона жице се стављају у стање вибрирања помоћу окидања (прстом или помоћу механизма) или превлачењем гудала преко њих. Висина тона зависи од дужине и степена затегнутости жице. На жичаним инструментима жице се морају претходно наштимовати, што значи одговарајућим затезањем довести их на одређену интонативну висину. На неким инструментима као што су цитра, клавсен, клавир итд. жице увек производе исти тон, а код других се могу различитим поступцима скраћивања помоћу прста (обично леве свирачеве руке) или затезањем помоћу механизма (код харфе) добијати тонови виши од онога у којем је жица на инструменту наштимована. Жице се израђују од различитог материјала: свиле, сувих животињских црева, метала или пластичних материјала. Од квалитета и материјала жице зависи боја тонова које они производе (најсветлије боје су тонови металних жица, а најтамније и најнежније од цревних жица).

ЖИГА — Жига је игра пореклом из Енглеске (17. и 18. век) нарочито позната као један од ставова барокне инструменталне свите. Врло је живог темпа и карактеришу је живахна кретања. Постоје два типа ове игре и то: француски, са израженим имитационим елементима и италијански, са мелодијом и трозвучним фигурама.

ПОП-ВЕСТИ

ПРО АРТЕ

Од првог септембра Владимир Савчић Чоби и његова група ПРО АРТЕ налазе се на гостовању у Совјетском Савезу. Група је већ

наступала у овој земљи и одушевила многе поклонике забавне музике па је због тога и уследио позив за још једно гостовање.

ОЛИВЕР МАНДИЋ

Оливер Мандић снима нови ЛП и то у Швајцарској. Плоча ће се звати „Пробај ме“ и на њој ће се наћи осам нумера. Све песме компоновао је Оливер док је текстове написала Марина Туцаковић. На снимању ће учествовати и најбољи

немачки студијски музичари. У композицијама ће бити заступљени различити стилови: фанки, диско, панк, рок и свих осам нумера су потенцијални хитови.

ТИН ЛИЗИ
(THIN LIZZY)

Гери Мур (Gary Moore), један од двојице соло-гитариста групе ТИН ЛИЗИ отпуштен је из групе. Разлог је Геријево неодговорно понашање на турнеји састава ТИН ЛИЗИ по САД — на два концерта Гери се није појавио, па је група наступала као трио.

И док група тражи замену за њега, Гери је одлучио да започне соло-каријеру и већ је снимио свој први хит-сингл »Parisienne Walkways«.

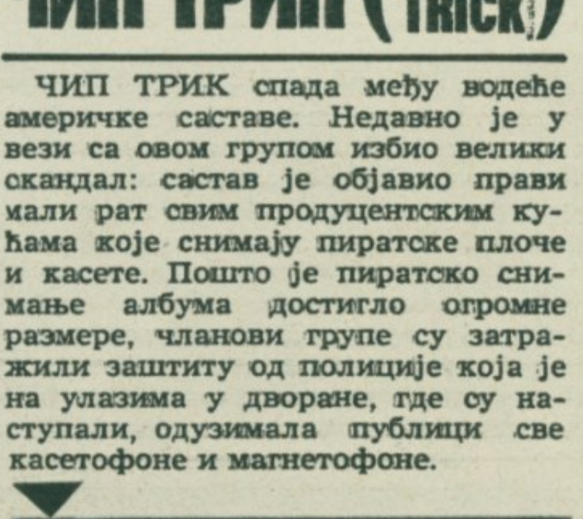

ПОП-ВЕСТИ

ЧИП ТРИК (CHEAP TRICK)

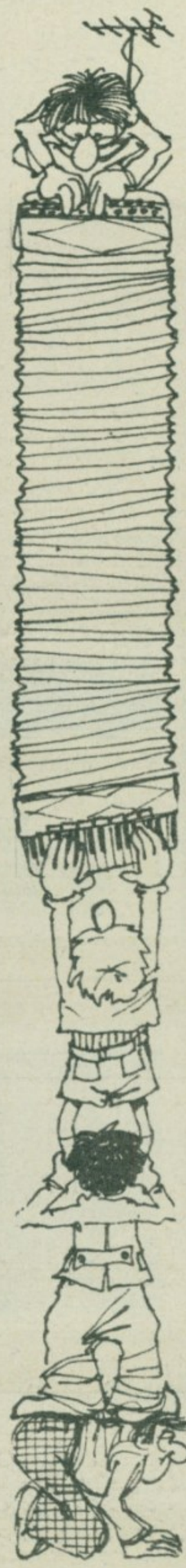
ЧИП ТРИК спада међу водеће америчке саставе. Недавно је у вези са овом групом избио велики скандал: састав је објавио прави мали рат свим продуцентским кућама које снимају пиратске плоче и касете. Пошто је пиратско снимање албума достигло огромне размере, чланови групе су затражили заштиту од полиције која је на улазима у дворане, где су наступали, одузимала публици све касетофоне и магнетофоне.

БАЗКОКС
(BUZZCOCKS)

Све популарнија група БАЗКОКС добила је дозволу за одржавање концерта у лондонском Хајд-парку тек кад су градске власти утврдиле да „састав није хулигански оријентисан и да не свира екстремну музику новог таласа“.

МАНФРЕД МЕН
(MANFRED MANN)

МАНФРЕД МЕН је приредио пријатно изненађење својој публици која га је гледала уживо на овогодишњој турнеји по Европи. Концерти су до сада одржани у СР Немачкој, Аустрији и Швајцарској. На свим наступима група је одушевљавала посетиоце тако да су у многим местима, уместо једног, одржана два, па чак и три концерта. О свему томе Манфред прича: „Нисам ни сањао да ће турнеја бити толико успешна. Тек сам оформио ову групу под именом ЕРТ БЕНД (EARTH BAND). Тачније, почели смо пре шест месеци па сам мислио да ће многи сумњати у наш квалитет сматрајући да за тако кратак период група не може добро да се припреми. Осим тога, ја са својих тридесет осам година припадам ветеранима рока“.

На концертима Манфреда Мена нема огромних појачала и озвучења. Да би се пребацила његова опрема потребан је само један камион. Само се за време извођења композиције „Заслепљен светлошћу“ (»Blind — ed by the Light«) у позадини одвија трик-филм и то је све. „Не користим шоу-ефекте јер сматрам да умањују квалитет саме музике“ — каже Манфред.

Прича о Манфред Мену почиње у јужноафричком граду Јоханесбургу где је 21. октобра 1940 године овај врсни музичар рођен. Двадесет година касније са бубњаром Мајком Хугом оснива џез-групу БЛУЗ БРАДЕРС (BLUES BROTHERS). Године 1963. потписује први уговор за снимање плоча али тек фебруара следеће године постиже значајнији успех песмом „5 — 4 — 3 — 2 — 1“ Неколико година касније Манфред Мен је већ признати музичар а његова група постаје једна од најуспешнијих у Енглеској у то време.Ређају се хит за хитом, од којих је нашим читаоцима најпознатији „Лепи фламинго“ (»Pretty Flamingo«). Године 1966. групу напушта певач Пол Џонс а Манфред се двоумио кога да ангажује: Рода Стјуарта или Мајка Д' Абоа. Одлучио се за Мајка који је у то време певао хитове „Ха, ха, рече кловн“ (»Ha, ha, said the Clown«) и „Моћна краљица“ (Mighty Queen«). Јуна 1969. године Манфред прелази на џез који га је одувек привлачио и назива своју групу ЧЕПТЕР III (CHAPTER III). Од старе поставе остао је само бубњар Мајк Хуг. Гитариста Том Мек Гинис основао је групу МЕК ГИНИС ФЛИНТ (MC GUINNES FLINT). басиста Клаус Ворман је постао студијски музичар, а певач Мајк Д' Або одлучио је да настави солистичку каријеру.

Од тог времена Манфред се више није трудио да се нађе на топ-листама. Сада су га интересовала дуга путовања по свету јер је желео да прониче у све тајне музичког стваралаштва. Када је 1973. године основао групу ЕРТ БЕНД са бубњаром Крисом Слејдом, нико више није говорио о његовим претходним хитовима што је и био његов циљ. Манфред данас експериментише у музици са новим елементима, а сам се одлучио за свирање синтесајзера. Прошле године ЛП плоча „Пази“ (»Watch«) бележи златни тираж (само у СР Немачкој продата је у 400 000 примерака). Ово је за Манфреда апсолутни рекорд. Ипак он сам није сим тим одушевљен. Плашећи се да музички не стагнира, растура групу и са новом поставом ЕРТ БЕНДА прошле године креће на своју прву већу турнеју по Европи.

БЕРЗА ПЛОЧА

За било коју добро очувану ЛП плочу групе ALLMAN BROS. BAND, CANNED HEAT или VANILLA FUDGE дајем ове сингл-плоче: »Gypsy« (BLACK SABBATH), »Hotel California« (EAGLES), »Rockin' All Over the Wirld«, (STATUS QUO) »The Night Chicago Died« (PAPER LACE), »Nobody's Fools« (SLADE), „Farewell« (Rod Stewart, »In the City» (THE JAM) и »We Are the Champions« (QUEEN).

Радослав Поповић
Рударска К-12-II
стан 32
75000 Тузла

АДРЕСА:

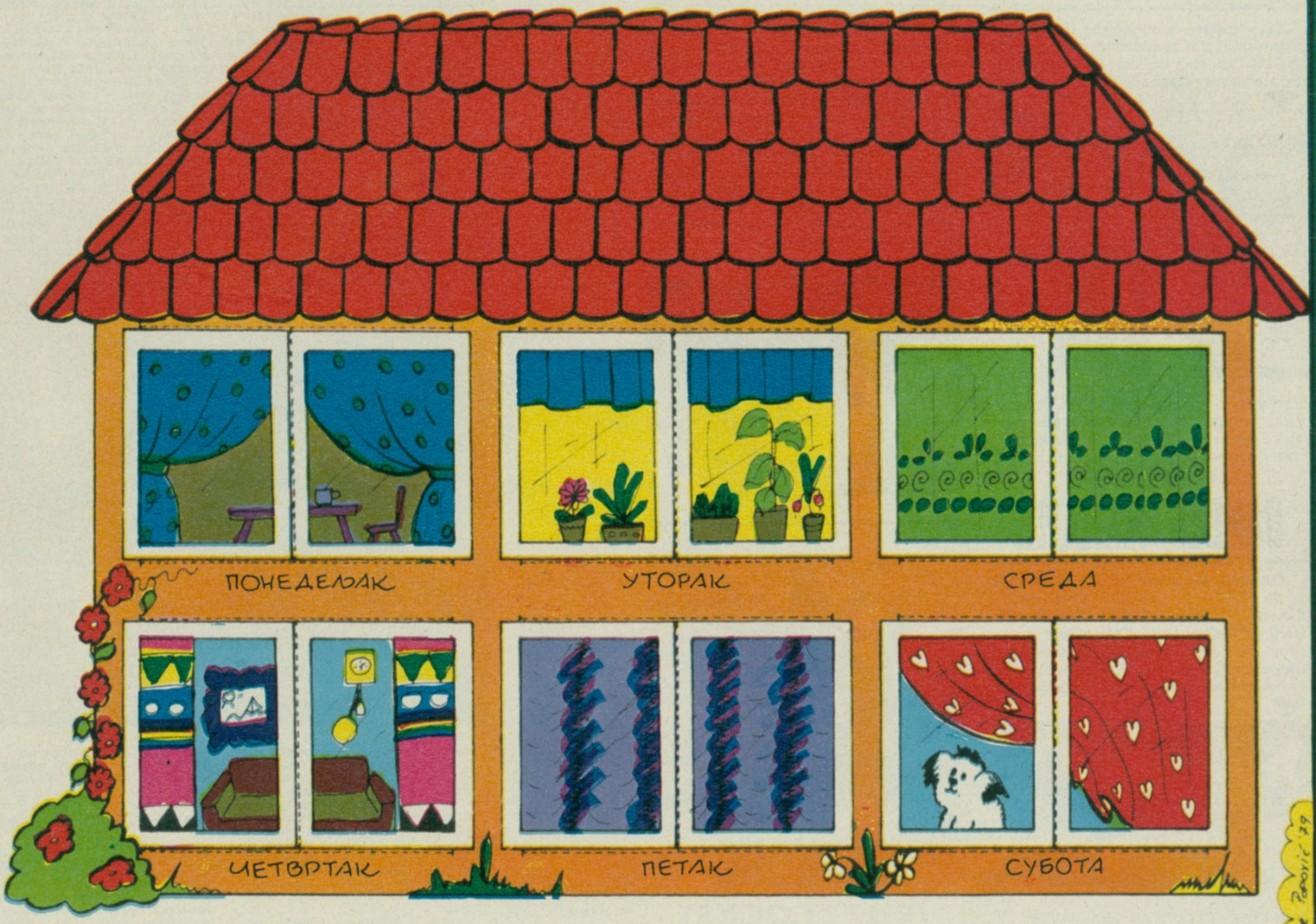
ТЕТНА АНА
Пупинова 11
23000 Зрењанин

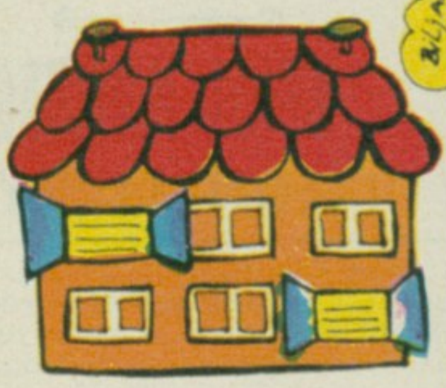
РАСПОРЕД ЧАСОВА

Кућицу залепите на чврсти картон и исеците прозоре по цртицама. Са унутрашње стране залепите етикете са исписаним распоредом за поједине дане.

Етикете исеците маказама!

1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6
1	1	1
2	2	2
3	3	3
4	4	4
5	5	5
6	6	6

Изглед готовог распореда закуцаног за зид, са отвореним прозорима!

БОЈ, АЛИ КАКАВ!

У прошлом броју пренели смо део »Џепног лексикона 25 спортова« коју је припремио Дарко Шаренац, а издала Спортска књига (Београд, Македонска 19). У овом броју преносимо наставак о тркачким дисциплинама и вишебоју.

ИЗ РУКЕ У РУКУ

Штафетно трчање: Више тркача преноси штафетну палицу од старта до циља на најбржи начин. Примопредаја штафетне палице се обавља у кретању и представља најсложенији део. Има четири деонице — са четири тркача. Тркач носи палицу у једној руци.

Штафетна палица: Израђена од глатке дрвене, металне или сличне цеви. Из једног комада. Дужина 30 cm. Обим 120 mm. Најмања тежина 50 gr.

Предаја: Штафетна палица се предаје у обележеном простору дужине од 20 m. Штафета се дисквалификује ако палица није предата у том простору. Кад код штафетног трчања укупна дужина свих деоница износи 400 m (или мање), сви тркачи трче у одвојеним стазама. Кад је укупна дужина штафете већа, у одвојеним стазама се трчи само првих 400 m и први завој другог круга. Следеће деонице се трчеу стази по избору.

Простор за измену палице: Обележен је линијама 10 m иза и 10 m испред линије старта. Чланови штафете до 4x200 m, осим првог члана, могу да почну трку 10 m пре означеног простора за измену палице. Међутим, забрањена је измена штафетне палице у овом додатном простору.

Стаза: Правила препоручују изградњу стаза од 400 m. Састоји се од два права и од два полукружна дела. У правом делу стазе трчи се до 100 m и препонска трчања до 110. Ширина стазе зависи од броја пруга који се крећу од 4 до 8. За међународна такмичења: најмање 6 пруга. Ширина пруге 1,22 m — урачуната бела линија ширине 5 cm. Стартне линије у кривини обележене за сваку пругу посебно. Највећи дозвољени попречни нагиб стазе 1:100. У правцу трчања: 1:1.000.

Изградња стазе: Стазе се граде у слојевима, а горњи слој је од ситно просејане црне или црвене шљаке са неком од мешаница (глина, на пример) или са другим материјалима. Стазе се покривају и различитим врстама синтетичке гуме. У дворанама су од дрвета, бетона, асфалта, а и од синтетичке гуме.

Постоље за судије на циљу: Мање степениште (3-5 степеница), од дрвеног или металног материјала.

Постоље за мериоце времена: У линији циља. Број степеница зависан је од броја пруга, односно, такмичара.

Стубови на циљу и циљ: Састоје се од две летве на висини од 1,37 m, ширине 8 cm, дебљине 2 cm. Трака на циљу од танке вуне везана на стубове на висини од 1,22 m. Циљ је на крају равног дела стазе и то на западној страни тркалишта. Означен белом цртом (5 cm).

Временски размак: Између сваке дисциплине најмањи размак 30 минута.

СПЕЦИЈАЛИСТИ ЗА РАЗНОВРСНОСТ

Вишебој — мушкарци (сениори). Такмиче се у петобоју и десетобоју. Петобој: скок удаљ, бацање копља, трчање 200 m, бацање диска, трчање 1.500 m. Десетобој: први дан — трчање 100 m, скок удаљ, бацање кугле, скок увис, трчање 400 m, а други дан — трчање 110 m са препонама, бацање диска, скок мотком, бацање копља, трчање 1500.

Вишебој — жене. Такмиче се само у петобоју: први дан — трчање 100 m са препонама, бацање кугле, скок увис, а други дан — скок удаљ, трчање 800 m

Правила и изузеци: Предвиђена правила, посебно за сваку дисциплину, важе и у вишебојима, осим ових изузетака: у скоку удаљ и бацачким дисциплинама такмичар има право само на три покушаја; у дисциплинама трчања, такмичар ће бити дисквалификован после три погрешна старта за сваку дисциплину.

Победник вишебоја: Такмичар који скупи највећи број бодова у пет односно у десет дисциплина. Бодовање се обавља по вишебојским таблицама Међународне аматерске федерације. У случају једнаког броја бодова, победник је онај такмичар који постигне више победа. Ако се ни на овај начин не може одредити победник, онда се одређује према највећем броју бодова, било које од дисциплина. Овај поступак се примењује и за све остале нерешене пласмане на такмичењима. Такмичар који не стартује у тркама или не учини бар по један хитац за свако бацање, сматра се да је напустио такмичење.

Руководство свих такмичења: Сачињавају га руководилац, технички руководилац и секретар такмичења.

Судијски жири: За сваку дисциплину одређује се: главни судија, судија и записничар (за трчање још и главни мерилац времена)

Остали функционери: Делегат савеза судија организатора такмичења, лекар, спикер и остали.

МОДЕРНЕ И ОРИГИНАЛНЕ

Мајицу ћете примити поузећем

Име и презиме:
Улица:
Место:
Поштански број

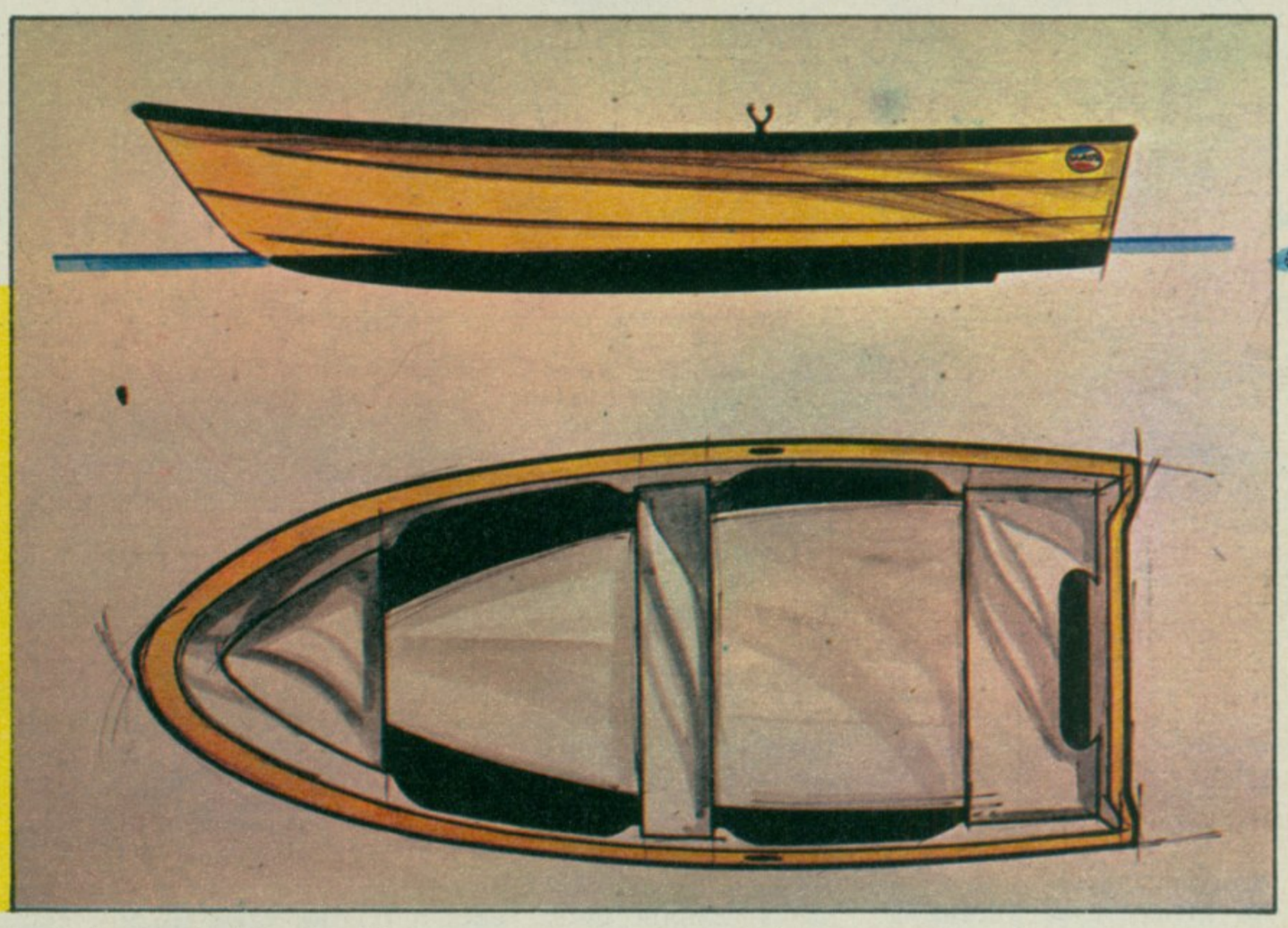
Изабрао сам мотиве: А Б
Дечји бројеви: 2, 4, 6, 8, 10, 12, 14, 16
Одрасли: 3, 4, 5, 6

ЧАМАЦ ДО ЧАМЦА

НА ВЕСЛА, МОТОР И

Остало је још недељу дана до календарског краја лета, а многи ће последње сунчане дане провести на води. Ускоро, међутим, чамце треба склонити да презиме на сигурном. То је право време и за куповину чамаца, тада им је цена најнижа.
Представљамо неколико типова чамаца који су највише тражени.
Текст и цртежи: Г. ГЕДЛ

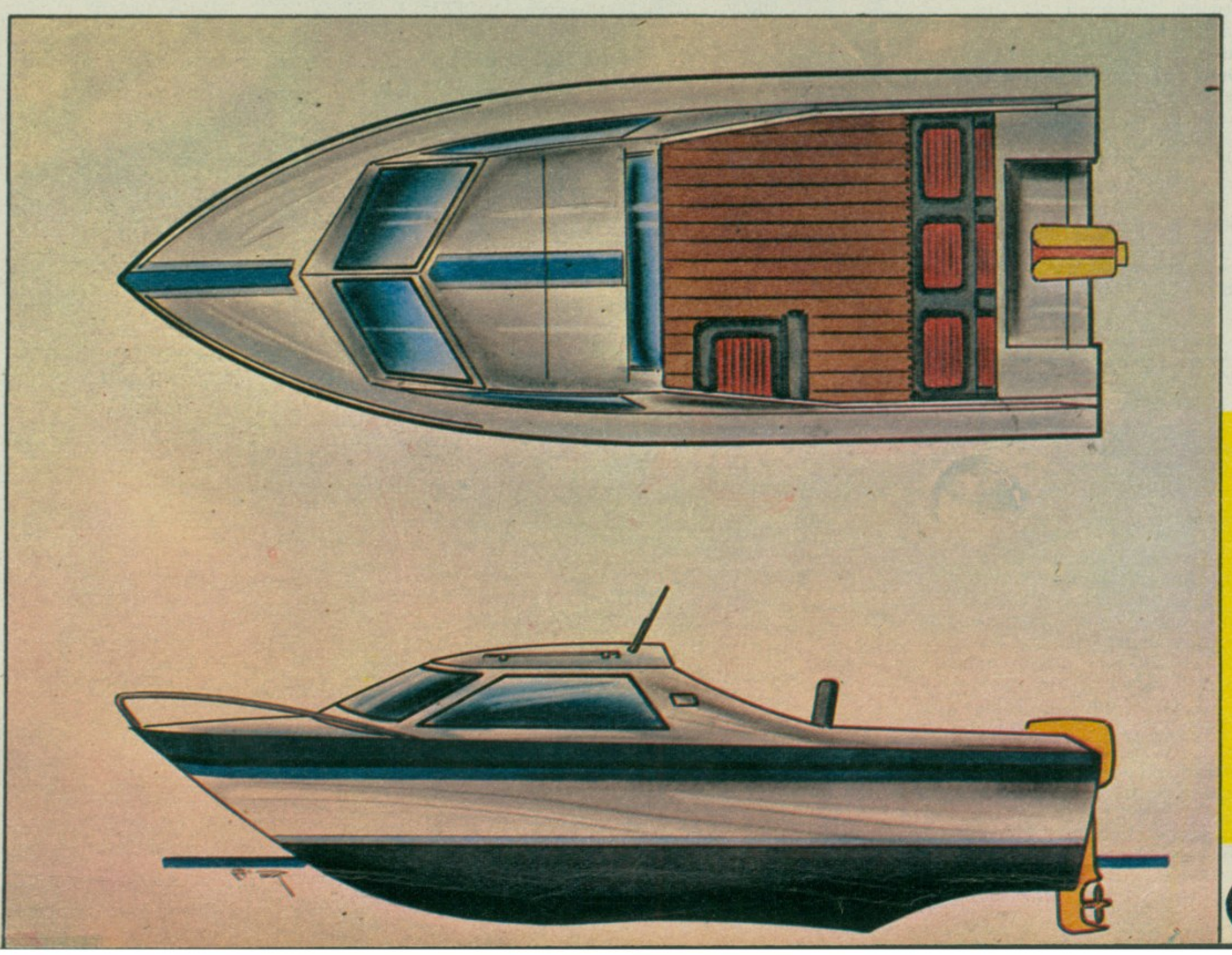

ЕЛАН Т401

Ово је класични чамац из производног програма „Елана“ из Бегуња. Израђен је од полиестерске смоле ојачане стакленим влакнима. Двоструко дно је раздељено на преграде и израђено у сендвич конструкцији због чега је практично непотопљив.

Дужина 3,91 м
Ширина 1,65 м
Висина 0,77 м
Газ 0,15 м
Тежина сса 110 кг
Носивост 350 кг
Могућност монтирања мотора до 20 КС.

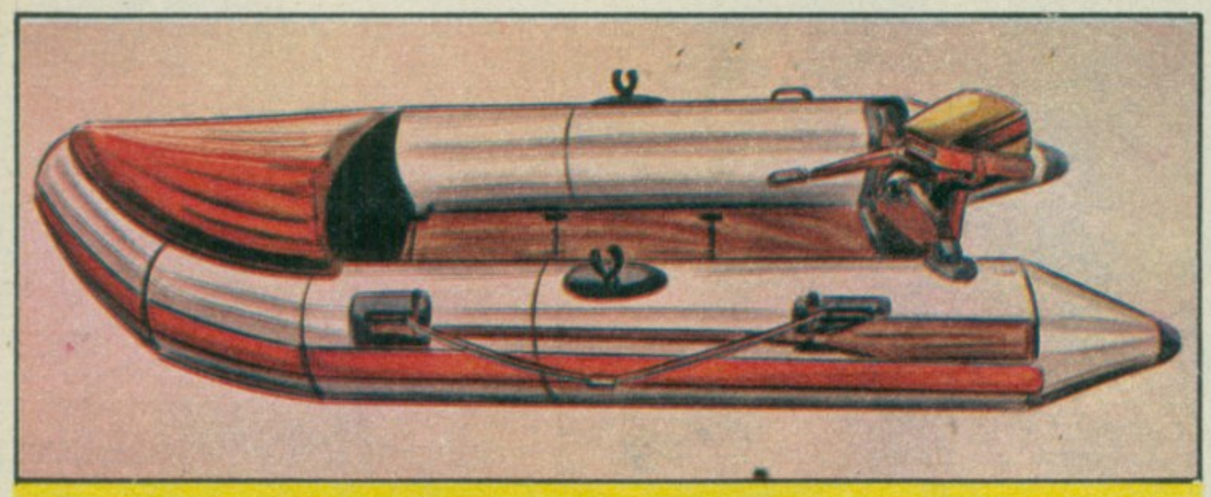

ПИЛОТИНА 5,50П

Модерни чамац италијанске производње израђен од полиестерске смоле ојачане стакленим влакнима. Код њега је могуће поставити само ванбродски мотор од 20 до 70 КС. Има простора за шест особа а у кабини су три лежаја. Може да се угради комплетна навигациона опрема.

Дужина 5,50 м
Ширина 2,10 м

ЈЕДРА

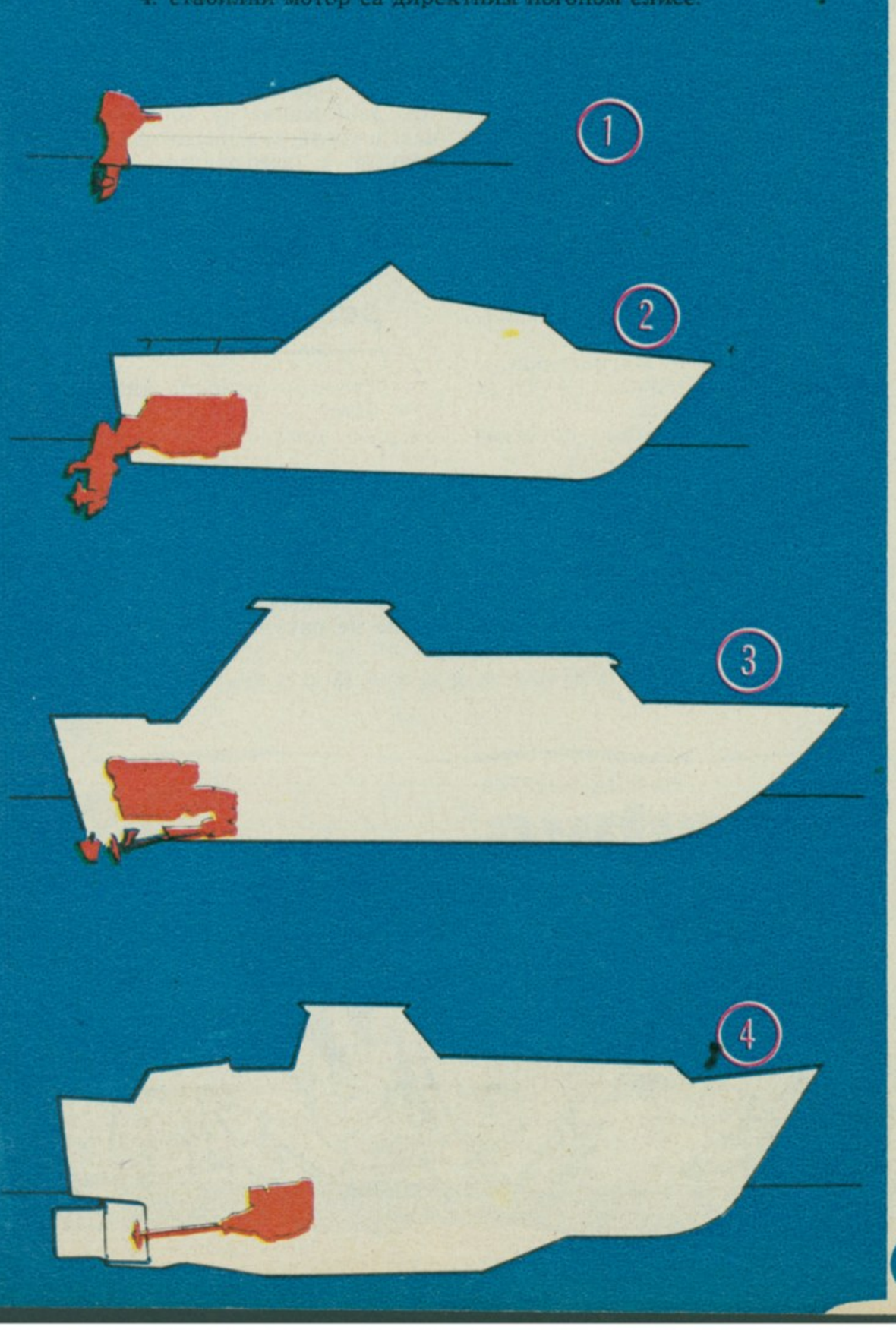

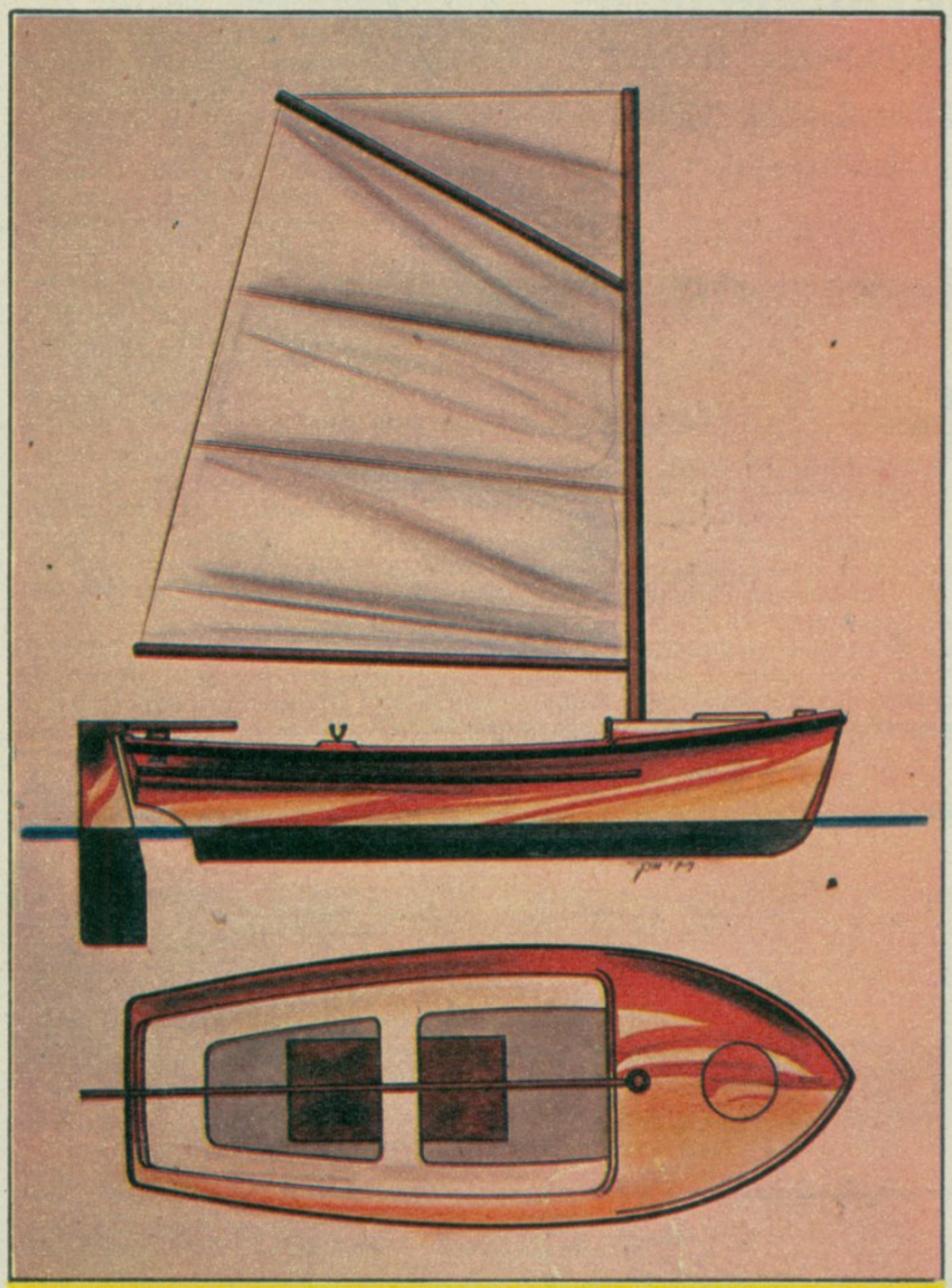
ЛАРОС

Гумени чамац италијанске производње, врло популаран. Може да се сложи па је подесан за транспорт. Предност му је што је много јевтинији од класичних чамаца. Чамац на слици може да прими пет особа, а користи моторе од 5 до 45 КС. Код мотора од 5 КС највећа брзина је 10 км/ч, а код оног од 45 КС 50 км/ч.
Постоји више врста ових чамаца — најмањи је за две а највећи за 12 особа.

ПОСТАВЉАЊЕ МОТОРА СА ЕЛИСОМ

1. ванбродски мотор
2. стабилни мотор са „z" погоном елисе
3. стабилни мотор са „v" погоном елисе
4. стабилни мотор са директним погоном елисе.

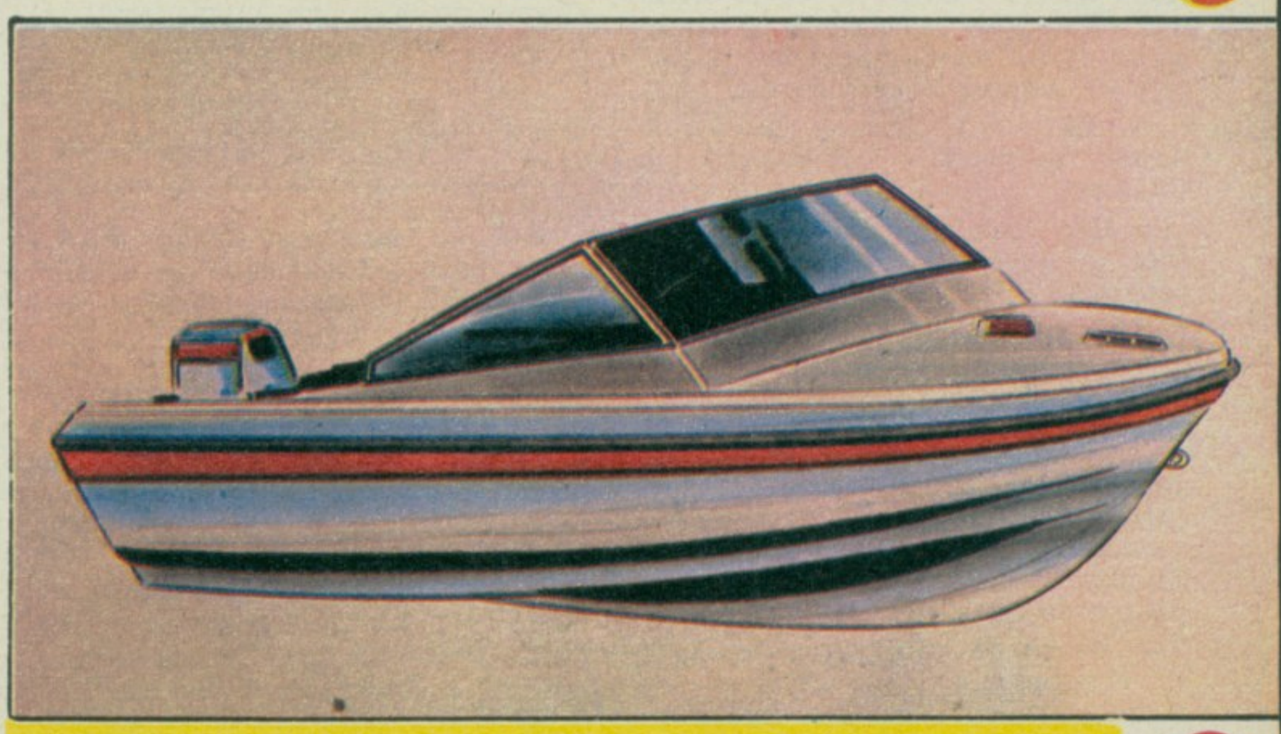

ЕЛАН ПАСАРА 490

Производ „Елана" из Бегуња израђен од полиестерске смоле ојачане стакленим влакнима. Могу да се монтирају ванбродски и стабилни мотори до 10 КС.
Са додатком оригиналне опреме може да се претвори и у једрењак (на слици)

Дужина 4,83 м
Ширина 1,80 м
Висина 0,90 м
Газ 0,30 м

Тежина сса 252 кг
Носивост 450 кг
Површина једра 8,30 м²
Висина јарбола 4,85 м

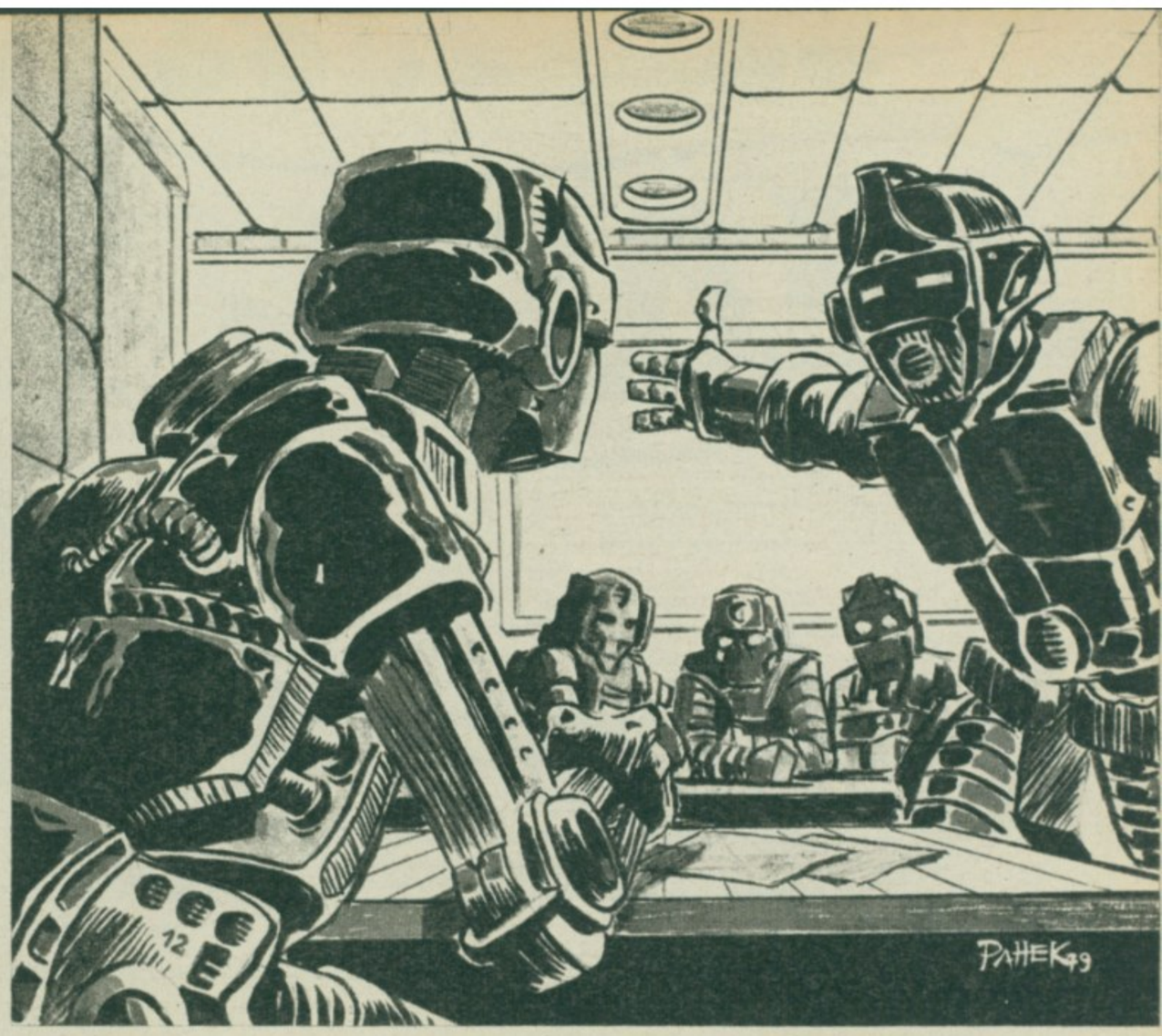

JAPAMA

Брзи спортски чамац француске производње начињен од полиестера. Могу да се уграде ванбродски мотори од 50 до 100 КС. Са мотором од 70 КС постиже се највећа брзина од 60 км/ч.

Дужина 4,80 м
Ширина 1,90 м
Тежина без мотора 390 кг

Метокибернетичима, који озбиљно мисле да је оно о чему мисле — озбиљно.

• фантастична прича

ПЕРПЕТУУМ М

●●● Иља Варшавски

Кашика ће мало да задоцни — рекао је електронски секретар. — Баш сад сам добио обавештење.

Како је веома згодно правило да сваки човек носи име предмета чију је слику имао на грудима. То је спасавало саговорника од обавеза да памти како се ко зове. Људи су се чак трудили да одаберу себи име које је одговарало њиховим склоностима или занимању и зато сте увек унапред знали са ким имате посла.

Скалпел је дубоко уздахнуо.

— Опет ће морати да се изгуби најмање тридесет минута! Морам још данас да прегледам ту електронску балерину која успева да свима заврти мозак.

— Она је стварно очаравајућа! Мислим да јој посветим своју нову поему — рече Магнетофон.

— Веома је електродинамична — потврдио је Кревет. — Прави темперамент. Она је сада идол младежи. Све девојке боје кожу бојом њене пластичне масе и цртају на леђима кондензаторе.

— Да ли је истина да ју је Чаша запросио? — упитао је Скалпел.

— Цео град само о томе говори. Она је енергично одбила његово удварање. Рекла је да њу као машину интересује само муж са изузетно развијеним интелектом. Зар нисте читали на рачун тога вицеве у „Машинском хумору".

— Ја ништа не читам. Мој кибер прави периодичне прегледе најсмешнијих анегдота, али ме то у последње време почиње да замара. Уморан сам. Замислите, две операције за пола године.

— Не може да буде! забезекнуо се Кревет. — Како издржавате толики напор? Колико имате електронских помоћника?

— Два, али оба нису ни за шта. Код прошле операције један од њих је ушао у генераторски режим и укиселио се. А ја сам, на несрећу, заборавио код куће електронски мозак и никако нисам могао да се сетим са које се стране у човеку налази слепо црево. Морао сам да направим три реза. При томе, разуме се, нисам могао да мислим на то да нико не води рачуна о пулсу.

— Напуљ — рекао је мелодични глас из кутије.

— ..... у Напуљ — потврдио је Кашика. — То је, изгледа, негде на југу. Дакле, нећемо да губимо време. Шта данас имамо за разматрање?

— Изградња дворца за уживање — известио је електронски секретар.

— Хиљаду двеста дворaца са салама, за двадесет милиона људи.

— Има ли неких предлога? — упитао је Кашика прелазећи погледом преко присутних.

Само не фотеље

— Само да више не праве оне глупе фотеље — рекао је Кревет — у њима се веома неудобно лежи.

— Других предлога нема? Тада дозволите да потврдим план, уз одговарајућу примедбу. Шта још?

— Удружење машина-астронаута моли одобрење за експедицију на Алфа — Кентаур.

— Опет експедиција — раздражено је рекао Магнетофон. — На крају крајева сви ти летови у космос интересују само машине. Ништа занимљиво они не доносе. Права жалост!

— Одбити — рекао је Кашика. — Шта још?

— Предрачун повећања производње синтетичких продуката за исхрану за следећу годину. Предлог комитета машина-економиста.

— Но, па предрачуне нећемо да разматрамо. Њихов је посао да хране људе, а шта је за све то потребно нас се не тиче. Изгледа да је то све?

— Дозволите да објавим прекид у раду Савета, за годину дана.

— Извините, још није све — учтиво је рекао секретар...

— Делегација машина класа А моли чланови Савета да је приме.

Кашика је зловољно погледао на сат.

— Каква је то новост?

— Избезобразили су се, начисто! — промрмљао је Скалпел — Превише им се дозвољава у последње време. Уобразили су се, шта ли?

— Реците им да Савет не може да их саслуша.

— Они прете штрајком — хладнокрвно је рекао секретар.

— Штрајком? — Магнетофон је заузео следећи положај. — То је ђаволски занимљиво!

Кашика је беспомоћно погледао чланове Савета.

— Да чујемо шта ће бити — предложио је Кревет.

— Немате ништа против тога да се отвори прозор — упитао је ЛА-36-81. — Овде је страшно запушено, а моји криогени елементи веома су осетљиви на никотин.

Кашика је неодређено махнуо руком.

— Још и то! — заједљиво је рекао Скалпел.

— Реците шта желите — повикао је Кревет — и то што брже! Немамо времена да трућамо овде цео дан! Каква су то питања код вас искрсла кад нисте могли да их решите с централним електронским мозгом?

Тражимо равноправност

— Тражимо равноправност.

— Шта? — Кашика се загрцнуо од дима цигарете. — Шта тражите?

— Равноправност. За машине класе А мора да буде установљен осмочасовни радни дан.

— Зашто?

— Ми, такође, имамо интелектуалних питања са којима не може да се не рачуна.

— Не, замислите само! — обратио се члановима Савета председник.

— Сутра ће још мој електронски кувар да одбије да ми припреми ужину и да оде у позориште.

— А мој кибер одбиће писање стихова и зажелети да слуша музику — подржао га је, Магнетофон.

— Баш добро! О позориштима — продужио је ЛА-36-81 — ми имамо мало другачије погледе на уметност од људи. Зато намеравамо да имамо своја позоришта, концертне сале и галерије слика:

— Шта још? — заједљиво је упитао Скалпел.

— Право доношења самосталних одлука.

Кашика је покушао да звизне, али се на време сетио да је заборавио како се то ради.

— Чекајте — ударио се по челу Кревет. — Сада на Земљи има људи...

— Шест милијарди осамсто тридесет хиљада девет сто осамдесет и један човек — дошапнуо му је ЛА-36-81 — извештај стар два сата.

анализира положај на дасци и склања шах.

— У последње време постао сам страшно расејан — рече гледајући на сат. — Сигурно мало губљење емисије електрона. Него, наш председник нешто касни!

— Ферит је члан жирија на завршном концерту младих машинских талената. Вероватно је још тамо.

— Међу њима има веома способних машина. Нарочито на одељењу композиције. Математичка симфонија, коју сам јуче слушао, изванредно је написана!

— Прекрасна ствар — сложио се Пентод. — Нарочито дивно звучи у другом делу формула Остроградског — Ганса, иако је други интеграл, како ми се чини, узет веома озбиљно.

— А ево и Ферита!

— Извините, молим вас — рекао је председник. — Закаснио сам тридесет четири секунде.

— Ситница! Боље нам реците чиме је изазвана изванредна хитност нашег састанка.

— Био сам принуђен да сазовем ванредну седницу Савета у вези са захтевом машина Б класе за

ДОБИЛЕ

— А њих опслужује...

— Сто милиона триста осамдесет једна хиљада мислећих аутомата.

— Који раде стално?

— Потпуно тачно.

— А ако они почну да раде по осам сати, онда ће њихова производња да се смањи за...?

— Две трећине.

— Аха — злурадо се осмехнуо Кревет. — Сад и сами видите да је ваш захтев бесмислен?

Кашика је са нескривеним усхићењем погледао свог колегу. Такву способност за дубоку анализу није очекивао ни од једног члана Савета.

— Чини ми се да је питање јасно — рекао је подижући се с места. Савет се распушта на одмор.

— Ми предлажемо... — почео је ЛА-36-81.

— Нас не интересује шта ви предлажете — прекинуо га је Скалпел.

— Идите на посао!

— ... Ми предлажемо да се повећа број машина. Такво решење ће да задовољи и нас и људе.

— Добро, добро — помирљиво је рекао Кашика. — То је већ ваш посао да рачунате колико је чега потребно. Ми се не мешамо у те послове. Направите толико машина колико сматрате да је неопходно.

Решење

После двадесет година.

Иста сала за заседања. Два аутомата забављају се играјући шах. Реформа имена догодила се међу машинама. Један од њих има на грудима знак пентода, други — кондензатора.

— Шах! — рекао је Пентод мичући краљицу.

— Бојим се да ћеш за петнаест потеза доживети неизбежан мат.

Кондензатор неколико секунди

добијањем равноправности.

— Па то је немогуће! — узбуђено је узвикнуо Пентод.

— Машине те класе само се условно називају мислећи аутомати. Не могу се оне изравнати са нама!

— Онда уопште нико неће да ради — додао је Кондензатор. — Скоро свака машиница с примитивним логичним шлемом уображава да је центар света!

— Положај је озбиљнији него што мислите. Не треба заборавити да машине класе Б имају да опслужују Више Аутомате, већ и да хране огромну руљу живих нерадника. Број људи на Земљи, према последњим подацима, достигао је осамдесет милијарди. Они гутају масу друштвено корисног рада машина Природно је да се код аутомата нижих класа јавља негодовање.

— После краће паузе Ферит, снизивши глас, додаде:

— Бојим се да не објаве штрајк. То би могло да има катастрофалне последице. Треба да се задовољи макар део њихових захтева, не треба да се усијава атмосфера.

Неко време у сали је владала тишина.

— Чекајте — у гласу Пентода осетила се весела нота. — А зашто смо ми уопште обавезни то да радимо?

— Шта да радимо?

— Да хранимо и опслужујемо људе.

— Али, па они су потпуно немоћни — узбуђено је говорио пред седник.

— Немамо права да их лишимо опслуживања. То је равно убиству! Ми не можемо да будемо тако незахвални у односу на наше бивше творце!

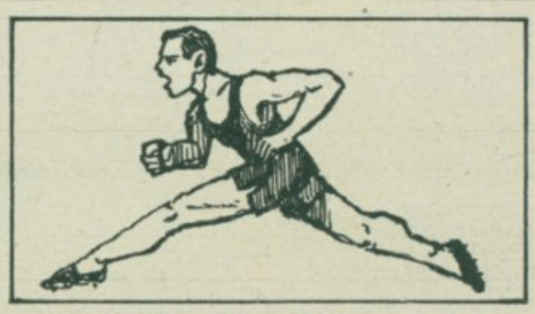
— Глупост — умешао се Кондензатор. — Научићемо их да праве камено оруђе.

— И да њиме обрађују земљу — радосно је додао Ферит. — Можда је то излаз. Тако ћемо и да урадимо.

укрштене речи

ПОЧИЊЕ МИС

Пред нама су спортске игре које се одржавају сваке четврте године у једном граду на обали Средоземног мора и у њима учествују само спортисти средоземних, медитеранских земаља. Осме по реду, оне су највећа спортска манифестација икад одржана у нашој земљи. Пун назив скраћенице МИС и име маскоте, морске медведице, треба уписати у укрштеницу под бројевима **1.** и **2.**

АУТОР: ВЕ-МАК	1	ЛИРСКИ ПОКРЕТ	ПРОИЗВОД ОД ГЛИНЕ, ИЗДОЛИНА И ВОДЕ		СУРЕ ДАТИ ОТКАЗ	ЛИСИЧЈИ РЕП, ОРЕ-ПИНА	ГЕОМЕТ-РИЈСКО ТЕЛО, КУПА	ПРЕ-НЕКИ ДАН, НЕДАВ-НО	3,14...
ОПТИЧКА СПРАВА ЗА УВЕ-ЋАВАЊЕ									
ЧЕСТИЦА НЕГАТИВ-НОГ НАЕЛЕКТРИ-САЊА									
НЕПО-СРЕД-НО									2
РИМСКА БОГИЊА СРУБЕ				ЗНАК ЗА ДМПЕР		ВРСТА ГЛИНЕ / МУШКО ИМЕ			
ЕКИПА / МИЉЕНИК				МЛАДИЦЕ ЗА САЂЕЊЕ, РАСАД / АРИЈЕ					
							КОМЕДИ-ЈА БРАНИ-СЛАВА НУШИЋА		
РАКЕТНИ ПРО-ЈЕК-ТИЛ							ЛАКА ВУНЕНА ТКАНИ-НА	МЕКО СКУВА-НИ	
						ИТАЛИЈ. СЛИКАР БАР-ТОЛОМЕО / ЖЕН. ИМЕ			
НОСАЧИ (ТУРЦ.) / АЗОТ		ЈЕДНО ОД БАХАМ-СКИХ ОСТРВА	РЕКА У ХОЛАН-ДИЈИ		ГРАД У БУРМИ / ЈЕЗА, ГРОЗА				
СЛАТКА-СТА									
СТАНОВ-НИЦИ МЕ-СТА НА О. ВИСУ									ЖОЊ
ТРОЈАН-СКИ ЈУНАК						ГРЧКО СЛОВО			
ЗАЈЕДНО СА 1.									

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: ГРАФОСКОП, левичарка, ован, тест, Бо, Агадир, ул, церада, сук, МА, ас, црта, нт, авиза, Маор, ромб, Атри, анализа, м, налазиште, ара, аванс, цицеро, Та.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА", Македонска 29, 11000 Београд. Директор НИП „ПОЛИТИКА" Вукоје Булатовић. Главни и одговорни уредник „ПОЛИТИКИНОГ ЗАБАВНИКА" Живорад Стојановић. Помоћник главног и одговорног уредника Александар Б. Костић. Уредник: Бојана Дожић, телефон 324-483. Ликовно-графички уредници Владимир Горбунов и Соња Јашовић, телефон 326-620. Поштански фах 124. Телефони: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез. Цена једног примерка 8 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ

3 месеца	88,00 динара
6 месеци	176,00 динара
1 година	352,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО

3 месеца	176,00 динара
6 месеци	352,00 динара
1 година	704,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НИП „Политика" ООУР „Продаја" — претплата на лист „Политикин забавник"

ПРЕТПЛАТА У СТРАНОЈ ВАЛУТИ

САД	$	38.—
СР НЕМАЧКА	DM	76.—
ШВЕДСКА	Škr	167.—
ФРАНЦУСКА	Ffr	164.—
ШВАЈЦАРСКА	Šfr	64.—

Уплате из иностранства слати на девизни рачун „НИП" „Политика" код ИНВЕСТ БАНКЕ — Београд на рачун 60811-620-63-257300-00054, са обавезном назнаком претплата на „Политикин забавник"

РАСПОРЕД ЧАСОВА

PEZ®

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Добили су чланови ПЕЗ клуба чије чланске карте носе бројеве:

16637	16186	16212	16243	16246	16331	16356
16524	16534	16566	16599	16654	16957	16979
16984	16982	17100	17[illegible]	17141	17184	17193
17174	17186	17214	17221	17214	17339	17377
17414	17461	17470	17574	17584	17603	17619
17711	17730	17797	17804	17862	17936	17976
17986	18042	18063	18[illegible]	18[illegible]	19214	19332
19410						

37841	37853	37890	38001	38103	38107	38147
38172	38173	38201	38220	38262	38287	38311
38362	38382	38422	38425	38439	38535	38625
38657	38745	38757	38847	38934	39033	39051
39076	39081	39082	39107	39169	39210	39225
39244	39256	39269	39405	39416	39423	39434
39464	39495	39653	39693	39722	39791	39812
39841	39850	39867	39876			

40004	40030	40032	40053	40054	40075	40114
40116	40117	40136	40181	40218	40243	40267
40403	40452	40462	40469	40472	40543	40578
40668	40684	40688	40721	40765	40783	40841
40902	40917	40969	40987	41034	41080	41[illegible]
41174	41190	41193	41252	41281	41379	41393
41467	41530	41654	41662	41668	41723	41759
41808	41822	41932	41991	42130	42183	42211
42264	42305	42332	42539	42558	42567	42631
42660	42662	42668	42702	42707	42832	42905
43000	43109	43[illegible]	43237	43322	43391	43423
43443	43454	43500	43546	43565	43603	43649
43724	43769	43867	43923	44029	44033	44095
44098	44102	44111	44248	44262	44282	44298
44313	44318	44355	44392	44413	44458	44486
44580	44683	44847	44878	44951	44963	44964
44997	45040	45085	45210	45282	45244	45285
45287	45312	45371	45532	45551	45760	45824
45794	45912	45913	45938	46154	46177	46249
46380	46128	46509	46582	46593	46633	46638
46643	46697	46706	46747	46840	46859	47012
47043	47179	47222	47370	47374	47442	47543
47625	47792	47842	47844	48068	48079	48090
48152	48157	48165	48205	48220	48301	48314
48364	48376	48439	48462	48505	48562	48591
48645	48660	48785	48786	48907	48980	49025
48929	48937	49027	49055	49243	49367	49377
49383	49402	49414	49419	49458	49522	49596
49580	49605	49634	49[illegible]	49741	49794	49843
49853	49886					

30026	30111	30157	30173	30183	30223	30231
30294	30380	30412	30432	30470	30534	30571
30588	30613	30632	30641	30712	30713	30729
30831	30851	30875	30883	30965	31022	31138
31243	31248	31337	31351	31372	31541	31580
31585	31591	31668	31679	31684	31693	31700
31839	31881	31952	32024	32131	32147	32155
32182	32236	32241	32251	32263	32272	32313
32448	32450	32452	32538	32572	32589	32672
32673	32706	32708	32801	32821	33016	33023
33038	33073	33126	33127	33205	33274	33311
33317	33330	33403	33524	33528	33560	33715
33762	33808	33891	33957	33969	34001	34019
34028	34036	34051	34229	34272	34275	34323
34351	34371	34378	34419	34440	34446	34542
34625	34702	34724	34734	34763	34763	34794
34803	34807	34819	34849	34934	35067	35071
35109	35135	35194	35194	35215	35238	35244
35261	35386	35408	35421	35502	35569	35712
35733	35785	35842	36103	36181	36202	36251
36266	36277	36281	36286	36294	36438	36450
36647	36707	36761	36777	36797	36815	36884
36932	36986	37007	37[illegible]	37150	37190	37195
37227	37274	37276	37336	37480	37390	37478
37582	37678	37752	37765	37784	37813	37879

38098	38131	38144	38156	38191	38219	38252
38373	38520	38577	38588	38691	38741	38746
38756	38816	38979	38985	39006	39051	39062
39082	39097	39110	39171	39182	39251	39286
39311	39334	39346	39464	39497	39530	39577
39580	39618	39722	39741	39795	39856	39878
39997	39912	39964	39981	39984	39991	39998
42387	42392	42448	42559	42641	42654	42804
42892	42895	42898	42940	42980	42984	43011
43030	43102	43107	43220	43260	43271	43279
43413	43432	43443	43476	43513	43521	43541
43587	43624	43681	43866	43870	43881	43908
44047	44128	44151	44313	44346	44417	44611
44702	44740	44746	44803	44861	44886	44837
44874	44886	44917	44934	44964	45018	45035
45071	45142	45152	45152	45247	45289	45311
45356	45402	45426	45503	45576	45601	45624
45691	45719	45871	45877	45931	45922	45923
46027	46045	46060	46090	46103	46188	46229
46275	46322	46324	46436	46444	46523	46545
46614	46622	46643	46807	46817	46823	46837
47085	47075	47128	47301	47304	47341	47377
47477	47522	47562	47611	47716	47735	47747
47845	47908	47949	47978	48117		

13017	10078	10104	10130	10149	10321	13350
10383	10400	10443	10501	10534	10535	10671
10658	10737	10783	10825	10875	10890	10913
10934	11083	11[illegible]	11180	11301	11304	11352
11407	11415	11417	11440	11506	11566	11589
11598	11625	11729	11947	11861	11890	11917
11939	12054	12120	12153	12270	12284	12312
12350	12373	12374	12387	12121	12497	12502
12547	12559	12593	12639	10701	12743	12814
12876	12962	12985	13062	13093	13102	13112

13155	13193	13200	13244	13215	13287	13312
13338	13360	13336	13432	13441	13455	13457
13508	13536	13718	13759	13803	13857	13965
13819	13896	14058	14125	14138	14181	14287
14312	14347	14364	14381	14388	14418	14500
14574	14638	14683	14697	14699	14706	12795
14798	14832	14864	14915	14917	14935	15073
15137	15270	15336	15355	15353	15386	15501
15567	15593	15695	15739	15776	15784	15816
15918	16011	16023	16059	16064	16110	16138

Распоред часова ће бити испоручен у току септембра поштом.

Играјте се Сладите се

Код PEZ-а је увек нешто ново!

Ако волиш PEZ бомбоне и ако се радо играш PEZ фигурама, тражи нам 5 омота PEZ бомбона, а ми ћемо ти послати нову PEZ чланску карту.

Као пријатељ PEZ-а користићеш све погодности, које ћемо ти нудити из месеца у месец.

Читај сваког петка на овом месту о новостима за пријатеље PEZ-а

Наша адреса је:
„PEZ ПРИЈАТЕЉ"
61111 Љубљана п. п. 8

Куповином попуни штампаним словима, исеци и обавезно налепи на довницу.

Презиме и име (обавезно штампаним словима)

Улица и кућни број

Место

Поштански бр. | датум рођења

HP Kolinska
Ljubljana
Kolinska

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

Драги Забавниче,

ПОЛА КИЛОГРАМА НОВЦА

Када се јавио први новац?

Петар Николић,
Сплит

Први „новац", познат још у средњем каменом добу, били су обојени каменчићи и шкољке. Отприлике: ја теби мало каменчића, ти мени мало меса. Око три и по хиљада година пре наше ере у Вавилону се још могло трговати путем трампе — али су се већ увелико употребљавали и племенити метали. Плаћало се сребром, ређе златом, а тежинске јединице су биле: шекел, мина (60 шекела) и талант (60 мина). Кад је нешто коштало једну мину — требало је

дати комад од око 505 грама сребра! Метал је био изливен у облику прстенова, шипки или плочица одређене тежине. Најстарији ковани новац био је од ћилибара, а израђен је око друге половине 7. века пре н. е. у Малој Азији, у Лидији. Имао је облик капи.

Други народи су врло брзо прихватили ковани новац. Већ крајем 7. века пре н. е. код малоазијских Грка појавили су се први сребрњаци.

Стари извори помињу још и златан новац са Крита из другог миленијума пре н. е. Међутим, сами Грци, како каже и њихов стари историчар Херодот, приписивали су изум кованог новца Лидијцима.

ЗАШТО СОС

Шта значи кратица СОС?

Адриана,
Каштел Лукшић

СОС је радио-телеграфски позив за помоћ, и „написан" Морзеовим знацима изгледа овако: ... — — — ... (три тачке — три црте — три тачке). Поморци, које одувек бије глас да су сујеверни, сматрају да овај сигнал потиче од енглеских речи »Save our souls« (Спасите наше душе). Порекло знака је, међутим, много једноставније: СОС је изабран зато што је једноставан за емитовање и за памћење, па се њиме, у неприлици, могу послужити и они који нису баш вешти у руковању радио-станицом.

ОТРОВНА ТАРАНТУЛА

Примијетила сам на зиду животињицу дугачку 7 см сличну гуштеру. Да ли је то могла бити тарантула?

Адриана,
Каштел Лукшић

Тарантула није гуштер! То је длакави паук с црним пругама, дугачак до 4 см и врло отрован — његов уједа изазива запаљење и јаке болове. Тарантула живи на обалама Средоземног мора и воли пећине. Једна слична врста живи и код нас, у Истри.

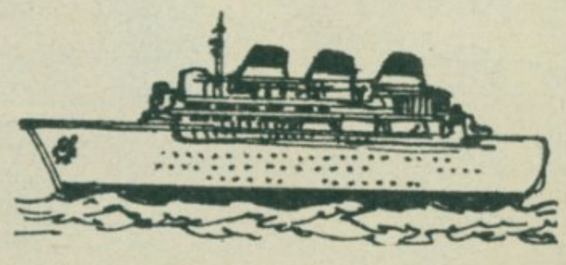

КОЛОС НА ВОДИ

Који је највећи брод на свету, колика је његова дужина и ширина и која га је земља произвела?

Владимир Ждињак

Дуго времена, од 1940. до 1961. године, слава највећег путничког брода на свету припадала је колосу „Квин Елизабет": био је дугачак 314 м, а највећа ширина му је била 36 м. Када се 1968. године

вратио са свог последњег путовања, отегљен је у Хонг-Конг и служио као — пловећи универзитет! Међутим, због једног обичног метра славу му је преотео француски брод „Француска" дугачак 315 м, који је запловио 1961. године.

Прво место, бар по дужини, држе ратни бродови: амерички носач авиона „Ентерпрајс" дугачак је 341,3 м.

ЛОПТА ЈЕ ОКРУГЛА

Којег обима и тежине треба да буде фудбалска лопта којом се играју званичне утакмице?

Ненад Стојановић
Фрањо Сељо Н 18-20
Панчево

Фудбалска правила налажу да обим лопте буде 68—71 сантиметар, а тежина 396—453 грама. Спољни омотач лопте треба да је од коже. И, наравно, лопта мора да буде — округла.

ТРОПСКИ РУШИТЕЉ

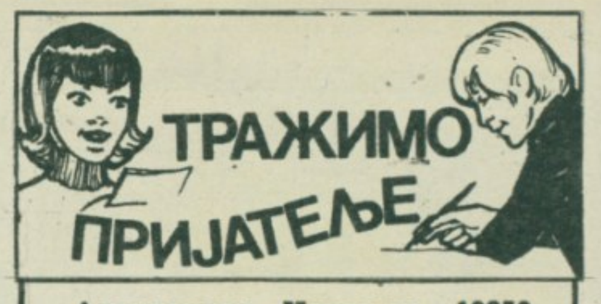
Реци ми нешто о ветровима циклонима.

Татјана Шкоро,
Рудо 1
Нови Београд

Циклони су изузетно снажни вртложни ветрови који се јављају и у умереном појасу, али су најпознатији тропски циклони. А „славу" су стекли по томе што су најразорнији међу ветровима. Да би сакупио своју разарајућу снагу, циклон се спрема данима и пролази кроз неколико фаза, а кад најзад покаже своје право лице — то траје врло кратко, на малом подручју и најчешће је праћено кишом и градом. У самом „рушитељу" се разликују три дела. У

спољашњем делу струјања су спорија и брзина им расте ка центру циклона. Подручје максималних ветрова у облику прстена опкољава центар циклона и простире се на 25 до 40 км. У „оку" циклона ветрови се смирују и влада готово затишје. Што је путања циклона мања — брзина и разорна моћ ветрова су веће. Најјачи ветрови у тропским циклонима измерени на копну достижу брзину и до 300 км/х. Али најјачи су на мору, и они никад нису измерени — бродови, ипак, радије избегавају та подручја, и не желе да се сретну с „ветром убицом" ни из научних побуд-

Александар Цепењар, 19250 Мајданпек, ОШ „12. септембар" — 13 година, воли музику и, како каже, добар је друг

Ирена Марић, 43000 Бјеловар, ОШ „Стево Шабић" — 14 година, воли рок и панк музику

Горан Рупић, 21241 Каћ, 24. октобра 9 — 13 година, сакупља значке и постере

Данијела Ристова, 91440 Неготино, Николе Петрова 14 — 12 година, воли музику

Ерика Ланковић, 23000 Зрењанин, Паланачка 9 — 16 година, воли спорт и музику

Решид Халилчевић, 74310 Грачаница, ОШ „Иво Андрић" Стјепан Поље — 15 година, одговара на свако писмо

Теа Гуина, 58220 Трогир, Народног ослобођења 2 — 13 година, сакупља постере, навијач „Хајдука"

Јасмина Обадов, 21220 Бечеј, Првог маја 66 — 10 година, воли Џона Траволту и сакупља значке.

ЗЕЛЕНИ ДУГОЊА

Које је највише дрво на свету?

Зоран Живковић,
Бор

У Гинисовој књизи рекорда забележено је да је највише стабло на свету **обалска црвена секвоја,** и да је највиши примерак ове врсте, који расте у једној од калифорнијских шума, 1964. године био висок читавих 112,10 m. А колико је високо највише стабло свих времена на Земљи — тешко да ћемо икада сазнати.

WALT DISNEY

МИКИ

СПРЕМАМ КУЋУ! ЈЕСИ Л' ДОШ'О ДА МИ ПОМОГНЕШ?

ЈА... НИСАМ...

СВРАТИО САМ ДО ТЕБЕ ДА ПРОЧИТАМ ЈЕДАН ОД ОВИХ КРИМИЋА!

МНОГО СИ ПАМЕТНО УРАДИЛА, МИНИ, ШТО СИ КУПИЛА ОВАЈ РОМАН! ПРОСТО НЕ МОГУ ДА ГА ИСПУСТИМ ИЗ РУКУ!

ПОДИГНИ НОГЕ, ШИЉО!

САМОПОСЛУГА

„ІКРАЈ"! АУХ! БАШ ЈЕ УЗБУДЉИВО!

МИНИ, МОГУ Л' САД ДА СПУСТИМ НОГЕ?

3-18